

Prenovljeno vodstvo v stranki lipove vejice

Foto JMP

Italijanski predsednik Mattarella na Debeli griži "Ne bojmo se resnice!"

V noči od 23. na 24. maj pred sto leti je Italija stopila v prvo svetovno vojno. "Po tisti vojni nič ni bilo več kot prej", je v nedeljo dejal predsednik republike Sergio Mattarella, ki je obiskal goriški Kras. Šlo je za "nepotreben in nesmiseln pokol", je isti dan dejal papež Frančišek, ki je vse vernike pozval k molitvi za žrtve in za mir.

Italijanski predsednik je zjutraj v Rimu položil venec ob oltarju domovine v spomin na več kot milijon Italijanov, 650 tisoč vojakov in 600 tisoč civilistov, ki so izgubili življenje v "veliki vojni". Nato se je udeležil spominske slovesnosti na prizorišču soške fronte. Na Debeli griži, kamor se je popoldne pripeljal skupno z ministrico za obrambo Roberto Pinotti in drugimi visokimi predstavniki državnih institucij, so bili navzoči številni zastopniki oblasti, med njimi tudi veleposlaniki Slovenije, Avstrije, Hrvaške in Madžarske. Prav njim je predsednik dejal, da te države in narode danes povezujejo "prijateljstvo, sodelovanje in skupna evropska prihodnost", njihova prisotnost pa da je izraz želje po miru in bratstvu. V jarkih ni bilo lepote, svetlih sanj o slavi, retorike, mita o zmagi; vojna je prinesla le grozodejstva in opustošenje. Kljub blatu, trpljenju, mukam in smrti so tisoči vojakov na obeh straneh prenašali neverjetne preizkušnje, bili so sposobni krepstnih dejanj, poguma in gest ganljive solidarnosti. Tem, ki so v teh krajih trpeli in umrli, se je treba pokloniti in zahvaliti. "Kruta logika vojne ni upognila občutka za bratstvo, prijateljstvo in človeškost. Sovraštvo do nasprotnika ni prevladalo nad usmiljenjem". Grozovita vojna, ki je štiri leta bičala Evropo, je "razdrobila cesarstva in odstavila vladarje". Podrla je stare meje, sprožila rojstvo novih narodov, "korenito spremenila miselnost, sanje, običaje in govornice". Povzročila je industrijsko, znanstveno in družbeno modernizacijo, in vendar za ceno desetih milijonov mrtvih vojakov in nepreglednega števila civilistov.

/ dalje na str. 16

15. deželni kongres Slovenske skupnosti Stranka s pogledom v prihodnost

Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji, je na 15. deželnem kongresu v Gorici in ob 40. obletnici preureditve v deželno politično in narodnoobrambno stranko izbrala pot kadrovske in programske prenove. Zasedanje najvišjega organa edine slovenske stranke v Italiji je potekalo v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici prejšnjo soboto, 23. t. m., ob prisotnosti velike večine delegatov ter strankarskih izvoljenih upraviteljev, somišljenikov in prijateljev. Na kongres niso vabili gostov iz drugih strank ter institucionalnih predstavnikov iz Furlanije Julijske krajine in Slovenije, ker je bil njegov namen globlja vsebinska razprava o prihodnosti stranke. Za bolj uraden dogodek pa bo poskrbljeno ob koncu avgusta oziroma v septembru, ko bo slovesno obeležena 40. obletnica združitve goriškega in tržaškega dela SSK. 15. deželni kongres stranke Slovenska skupnost je bil osredotočen na zamenjavo glavne politične funkcije, ki jo predstavlja tajnik. Dosedanji deželni tajnik Damijan Terpin se je odločil, da po štirinajstih letih ne bo več kandidiral za to mesto. V poročilu je ugotovil, da je ta tajniška izkušnja zaznamovala njegovo življenje, mu dala ogromno zadoščenj, kakšno razočaranje in ne nazadnje veliko javne vidljivosti. V prepričanju, da nihče ni nenadomestljiv in ker je v stranki najboljša kadrovska zasedba od vseh komponent v manjšini, ga niti malo ne skrbi prihodnje življenje in delo Slovenske skupnosti. SSK naj bo še naprej zvesta svojim idealom in vrednotam tistih, ki so jo ustanovili pred 40 leti, prav tako pa odprta vsem, ki verjamejo, da je samostojno politično nastopanje najboljši način za uveljavitev pravic in interesov naše narodnostne skupnosti, ob upoštevanju, da se naša družba spreminja in s tem tudi naša manjšina, je še povedal Terpin. Delegati so za novega deželnega tajnika izbrali Igorja Gabrovca, sicer deželnega svetnika SSK in podpredsednika deželnega sveta FJK. Za podtajnika pa je bil izvoljen Goričan in občinski svetnik v Doberdolu Marko Jarc. Predsedniško in podpredsedniško funkcijo pa bosta v naslednjem mandatu zasedala Peter Močnik in Hadrijan Corsi. Polega štirih glavnih funkcij so delegati na sobotnem kongresu določili še 40-člansko sestavo deželnega sveta, 3-člansko sestavo nadzornega odbora in 6-člansko sestavo razsodišča.

/ str. 3
JuČ

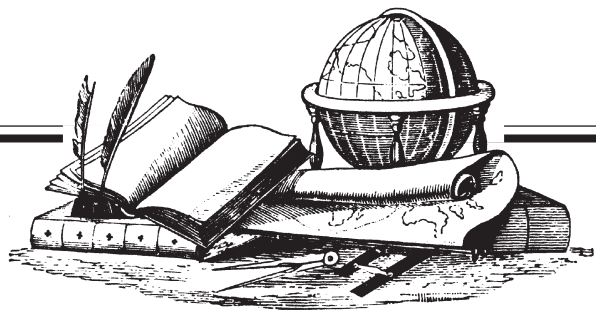
Nov deželni tajnik SSK

Igor Gabrovec, deželni svetnik stranke Slovenska skupnost in podpredsednik deželnega sveta Furlanije Julijske krajine, je na sobotnem, že 15. deželnem kongresu slovenske politične stranke postal tudi njen deželni tajnik, kar pomeni po eni strani nadgraditev njegovega dosedanjega dela, po drugi strani pa tudi veliko obveznost.

Znani ste kot umirjena oseba, javni delavec, ki išče pot združevanja in povezovanja. Kako gledate na svoje prihodnje delo?
Z veliko mero optimizma in navdušenja. Že več mesecev smo se med kolegi in upravitelji v stranki vneto pogovarjali, kdo naj prevzame vaje stranke, potem ko se je dosedanji deželni politični tajnik Damijan Terpin odločil, da se ne bo potegoval za nov mandat. Zanimivo je bilo ugotavljati, da prav vsakdo bi bil pripravljen pomagati, nekako od druge vrste dalje, medtem ko ni bilo, recimo tako, zaslediti iste pripravljenosti za zasedanje vodilne odgovornosti političnega tajnika.

/ str. 3
Jurij Paljk

Delegacija KCLB in KTD iz Gorice pri ministru Žmavcu

O nezavidljivem stanju naših ustanov

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc je v torek, 16. t. m., v Ljubljani sprejel delegacijo Kulturnega centra Lojze Bratuž in Katoliškega tiskovnega društva iz Gorice. Predstavniki dveh pomembnih goriških slovenskih ustanov so ministru Žmavcu in njegovim tesnim sodelavcem predstavili nezavidljiv položaj, v katerem se nahajata ti dve ustanovi. Predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž Franka Žgavec je predstavila bogato in razvejeno dejavnost središča, ki gre od gledališke sezone do razstav ter glasbene ponudbe, predvsem pa dejstvo, da je center Bratuž pomembno središče za odmevna predavanja in srečanja ljudi. Center Bratuž tudi skrbi, da vsi najmlajši šoloobvezni otroci lahko redno obiskujejo gledališke predstave najboljših slovenskih poklicnih gledališč, prav tako pa ima v gosteh tudi naše ljubiteljske gledališke skupine, ki na vseslovenski ravni dosegajo

odlične rezultate. Kulturni center Lojze Bratuž pa ni samo kraj, kjer gostujejo kulturne prireditve, ampak je tudi in predvsem soorganizator ter pobudnik različnih odličnih kulturnih prireditev. Prav tako je predsednica naglasila odločno povezovalno vlogo centra Bratuž in predvsem tesne stike in povezovanja z osrednjimi slovenskimi kulturnimi ustanovami iz Slovenije. Je tudi soorganizator raznih mednarodnih tekmovanj s krajevnimi italijanskimi kulturnimi ustanovami, saj je odprt za predstavnike vseh narodnosti na Goriškem in našem širšem območju. Predsednik Katoliškega tiskovnega društva Damjan Paulin pa je ministra Žmavca seznanil s stanjem večnamenskih struktur, ki so bistvenega pomena za delovanje slovenske narodne skupnosti v Italiji na področju glasbene vzgoje, športa in seveda kulture ter mladinskih organizacij. Spregovoril je tudi o edini slovenski knjigarni v

Italiji, saj je Katoliška knjigarna v samem središču Gorice tudi najstarejša knjigarna sploh v Gorici. Erika Jazbar in Marko Terčič, ki sta tudi bila v delegaciji, sta dopolnila s svojimi pogledi oba predsednika. Delegacija je ministra opozorila, da so finančni rezi s slovenske strani precej prizadeli obe goriški ustanovi, kot je tudi predsednik Katoliškega tiskovnega društva ministru povedal, da za strukture, ki jih upravlja KTD, od italijanske države in drugih krajevnih uprav ne prejemajo nobenih finančnih sredstev. Minister Gorazd Žmavc se je še posebej zanimal, kakšno je dejansko stanje goriških slovenskih ustanov in struktur, še posebno s Trgovskim domom. Zavzel se je, da bi v bližnji prihodnosti izdelali skupen finančni organizacijski načrt, s katerim bi skušali premostiti finančne in druge nastale težave. Obljubil je, da bo obiskal Gorico in se bo neposredno seznanil s težavami in uspehi naših ustanov.

Gorica / Sprevod neofašistov in protifašistov Zazrti v preteklost ...

To, kar se je zgodilo v Gorici v soboto, 23. maja, bo gotovo še dolgo ostalo v spominu ljudi. Seveda ne mislimo na zgodovinski festival eStoria, ki je z zvezdnikom Robertom Savianom dosegel enega letošnjih vrhuncev, temveč na dve večji manifestaciji ob stoti obletnici vstopa Italije v prvo svetovno vojno. Spreveda sta pokazala, da je mesto ob Soči še vedno zagledano v preteklost, da tolmačenje dogodkov izpred sto let še vedno razdvaja ljudi in da ideologije ne vodijo nikamor...

Kot smo že pisali, je po eni strani resnično nerazumljivo, da so krajevni upravitelji na samo viglijo okrog obletnice dopustili množičen, državni shod zglasne neofašistične organizacije CasaPound. Napoved tega je bil povod, da je Deželni protifašistični observatorij sklical manifestacijo "proti sramotnemu in nostalgичnemu poveljevanju vstopa Italije v prvo svetovno vojno". Dejstvo, da sta spreveda potekala ob istem času in v različnih predelih mesta, ter krepka prisotnost varnostnih sil in posebnih policijskih enot, ki so med drugim nadzorovale mejne prehode in nekatere "občutljive objekte", sta le omogočila, da ni prišlo do izgrediv. Teh so se preprostili ljudje - pa tudi marsikateri upravitelj - upravičeno bali. Lider gibanja CasaPound Gianluca Ianone, ki se ima za "fašista tretjega tisočletja", je pred manifestacijo jasno povedal, da v primeru provokacij ne bodo ostali križem rok... Prišli so iz vse Italije - dobesedno - slaviti vojno. O sebi pravijo, da niso ne ksenofobi ne homofobi ne protisemiti, in vendar na neki način vse, kar ima opraviti z njimi, govori o nestrpnosti. Bilo jih je okrog dvesto. Možje, številni obritoglavi bradači in fantje, pa tudi dekleta, ki so pred vojaška obeležja polagala

vence in rdeče vrtnice. Naravnost presenetljivo je bilo opazovati veliko množico, ki je strogo in v popolnem molku skoraj vojaško disciplinirano korakala po goriških ulicah z zastavami in simboli, ki spominjajo na nacistične. Med najbolj "grozečima" napisoma na velikih transparentih sta bila "Italija, vstani, bojuj se, zmagaj!" in "Pripravljeni smo na smrt"... Odlično so bili organizirani in do - resnici na ljubo redkih - radovednežev, ki so spremljali njihov mimohod, spoštljivi. Na drugi strani je bila prava galaksija - pretežno levičarsko usmerjenih - mirovniških in antimitarističnih, demokratičnih in progresističnih gibanj, združenj, posameznikov, ki se prepoznajo v vrednotah antifašizma. Vihteli so najrazličnejše zastave, kričali, ropotali in spontano manifestirali proti vojni, proti mejam, proti vsem

oblikam fašizma. Celu s trijezičnimi transparenti! Verjamemo, da so bili med njimi dobronamerni ljudje, ki so iz iskrenih vzgibov izražali nasprotovanje neofašistom na drugi strani mesta; žal pa so bili v njihovih vrstah tudi posamezniki ali manjše skupine, ki so - z neumeznimi izpadi in tudi grobimi napadi na predstavnike sil javnega reda - vsaj deloma skazili lepi obraz protimanifestacije. V trenutku, ko smo poslali to številko v tisk, še ni bilo jasno, kakšna usoda bo doletela občinsko odborico Silvano Romano. Nanjo se je namreč vsul val kritik, potem ko je v soboto proti večeru v Spomin-skem parku stopila na oder, ki ga je ob vodometu pripravila organizacija CasaPound. Kdor je bil zraven, ve, da se je predstavila kot odbornica (in ne zasebno), kar je nepodustno. Neofašistom se je večkrat zahvalila, ker so prišli v Gorico "proslavljat obletnico začetka

velike vojne", ker so se poklonili 650 deportirancem pri spomeniku v parku. Pozvala jih je, naj ostanejo enotni in naj ne nasedajo provokacijam "podležev", ki so Goričane ves teden strašili in povzročali pravi "psihološki terorizem", je dejala. Opozicija v občinskem svetu zahteva odstop odbornice in celotne Romoljeve uprave. S tem stališčem se strinja tudi goriško tajništvo Slovenske skupnosti, ki je ostro obsodilo ravnanje odbornice in podprlo vložitev interpelacije, da goriški občinski svet obsodi njeno obnašanje. Župan Romoli naj tudi dokaže, "da njegova uprava deluje na vrednotah demokracije, spoštovanja, sodelovanja in uveljavljanja miru med narodi". Pokrajinski tajnik SSk je hkrati čestital občinski upravi v Števerjanu, ker je v duhu zdrave demokracije prejšnji konec tedna izpostavila zastave v znak žalovanja za mrtve v prvi svetovni vojni. / DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Dostojno naj se počastijo mrtvi "na obeh straneh"

Maj 1945 – Maj 2015

Nedelja, 17. maja: spominsko romanje iz Rovt na Vrh Svetih Treh Kraljev ob 70. obletnici konca 2. svetovne vojne. Na Vrh Svetih Treh Kraljev na Notranjskem so se na ta dan spominjali žrtev, ki jih je v času 2. svetovne vojne utrpel ta kraj: 75 padlih mladih mož in fantov, nekaj med vojno, največ pa po vojni v breznihi, neznano kje. Na romanje sem šel iz Rovt, na povabilo bratranca, ki je bil med organizatorji, in v spomin na mamo, ki je po vojni morala v svet, da je lahko imela dostojno življenje. V Rovtah je bil smrtni davek še hujši: 225 smrti, kot piše na vaškem spomeniku. V teh vaseh ni bilo po vojni več moških in ženske so se morale z majhnimi otroki, zaznamovane kot domobranske matere, prebijati skozi življenje v pomanjkanju in zastraševanju.

Ko sem poslušal pridigo pri maši in gledal videoprojekcijo po njej, se mi je v vsej grozoti prikazala tra-

gedija izpred 70. let. Može in fantje, ki so vstopili v vaške straže, da bi se branili pred nasiljem komunizma in revolucije, so se nato organizirali v domobransko vojsko in meseca maja '45 so morali bežati na Koroško čez Ljubelj in na koncu se je odvijala še zaključna tragedija s predajo s strani Angležev Titovim krvnikom. To ni bila vojska v pravem pomenu. Bili so kmečki fantje, verni, narodno zavedni, vsi z velikim strahom pred komunizmom. Umaknili so se na Koroško, ker je tako ukazala domobranska komanda, delovali so kot vojska in se uspešno upirali napadom partizanov. Branili so tudi številne civiliste, ki so se z njimi umikali čez Ljubelj. Vse to zelo prizadeto opisuje John Corsellis v knjigi *Slovenia 1945: ricordi di morte e sopravvivenza, dopo la seconda guerra mondiale*, ki jo je izdala goriška založba LEG. Po nekaj mesecih bivanja v taborišču na Vertrinjskem polju pa so jih Angleži

izigrali in jih začeli vračati v Jugoslavijo. Čeprav so se zavedali, da gre za prevaro in da gredo v gotovo smrt, so, kot da jih je zadel množični Stockholmski

sindrom, šli na vlake in niso poslušali nasvetov tistih, ki so bili boljše informirani. Le redkim je uspelo zbežati in tako ostati živi. Po 70 letih molka in strahu so mlajše generacije le začele o teh dogodkih govoriti. Tragedija je bila za slovenski narod prevelika. Vsi ti umrli morajo imeti vsaj pravico do priznanja, da so umrli za domovino, in do dostojnega pokopa. Tega se začenjajo zavedati tudi redki inteligentni ljudje na levici, ki se zavedajo, da samo s sovrastvom Slovenija ne bo prišla daleč. 70. obletnica bi lahko pomenila v osrednji Sloveniji začetek nekega drugačnega gledanja s preseganjem več desetletij trajajočega režimskega govorjenja o izdajalcih in kolaboracionistih. Tudi pri nas, kjer sicer tragedija ni dosegla takih števil kot na Kranjskem, bi bil čas za nov pristop in za počastitev vseh, ki so umrli, na eni in drugi strani, za obrambo domovine.

B. S.

Umrli je prof. Jože Velikonja

V soboto, 23. maja, je v bolnišnici v Šempetru pri Novi Gorici, kamor so ga sprejeli na zdravljenje nekaj dni prej, preminil znani geograf, nekdanji profesor na tržaških šolah in dolgoletni ugledni predstavnik ameriško-slovenskih kulturnih delavcev, dr. Jože Velikonja.

Imel je 92 let. Lani je ob robu študijskih dnevor Draga povedal, da se je odločil, da se za stalno vrne v domovino. Nekaj časa je bil v Ljubljani, zadnjega pol leta pa je živel v Centru starejših Pristan v Vipavi. Velikonja se je rodil 17. aprila 1923 v Ljubljani v znani družini primorskega pisatelja Narteja Velikonje, ki so ga kot idejnega nasprotnika komunizma junija 1945 v Ljubljani obsodili na smrt in ga kljub invalidnosti neznankje usmrtili. Jože, ki se je oblikoval pri Tomčevih mladcih, je med vojno študiral, pod nemško okupacijo pa je bil med primorskimi domobranci v Trstu. S študijem je nadaljeval v Rimu in leta 1948 dokončal zemljepis. Že decembra 1947 pa je prišel za profesorja na tržaške šole, kjer je spoznal svojo ženo, Tilly Rus, ki je učila angleščino. Do leta 1955, ko sta se izselila v Združene države, je učil zgodovino in zemljepis na učiteljski in klasični gimnaziji. Napisal je več učbenikov za naše šole vseh stopenj in med drugim pripravil slovensko izdajo Visintinovega

Zemljepisnega atlasa založbe De Agostini.

V Trstu je bil vključen tudi v kulturno delo. Sam je izjavil, da so bila tista leta najbogatejša doba njegovega življenja. Tudi njegovi nekdanji dijaki ga imajo v lepem spominu. V Ameriki, kjer sta z ženo dobila tri otroke, je dve leti delal v tovarni, nato je znova študiral v Montrealu in Chicagu, končno pa začel pot plodnega raziskovalca geografije in migracij, publicista ter profesorja na različnih univerzah. Najdlje, do upokojitve leta 1993, je predaval na univerzi zvezne države Washington v Seattlu na zahodni obali. Ves čas je pisal tudi v slovenske liste, vendar ni živel v krajih z močno slovensko prisotnostjo in se je krepko uveljavil v ameriški družbi. Kot samostojen duh, ki se ni podrejal, je kritično in samokritično razmišljal o naši preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Rad se je vračal v Trst in v Dragi ter Društvu slovenskih izobražencev večkrat predaval. S prof. Radom Lenčkom in sodelavci je leta 1973 med drugim ustanovil ameriško društvo za znanstveno raziskovanje slovenskih zadev Society for Slovene Studies, ki je znano po svojih simpozijih in publikacijah v angleščini. / ij

Povejmo na glas

V teku je islamska revolucija?

Ob vse večjih vojaških uspehih tako imenovane Islamske države bi bilo koristno globlje premisliti, kaj se pravzaprav dogaja v muslimanskem svetu. Vsakodnevno smo namreč deležni kar preveč preproste razlage, ki zatrjuje, da gre za terorizem, osrednjo nevarnost sodobnega sveta. Skoraj v celoti manjkajo tehtnejši pogledi in ocene, ki bi pojasnjevale, zakaj od tega terorizma v muslimanskem prostoru in izven njega prihaja in zakaj je tako krvav ter sovražno nastrojen zoper razviti zahodni svet. V tem smislu neprijetno preseneča, da premoremo le vzdevek terorizem z ozirom na vse, kar snuje Islamska država. To se zdi bolj ali manj cenena propaganda, ki kot da ne zna drugače mobilizirati lastnega javnega mnenja. Lahko pa se vse to dogaja zato, ker gre za resnejše stvari, torej resnično nevarnost, ki jo velja označiti enostavno in v kar najbolj črni luči. Dejstvo je, da so ustreznejše opredelitve Islamske države izjemno redke in sredi navedenega poimenovanja praktično utišane. Govorijo pa o tem, da smo priče nečemu drugemu, kar je bila ali je Al Qaida, zasnovana pretežno na posameznih skupinah. Sedaj pa prihaja do ljudskega gibanja od spodaj in v tem je bistvo: revnejši muslimanski sloji so začutili svoj trenutek in na tej ravni je Islamska država izjemno hitro organizirala svojo vojsko ter ostro sprožila napad na dva osrednja sovražnika. Prvi napad, ki je tudi najbolj krut, je uperjen zoper vse tiste pripadnike iste vere, ki tako ali

drugače pristajajo na bogataško vodenje svojih držav ter na njihovo sodelovanje z razvitim zahodnim svetom. Obračunavanje s svojimi premedlimi rojaki, neusmiljeno obračunavanje z njimi, to so znaki revolucije, ki hoče povsem drugačno družbo. Če pa ti premedli rojaki skupaj s svojim bogatim slojem pristajajo na prisotnost in vpliv razvitega, se pravi tujega sveta, razlogov za krutost ne manjka. In kot vemo, je revolucija najbolj neusmiljena do svojih ljudi in je vselej in v prvi vrsti bratomorna vojna. Drugi sovražnik je seveda razviti zahodni svet, ki sega na bližnjevzhodno muslimansko območje z drugačno vero in drugačnimi civilizacijskimi nazori, vendar tudi z vojaškimi posegi in vojaško navzočnostjo. Po mnenju Islamske države je vsakršna navzočnost razvitega sveta v muslimanskem območju nevzdržna in edino z vojno naj bi bilo mogoče to navzočnost ukiniti. Da pa je Islamska država tako hitro pričela osvajati razmeroma velika ozemlja, gre pripisati dejstvu, da zaradi vojn kar nekaj državnih naslovov obstaja le še na papirju, saj ne kontrolirajo več svojega ozemlja. To so Afganistan, Irak, Sirija, Jemen in Libija, kjer povsod islamska revolucija žanje velike uspehe. In zato velja to revolucijo jemati zelo resno, pri čemer se zdi, da razvitemu svetu preostaja le možnost totalne vojne z zelo dvoreznimi posledicami. Postavlja se vprašanje, kako in kdaj smo sploh dopustili, da smo se znašli v takšni situaciji.

Janez Povše

S 1. strani Nov deželni ...

Ekipa je bila tako že sestavljena, manjkal pa je krmar ali krmarka, saj sem že decembra lani javno namignil, da bi bil že pravi čas za žensko vodenje stranke. Pa se ni obneslo. Naposled je kocka padla na moje ime najbrž zaradi dejstva, da sem bil več let v deželnem vodstvu stranke Damijanov namestnik in istočasno oseba, ki je zaradi visoke politično-institucionalne funkcije nekako že izpostavljena in vpeljana. Počastilo me je najprej zaupanje velikega števila strankinih članov in izvoljenih upraviteljev, ki so mi ob prigovarjanju v isti sapi zagotovili pomoč in torej aktivno podporo pri vodenju stranke. Ta lahko računa na plemenite, globe in zdrave korenine, ki segajo desetletja nazaj in pravzaprav izhajajo iz že predvojne tradicije avtonomnega političnega nastopanja. Le tako razumem in sprejemam izziv, ki sem ga povezal z zao-bljubo, da vsi skupaj stopimo na pot korenite vsebinske in organizacijske posodobitve stranke. To se kaže že najprej v dejstvu, da so se strankina vodstva pomladila. Veliko si obetam tudi od izvolitve novega pokrajinskega tajnika Marka Pisanija v Trstu, ki velja za izkušnega občinskega upravitelja in politika, ki ni nikdar odklanjal neposrednega stika z ljudmi. Za mojega namestnika je bil na moj predlog izbran gorški odvetnik (ki sicer dela na Tržaškem) mlajše generacije Marko Jarc, ki je, če mene vprašate, med bolj perspektivnimi kadri, ki jih premoremo.

Na kongresu stranke Slovenska skupnost je prišlo na dan, da so v prihodnje potrebni novi odgovori na zahteve današnjega časa, s katerimi se boste najprej spopadli vi?

Različni nastopajoči so poudarili potrebo, da se opremimo s potrebnimi sredstvi, s katerimi bomo kos družbenim izzivom zelo zapletenega, mestoma nepredvidljivega in vsekakor pa hitro spreminjajočega se časa, ki ga živimo. Slovenska stranka se ne sme omejevat na vprašanja narodno-jezikovnega značaja, ampak mora obravnavati prav vsak tako upravni kot politični izziv. Zelo aktualna so vprašanja šolske in ustavne reforme, še bližji pa nam je razvoj deželne reforme krajevnih uprav, ki se ji moramo posvetiti z zvrhano mero strokovnosti, iznajdljivosti in hkrati političnega realizma. Že na kongresu sem predlagal, da čim prej startamo z nizom tematskih javnih srečanj, kjer naj se politika in stroka skupaj soočata s ciljem, da s skupnim razmišljanjem, brainstormingom, izluščimo tudi nova in morda doslej neupoštevana izhodišča in rešitve. Mladi nas kličejo k pozornosti do hude gospodarske in zaposlitvene krize, ki drzne in večkrat tudi zelo izobražene kadre sili v tujino. Prijatelj Miha Coren nas vabi, da tudi na Videmskem postavimo na noge organizirano delovanje stranke, ki je itak za deželne volitve že beležila zanimive številke konsenza na narodno najbolj izpostavljenih območjih. Sploh pa

je skrb za ohranjanje in razvoj gospodarskih dejavnosti – od kmetijstva in turizma pa vse do obrtništva in trgovine – v naseljenem prostoru v tem času verjetno glavna prioriteta, saj se bomo brez gospodarske osnove in kakovostnih delovnih mest v domačih okoljih kaj kmalu spremenili tokrat res v folklorizirano skupnost, ki ji ne bo niti s čudeži uspelo zadržati mladih in bo zato kot taka tudi postopno usihala.

Problem odsotnosti mladih je pri stranki Slovenska skupnost manj očitna kot drugod, saj le-

Igor Gabrovec in Damijan Terpin (foto JMP)

pa skupina mladih dejavno sodeluje pri delu in življenju stranke, pa vendar je očitno, da današnjih mladih in tudi naši mladih politika ne zanima, kar je seveda hudo, če pomislimo, da tudi danes politika še vedno daje odgovore na naše vsakodnevno življenje, ga usmerja in seveda pogojuje. Kako bi vi našim mladim povedali, naj se vključijo v aktivno politiko?

Preprosto jim povem, da se bo politika 'izboljšala' le v trenutku in pod pogojem, da se vanjo vključijo dobri ljudje. Taki, ki so zaljubljeni v svoj prostor in ljudi, ki hrepenijo po znanju in novostih, ki radi potujejo ne zato, da odhajajo, temveč da se lahko z idejami in izkušnjami obogatijo vračajo domov in tu gradijo nekaj novega. Za mlade je značilno, da so energični, drzni, večkrat tudi zaletavi. Tega smo potrebni, ker brez tega ni tistega 'tveganja' novosti. Tudi sam nisem več mlad, zato pa se vedno veselim takih, iz katerih vre. Politika je v osnovi najbolj plemenita med družbenimi dejavnostmi – če jo seveda vodijo plemeniti ljudje. Naj jo mladi prevzamejo v svoje roke, pa jim bo odgovarjala!

Stranka Slovenska skupnost in tudi vi sami ste v zavezništvu z Renzijsko vlado, kaj stranko in koalicijo, ki vse bolj spominja, vsaj po zadnjem obnašanju, na najslabše čase Krščanske demokracije. Kako samega sebe in stranko vidite v teh nelahkih časih?

V politiko sem stopal, ko je bila t. i. prva italijanske republika že v zatonu, pravzaprav se je že mračilo. Mrak se je prevesil v megle in te je še danes veliko. Težko bom oz. bomo vplivali na vsedrjavne trende in logike, ki pač odgovarjajo temu času, ko so ljudje večkrat tako obupani in razočarani, da so očitno pripravljeni podpirati korenite preobrate, pa čeprav predstavljajo veliko tveganje. Volivci so Renzijevega pristopu in načrtu za zdaj odprli politično kreditno linijo, ki se bo

najbrž zaprla v trenutku, ko oz. če bo razočaral. Razočaral pa bo, če ne bo prišlo do družbenogospodarskega zasuka. Naša dolžnost in odgovornost je, da bomo nad vsemi temi procesi in po možnosti vanje aktivno posegamo tam, kjer se pojavljajo nove priložnosti – ali grožnje ...

V javnosti se vse bolj uveljavlja miselnost, da je sedanja politika preživeta. Vaš komentar.

Matteo Renzi se je uveljavil s programom 'upokojitve' starega reda. Koliko se tega drži in koliko je v tem uspešen, pa ostaja meni za zdaj bolj ali manj neznanka, pravzaprav lahko le ugibam. Dejstvo pa je, da je Renzi zlahka zapolnil neko politično praznino in stranko, ki jo le zadnji hip vodi, za sabo

povlekel na še pred kratkim neslutene nivoje konsenza. Bolj me torej skrbi to, da na italijanski politični sceni trenutno prevladuje izključno ena stranka, ki nima prave alternative – ne na desni in ne na levi. Pomankanje konfrontacije z alternativo pa vodi k samovšečnosti ... Fenomen Grilla se je kmalu izkazal za vsebinsko nekonsistenten, saj kričastva ni znal zamenjati z upravnimi predlogi in s prevzemanjem odgovornosti. Tudi to je volivce razočaralo. Prvi naslednji test so skorajšnje deželne volitve po Italiji. Rezultati nam bodo pokazali, pri čem je Renzijev pulz.

Sami smo prepričani, da je stranka Slovenska skupnost tudi danes potrebna, a mi vseeno povejte, zakaj večji del naših ljudi, ki se prepoznavajo nekje na tem, kar smo nekoč označevali za levico, danes pa je to neka neoprijemljiva masa volivcev, ne zmore narediti koraka in se pridružiti Slovenski skupnosti?

Zbliževanje je lažje, ko se oba premikata. Slovenska stranka je večkrat svoje liste odprla tudi ne-tradicionalnim kandidatom in torej volivcem. Sam sem tipičen tak primer in nikakor nisem osamljen. Predsodki pa so železna srajca, ki jo moramo in zmoremo zlomiti. Že na kongresu sem napovedal, da moramo kot stranka postati bolj zanimivi, ki cilja k zbirnosti, tudi za nekdanje in prihodnje Slovence. Se pravi za take, ki na novo odkrivajo svoje korenine, in za take, ki izhajajo iz mešanih narodno-jezikovnih okolij. Zanimivi bomo vsakič, ko ne bomo izključevali. Verjamem, da bi lahko bili zanimivi tudi za številne Neslovence, ki pa živijo z nami, v naših družinah in sosesčinah, ki enako kot mi ljubijo ta prostor, navade, ki spoštujejo in podpirajo kulturno in jezikovno raznolikost. Poznam veliko takih in upam si trditi, da je 'načrt' izvedljiv.

Izzivov se niste bali in se jih ne bojite. Je to, da ste postali deželni tajnik Slovenske skupnosti, za vas velik izziv?

V stranko sem bil povabljen šele pred sedmimi leti in vanjo dejansko vstopil, zahvaljujoč se volivcem, s 'činom' deželne svetničke. Pet let kasneje so me volivci nagradili s potrebnim številom osebnih preferenc. Stranka mi je veliko dala in v trenutku, ko so me kolegi prosili za razpoložljivost, se nisem mogel izmikati. Upam, da ne bom razočaral, ne drugih in tudi sebe ne.

S 1. strani Stranka s pogledom ...

Dela 15. deželnega kongresa SSK so se začela s slovensko himno, ki jo

je zapela sopranistka Polona Kante Pavlin ob klavirski spremljavi prof. Neve Klanjšček iz Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Sledili sta umestitev predsedstva kongresa, ki je bilo zaupano Franki Padovan, in izvolitev volilne komisije. Nato je vse udeležence kongresa pozdravila deželna predsednica Fulvia Premolin ter vsem zaželela uspešno delo.

"In vendar resnica je v tem, da bo naša skupnost močno zadihala le tedaj, ko bo iz brezbriznosti in vdanosti v usodo zlasti enega njenega dela stkana enotnost vizije in misije, pa čeprav z različnimi prijemi in videnji. Tukaj se pa postavlja ponovno vprašanje: Kako se pogoditi, a istočasno ostati trdni na svojih principih? – to je bilo očitno vedno temeljno vprašanje nas vseh in hkrati tudi naš večni problem, s katerim se je treba spopasti zelo odkrito, zrelo in predvsem odgovorno. Pazimo pa, da nismo že marsikaj zamudili in nam bodo ostali le dobre

Terpin omenil institucionalne reforme, kjer se delo v skupnem predstavništvu ni obneslo. Pri

Julijan Čavdek za govorniškim pultom nagovarja delegatke in delegate (foto JMP)

novem volilnem zakonu Slovence nismo dobili olajšane oblike izvolitve v italijanski parlament in slabo kaže tudi za reformo senata. Kljub prizadevanju SSK, da bi dobili način za avtonomno izvolitev slovenskega predstavnika, se dogovor v manjšini ni našel. Pri tem je tajnik Terpin tudi zavrnil vse izjave poslanke Tamare Blažina, da v danih razmerah ni

bilo mogoče doseči več kot obljube za posebno okrožje, ki pa bo vsekakor preveliko v razmerju s konsistenco slovenske manjšine v FJK. V tem smislu bi lahko prišlo tudi do ustavne presoje novega volilnega zakona.

V nadaljevanju nagovora se je Damijan Terpin navezal še na krivično deželno reformo krajevnih uprav, proti kateri je SSK vložila priziv na Deželno upravno sodišče, da se ohrani upravna avtonomija nad teritorijem in storitvami. Izrazil je razočaranje, da Slovenija na to ni bolj odločno reagirala, ter nerazumevanje izgovarjanja o neototnosti v manjšini. Z nezado-

večini in predvsem med SSK in Demokrasko stranko po Terpinovem mnenju niso zadovoljivi. Glede na vlogo, ki jo je SSK odigrala pri zmagi predsednice Debore Serracchiani, bi to moralo biti veliko bolj nagajeno. Žal je možnosti za politično dogovarjanje vse manj. Veliko več korakov pa bi lahko bilo narejenih na krajevni ravni, kjer ostaja še vse po starem.

Posebno poglavje svojega govora je Terpin namenil odnosom z rimskim parlamentom, kjer ima stranka referenčno točko v skupini manjšinskih poslancev iz Južne Tirolske, v Evropskem parlamentu pa zelo dobro sodeluje z evropskim poslancem Herbertom Dorfmannom ter ostalimi slovenskimi poslanci, ki spadajo v svetniško skupino Evropske ljudske stranke. Glede odnosov v manjšini se je po njegovi oceni spremenilo bolj malo ali nič. Skrb vzbujajoče pa je dejstvo, da so za vse odločitve glede slovenske narodne skupnosti vedno bolj odgovorni le dve krovni organizaciji.

Sklepni del svojega govora je deželni tajnik Terpin namenil stranki SSK, ki mora ostati še naprej verodostojna za volivce in temeljni branik ter podpornik slovenstva v zamejstvu. V prihodnosti pa čakajo stranko strateške politične izbire in predvsem to, da je SSK pripravljena tudi na drugačne opcije od dosedanjih, ki bi se lahko uresničile na volitvah v Trstu in Gorici.

/ str. 14

Fulvia Premolin izroča dosedanemu tajniku Damijanu Terpinu umetnino Andreja Kosiča v znak zahvale za opravljeno delo (foto JMP)

namere, obljube in pričakovanja. Vztrajati pa je vsekakor treba, tukaj, zdaj in ... vedno"! Je svoj nagovor končala Premolinova.

Programski del 15. deželnega kongresa SSK se je začel s poročilom deželnega tajnika SSK Damijana Terpina, ki se je takoj navezal na 40. obletnico ustanovitve deželne SSK in na trenutno državno politično stanje, ki ga zaznamuje uveljavitev Mattea Renzija in zaton Silvia Berlusconi. Podčrtal je ključno vlogo SSK pri zmagi deželne predsednice Debore Serracchiani leta 2013, čeprav je bilo nemalo težav za sklenitev volilnega sporazuma, čemur je najbolj nasprotovala slovenska komponenta v Demokraski stranki. 70. obletnice 2. svetovne vojne se je spomnil s hvaležnostjo vsem, ki so se vključili v boj proti fašizmu in nacizmu, ter podčrtal usodno razklanost slovenskega naroda po uveljavitvi komunističnega režima v povojni Jugoslaviji. Pri tem je Terpin obžaloval, da se ta razdeljenost še danes pogreva, pa čeprav se povsod po svetu uveljavljajo korenite spremembe. V nadaljevanju je deželni tajnik

15. deželni kongres SSK – Izidi volitev

Deželni tajnik: Igor Gabrovec
Deželni podtajnik: Marko Jarc
Deželni predsednik: Peter Močnik
Deželni podpredsednik: Hadrijan Corsi

DEŽELNO TAJNIŠTVO: Marko Pisani, Maja Lapornik, Maurizio Vidali, Fulvia Premolin, Aleksander Počkaj, Peter Močnik, Matia Premolin, Silvan Primožič, Julijan Čavdek, Damijan Terpin, Hadrijan Corsi, Marko Jarc, Franca Padovan, Mara Černic, Miha Coren, Giulia Leghissa – dež. tajnica Mlad. sekcije, Igor Gabrovec – deželni svetnik.

DEŽELNI SVET SSK

Trst: Edvin Forčič, Ivo Jevnikar, Maja Lapornik, Mitja Terčon, Matia Premolin, Peter Močnik, Aleksander Počkaj, Danilo Šavron, Davide Stoll, Giulia Leghissa, Katja Dolhar, Danijel Šuligoj, Igor Švab, Marko Pisani, Marco Milković, Fulvia Premolin, Maurizio Vidali, Dimitrij Žbogar, Tanja Peric, Igor Gabrovec.

Gorica: Silvan Primožič, Julijan Čavdek, Mara Černic, Franca Padovan, Marjan Drufovka, Igor Tomsčič, Marko Jarc, Walter Bandelj, Carlo Mucci, Matevž Čotar, Peter Černic, Damijan Terpin, Hadrijan Corsi, Miloš Čotar, Kristian Tommasi, David Grinovero, Marilka Koršič, Božidar Tabaj, Aldo Jarc, Milko Di Battista.

Videm: Miha Coren

NAZORNILDOBOR: Benjamin Černic, Drago Štoka, Sergij Mahnič.

RAZSODISCE: Carlo Bresciani, Dominik Humar, Marjan Terpin, Marij Maver, Sergij Pahor, Edvard Peter Krapež.

ŽUPNIJA JELŠANE Spominska svečanost

Ob 70-letnici smrti župnika in dekana Viktorja Perkana

V župniji Jelšane so obeležili 70. obletnico smrti nekdanjega župnika in dekana Viktorja Perkana, ki je bil umorjen s strelom v glavo 9. maja 1945 na tamkajšnjem pokopališču, medtem ko je pokopaval padlega partizana. Sv. mašo je v župnijski cerkvi daroval koprski škof msgr. dr. Jurij Bizjak ob somaševanju domačega župnika Franca Rasporja in bistrškega župnika Stankota Fajdiga. Pri maši je pel cerkveni pevski zbor, ki ga vodi prof. Slosar. Navzoče so bile tudi redovnice iz Ilirske Bistrice ter domačin Ivan Simčič, čigar knjigo o bogati zgodovini župnije

Obeležje na jelšanskem pokopališču (foto Ivo Zajdel)

Jelšane, ki je izšla pri založbi Ognjišče, so predstavili po maši. Simčič v knjigi predstavi tudi možna ozadja zločina na pokopališču, ki ga je storil strelec v partizanski uniformi. Po vojni se je umaknil na svoj dom in živel samotarsko življenje. Pri pogovoru z mlajšim domačinom pa je nekoč odgovoril: "Kaj sem jaz kriv, naj gredo vprašat njega, ki mi je ukazal streljat na župnika!" Dogodku je dal svojstven ton msgr. Jurij Bizjak, in navzoče spomnil na držo prvih kristjanov ob prenašanju trpljenja in soočanju z grozotami vojne nasilja. Pridiga sledi v nadaljevanju:

Perkan Viktor – 70
Jelšane, 8. maj 2015

Gospod Viktor Perkan je bil rojen 16. okt. 1908 v Trnovem, v Ilirski Bistrici. Klasično gimnazijo je obiskoval v Škofjovih zavodih v Šentvidu nad Ljubljano, nato je vstopil v goriško veliko semenišče in prejel mašniško posvečenje v Gorici 21. maja 1932. Kot kaplan je služboval v Hrušici in v Podgradu (1932-35), nato je bil dve leti upravitelj župnije Moščenice (1935-37), nakar je postal župnik v Jelšanah in leta 1939 tudi dekan, obenem pa je bil tudi profesor v reškem škofijskem semenišču. Umorjen je bil s strelom v glavo, 9. maja 1945 na pokopališču v Jelšanah, medtem ko je pokopaval padlega partizana.

Kakor nas po eni strani takšen zločin navdaja z žalostjo zaradi skrite hudobije, ki s takšnim dejanjem pride na dan, tako nas po drugi strani takšna žrtev navdaja z veseljem zaradi skrite plemenitosti, ki se z vdanim sprejetjem takšne surovosti razode vsemu svetu. Ko so Judje apostole pretepli in jim zagrozili ter jih nato izpustili, beremo v Apd, da so

izpred velikega zbora odhajali veseli, da so bili vredni trpeti zasramovanje za Jezusovo ime (Apd 5,41). Tako so tudi takratni udeleženci pogreba v Jelšanah odhajali s pokopališča, če že ne prav veseli, pa vsaj z mirno vestjo in v prijetni zavesti, da je bolje krivico prenašati kakor jo delati (1 Kor 6,7-8).

Pa ne samo na pogrebu v Jelšanah, temveč tudi v brezštevilnih drugih primerih so se med vojno in po vojni premnogi naši bratje ravnali po Kristusovih besedah: "Jaz pa vam pravim, da se hudobnežu ne upirajte; marveč, če te kdo bije po desnem licu, mu nastavi še drugo; in kdor hoče s teboj začeti pravdo in ti vzeti plašč, mu pusti še suknjič; in kdor te prisili eno miljo daleč, pojdi z njim dve!" (Mt 5,39-41). In po priporočilu apostola Pavla, ki piše Rimljanom: "Ne delajte si, preljubi, sami pravice, ampak dajte prostor Božji jezi... Če je tvoj sovražnik lačen, mu daj jesti, če je žejen, mu daj piti, kajti če to delaš, mu žerjavico zbiraš na glavo" (Rim 12,19-20).

Enako podobo življenja prvih kristjanov kaže tudi slavno pismo Diognetu: "V mesu živijo, a ne po mesu. Na zemlji bivajo, a v nebesih imajo svojo domačijo. Pokorni so danim postavam, a s svojim življenjem premagujejo postavu. Ljubijo vse, a vsi jih preganjajo. Prezirajo jih, a preziranje jim rojeva slavo; obrekujejo jih, a njih pravičnost prihaja na dan; grdijo jih, a oni blagoslovljajo; sramotijo jih, a oni izkazujejo čast. Dobro delajo, a kaznujejo jih kot hudobneže; kazni se veselijo, kot da vstajajo v novo življenje. Judje jih napadajo kot drugorodce in Grki jih preganjajo in njihovi sovražniki ne vedo povedati, zakaj jih sovražijo".

Zgled Kristusa in prvih kristjanov ustrezno deluje tudi dandanes: Nebeško kraljestvo je podobno kvasu, ki deluje skrito in potihoma in takšnih vernikov in državljanov nam stalno primanjkuje. Ne Kristus ne apostoli se niso bojevali proti nobenemu režimu, temveč so pozivali ljudstvo k poslušnosti, pravičnosti, svetosti - če pa ljudstvo svojih ušes in oči in nosov ne uporablja, jim jih Gospod zamaši in oglušiti in oslepi, da gledajo, pa ne vidijo, da poslušajo, pa ne slišijo, da vohajo, pa ne zasledijo, in jim ne ostane drugega kakor dolge luči in plin do poda - v pogubo! Vendar trdno verujem, da vedno propade samo tisto, kar zasluži propad, vse kar zasluži preživetje, vedno preživi! "Nikar se ne bojte! Več ko mnogo vrabcev ste vredni vi!" (Mt 10,31). Konec sveta se bliža, odkar svet stoji, vendar ga ne bo še konec: Moli, kakor da boš večno živel, in delaj, kakor da boš jutri umrl! "V mirovanju in zaupanju je vaša moč" (Iz 30,15). "Ne bodite žalostni! Zakaj veselje v Gospodu je vaša moč" (Neh 8,10).

jba

Prvo sv. obhajilo v Gorici

Dve leti so se redno srečevali in spoznali, da so Božji otroci. Luca B., Luca F., Sofia, Laura, Giorgia, Tommaso, Sebastian, Riccardo, Isabella, Gregor, Marta in Vasja so nestrpnost pričakovali dan prvega sv. obhajila in ga na praznik Gospodovega vnebohoda, 17. maja 2015, v cerkvi sv. Ivana v Gorici končno

dočakali. Budno jih je spremljala katehistinja Ana Turus, zanje in za številno občestvo je lepo pel otroški zbor pod vodstvom Katerine Ferletič, g. Marjan Markežič pa jim je zagotovil, da bo Jezus vedno z njimi, vse navzoče pa je spodbudil, naj bodo na poti k Bogu drug drugemu v oporo.

Prvo sv. obhajilo v Sovodnjah ob Soči

Otroci tretje izmed skupin v župnijah pastoralnega področja Soča-Vipava (ki zajema Štandrež pri Gorici in vasi v sovodenski občini) so prvič stopili "k angelski mizi" in prejeli prvo sveto obhajilo v nedeljo, 17. maja, v Sovodnjah ob Soči. Zakrament iz rok dekana Karla Bolčine, ki je da-

roval jutranjo sveto mašo, so tokrat prejeli Kevin, Christian, Daniel, Adam, Samuele in Marco, na ta pomembni korak pa sta jih skrbno pripravili Lucija Ciglič in Mojca Terčič. Obred so s petjem oplešali otroci, ki obiskujejo verouk, pod vodstvom Damijane Čevdek Jug.

Kratke

Zadnji glasbeni večer v cerkvi svetega Jakoba v Trstu

V soboto, 30. maja 2015, bo ob 21. uri v cerkvi svetega Jakoba v Trstu zaključni koncert v okviru "Glasbenih večerov pri svetem Jakobu". Pel bo zbor Musica insieme Fundacije Brusutti, ki ga sestavlja 100 pevcev. Na večeru bo sodeloval znani komunist msgr. Marco Frisina. Vstop je prost, toplo vabljeni!

Praznovanje 25-letnice Karitas in romarski dan koprski Karitas

V soboto, 30. maja 2015, bo v Kopru romarski dan Škofijske karitas Koper in praznovanje 25-letnice Karitas. Ob 9.00 bo v koprski stolnici maša, ob 10.00 kulturni program v cerkvi sv. Blaža (blizu stolnice), ob 11.00 druženje in pogostitev na škofijskem dvorišču, ob 12.00 litanije in blagoslov v stolnici.

VIPAVA Železna maša g. Branka Rudeža

Biti duhovnik je zahtevno, a lepo

G. škof Metod Pirih je, v nedeljo, 10. maja 2015, ob somaševanju duhovnikov: g. Branka Rudeža, g. Efrema Mozetiča in g. Venčeslava Filipiča, ki bivajo v Pristanu v Vipavi, daroval sv. mašo, s katero smo obhajali železno mašo g. Branka Rudeža. G. Branko Rudež je bil posvečen v duhovnika 9. 5. 1945 v stolnici v Vidmu. Po posvečenju je bil kaplan v Gorici pri sv. Ignaciju na Travniku, nato v Braniku in Mirnu. Kot župnik je služil v Stomažu, v Vipavskem Križu, petnajst let v Vrhpolju pri Vipavi. Nato je kot župnik skrbel za župnijsko občestvo v Medani v Brdih in nazadnje zopet v Sto-

mažu. Od leta 1952 obstajata Malo semenišče v Vipavi in gimnazija. Gospod Branko je v času nastanka Malega semenišča v pripadajoči gimnaziji in potem, v presledkih, učil naslednje predmete: verouk, italijanščino, grščino, petje, kemijo in matematiko. Sedaj peto leto kot duhovnik pričuje z zgledom in molitvijo v Domu starejših Pristan v Vipavi.

G. škof Metod Pirih se mu je ob obhajanju železne maše zahvalil z besedami: "Za vse, kar ste v 70 letih duhovniške službe naredil dobrega Bogu v čast, ljudem v korist in sebi v zadoščenje, se vam iskreno zahvaljujem. Biti duhovnik je nekaj zahtevne-

ga, lepega in veselega hkrati. To veselje temelji na spoznanju, da smo se na življenjski poti srečali s Kristusom, ki se nam je dal spoznati; On nas je pritegnil do te mere, da smo se odločili biti njegovi pričevalci, njegovi apostoli in služabniki. Veselje biti duhovnik je pogojeno z odkritjem, da je Kristus naš prijatelj, ki nam zagotavlja zvestobo. Bog je in ostaja zvest. Veselje biti duhovnik nam daje moč, da smo sopotniki ljudi kot tisti, ki jim oznanjamo Kristusovo navzočnost v svetu, jih krepimo z Božjo besedo in zakramenti, jih hranimo s kruhom Življenja. Veselje biti duhovnik nam daje moč, da smo sopotniki ljudi, kjerkoli že in

kakršnikoli so, predvsem tistih, ki iščejo Boga. Veselje duhovnik ne izhaja iz prepričanja, da je to poslanstvo lahko. Vsak duhovnik, tako kot vsak kristjan, mora

smo sami, da je vedno in povsod z nami On, ki nas pošilja sejat. Naš svet še vedno ostaja Božji svet, v katerem Duh išče načine, kako bi "prenovil obličje zemlje"

biti podoben svojemu Učitelju, zato je življenje vsakega Kristusovega učenca zaznamovano tudi s križem. Križ postane v do- ločenih trenutkih znamenje in izziv za preseganje samega sebe. Ni dvoma, da nas be- ga in skrbi vse, kar se dogaja okrog nas. A to- laži nas pre- pričanje, da ni-

(Ps 103,40)

Dragi g. Branko!

V teh 70 letih duhovništva si skušal izpolnjevati Božjo besedo (današnjega) evangelija: "Niste vi mene izvolili, ampak sem vas jaz izvolil in poslal, da greste in obrodite sad in vaš sad ostane, da vam bo Oče dal, karkoli ga bo- ste prosili v njegovem imenu. To vam naročam, da se ljubite med seboj." (Jn 15, 16-17) Ljudem si razodeval Božjo ljubezen. To je naredilo iz vas dobrega človeka in srečnega duhovnika. Naj vas Bog obdari z Božjimi milostmi, ki jih v tem obdobju potrebujete in z bližnji ljudmi, dokler bo Gos- pod hotel in kakor bo Gospod hotel".

Med mašo so pevke iz Gradišča zapele *Psalm 118: To je dan po melodiji*, ki jo je pred leti na be- sedilo tega psalma uglasbil prav g. Branko Rudež.

“Istospolne poroke” na Irskem

Napoved in smerokaz za Evropo?

Referendum “za istospolne poroke”, ki je na Irskem potekal 22. maja 2015, je uspel. Po neuradnih podatkih je “za” glasovalo 62,07 % volivcev. Tako je Irska postala prva država na svetu, ki je legalizirala istospolne poroke z odločitvijo ljudstva.

Zmago so napovedovali vse javnomnenjske raziskave in vsi mediji. Pri tem se mi vendarle nekaj zdi čudno. Po napovedih naj bi “za” glasovalo 80% volivcev. Mar ni tak razplet za javnomnenjske raziskave poraz? Je sploh upravičeno, da mediji tako agresivno oznanjajo, kaj se bo zgodilo? Prikrto sporočilo takega medijskega poročanja volivcem je: “Vse je že odločeno, nima se smisla razburjati, nima se smisla boriti proti. Nazadnjaki in mračnjaki, ki jih je malo, bodo poraženi”. Inštituti za javnomnenjske raziskave so očitno nekakšni sodobni dobro plačani vrači in vedeževalci. Če jim verjameš, se njihove napovedi uresničijo. Javnomenjske raziskave seveda niso le napovedi, temveč tudi propaganda in pritisk na volivce. O denarju, ki je bil na razpolago za tako propagando, pa rajši ne govorimo, ker za to nimamo dokazov.

Mediji, tudi slovenski, pa so povsem prezrli oziroma zamolčali javni linč, prezir in posmeh, ki so ga na Irskem doživljali nasprotniki istospolnih porok, katere so isti mediji raz-

glašali za homofobe, mračnjake, tercialce, nasprotnike in zaviralce demokracije. Inkvizicija LGBTQ očitno deluje. Kaj pa zavzemanje za svobodo govora in izražanja, ki ga nekateri tako močno poudarjajo, ko gre za “pravico do blasfemije”? Mar ni tak linč in diskreditacija velika in ponavljajoča se sramota za demokracijo? Zakaj mora v Italiji policija varovati t. i. “Sentinelle in piedi” (Stožarji na nogah), ki se nenasilno, v tišini, s knjigo v roki, na mestnih trgih javno zavzemajo za svobodo govora in zakonsko zvezo med moškim in žensko? Mar nismo le še en korak od državljanske vojne? Zanimivo bo opazovati, kaj se bo na Irskem odslej zgodilo s tistimi, ki bodo javno nasprotovali istospolnim porokam. Kako bo odslej potekal pouk na katoliških šolah? Bodo lahko vsaj starši doma otrokom razlagali svoje nasprotovanje teoriji “gender”, s katero bodo v šolah, proti volji vsaj nekaterih staršev, indoktrinirani njihovi otroci?

Kakšno vlogo je v “katoliški Irski”, ki pa to v resnici že zdavnaj ni več, odigrala katoliška Cerkev? Poznavalci pravijo, da je vodstvo katoliške cerkve ostalo mlačno, neodločno, zmedeno, boječe, neaktivno in razdeljeno. Prav tako ali pa še bolj so ostali razdeljeni duhovniki in laiki, kar dokazuje tudi dejstvo, da so bile “za” vse stranke, “za” so bili tudi vidni

politiki, ki se razglašajo za katoličane, med drugimi tudi nekdanja predsednica Mary McAleese. Prav tako so za istospolne poroke glasovali nekateri duhovniki, redovnice in katehisti. Takšno stanje v katoliški Cerkvi na Irskem je posledica nepremišljenega in neodgovornega posvečevanja kandidatov za duhovništvo, pedofilskih afer in homoseksualnega lobbija v duhovniških vrstah. Katoliška Cerkev na Irskem je izgubila avtoriteto in ljudstvo. Le nekaj posameznih organiziranih skupin je nasprotovalo redefiniciji družine (First Families First, Iona Institute).

Odločilna bitka je bitka za izenačitev t. i. “civilnih skupnosti” z zakonskimi skupnostmi. Če to uspe, potem je bitka za ohranitev “klasične družine” že izgubljena, saj med “civilne skupnosti” sodijo tudi istospolne skupnosti, ki so s tem avtomatsko legalizirane in imajo enake pravice kot zakonske skupnosti, četudi se te skupnosti imenujejo drugače. To pomeni odprto pot za posvojitve otrok, nadomestno materinstvo in umetno oploditev. Strategija LGBTQ je torej več kot očitna.

Irski je dobra lekcija za tiste, ki se nameravajo boriti za obrambo zakonske skupnosti med moškim in žensko. Brez budnih čuvajev in stražarjev ne bo šlo. Da se tudi v Sloveniji ne bo zgodilo isto kot na Irskem, bi bilo potrebno čim prej organizirati “stražarje” in “domobrance”, ki bi organizirali vsesplošen odpor proti diktaturi LGBTQ. Akademske razprave in okrogle mize žal ne zadostujejo. Čim prej bi bilo potrebno prebuditi “ljudstvo družine”. Cerkev bi morala veliko bolj prepričljivo poučevati in razlagati družbeni nauk Cerkev ... Če se to ne bo zgodilo, bomo zagotovo videli že videno.

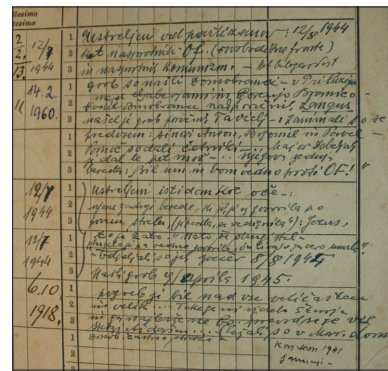
Bogdan Vidmar

AJDOVŠČINA Poslovil se je Jožef Breclj

Zadnji član Brecljevih

Velika množica se je na ajdovskem pokopališču poslovila od Jožefa Breclja (1921-2015), zadnjega iz družine Breclj, ki je zaradi krščanske drže postala žrtev revolucionarnega nasilja.

Za tragično zgodbo družine Breclj iz Žapuž v župniji Šturje so ljudje vedeli že v svinčenih povojnih letih. Posebej na italijanski strani meje je spomin na to ohranjal dolgoletni duhovnik v Doberdobi in Nabrežini Bogomil Breclj (1925-2011). V zadnjih letih pa je bila večkrat objavljena tudi razgibana življenjska zgodba Bogomilovega brata, Jožefa Breclja. Na njegovo pokončno držo so še posebej ponosni njegovi potomci.

Brata Jožef in Bogomil sta v predzadnjem letu vojne, poleti 1944, naenkrat izgubila očeta Jožefa, 14-letnega brata Martina in sestro Marico in Angelo. Partizani so z doma odpeljali vse, razen matere. Jožef, mobiliziranec v italijanski vojski, je bil takrat v ameriškem ujetništvu. Malo pred tragedijo, maja 1944, je dobil očetovo pismo, v katerem mu piše: “Ljubi Joško! Dolgo se že vleče ta vojna. Da bi nam Kraljica tega meseca izprosila skorajšnji in do bri mir. Pri nas teče življenje kakor na robu prepada. Vsak dan Nemci streljajo partizane. Doma smo med moškimi še jaz in Martin. Pavleta so vzeli Nemci, Toneta pa domobranci. Bogomil je v Ljubljani v šolah. Še nikdar ni bil naš narod tako

razcepljen, kakor je sedaj. Vse to je zasluga komunistov. Bog nam pomagaj!” Partizani so aretirane Brecljeve več dni skrivali po okoliških krajih, slednjič pa po mučenju ubili in zagrebli na griču za Brunico. Nekaj tednov kasneje so partizani poslali k svojem sporočilo, naj za aretirane pošljejo obleko. Šele po devetih mesecih poizvedovanja in iskanja so svoji našli plitev grob.

Čeprav je partija Brecljeve kasneje označila za belogardiste,

pa je resnica drugačna.

Brecljevi so bili predvsem pokončni Slovenci, kristjani, antifašisti in kritični do komunizma.

Mama je, denimo,

nosila pakete s hrano Filipu Terčelju, ko je bil v fašističnem zaporu. Jože si je v italijanski vojski dopisoval z Jankom Premrlom Vojkom. Očetov brat pa je bil znan zdravnik in politik Anton Breclj, vidni sodelavec Osvobodilne fronte. O uboju govori več ohranjenih virov. Zelo zanimiv je zapis v družinski knjigi (Status Animarum) župnije Šturje. Ko je Marico Breclj (1917-1944) pokosila prva krogla, se je pobrala in rekla: “Jezus, to je zate”. V knjigi piše tudi, da je Angela (1916-1944) vedno govorila, da bi rada umrla za vero. Šturski župnik pa je v knjigo zabeležil tudi, da so vsi umorjeni bili na prvi petek julija 1944 pri spovedi in obhajilu.

Tino Mamić

Romanje v Medjugorje

Posebno doživeto srečanje z vidkinjo

Kot že več let zaporedoma smo tudi letos poromali v Medjugorje v mesecu maju, ki je, kot znano, posvečen Mariji. Zato je tudi lepo, da smo se odzvali na Marijin klic in poromali k njej. Skupina je bila tudi tokrat mešana: Slovenci in Italijani. Menim, da je bilo vzdušje pristrčno in sproščeno. Med potjo so se v avtobusu prepletale molitve in pesmi. Z obrazov romarjev si lahko razbral iskreno veselje in

srečo ter čudovit mir, ki nam ga podarja Kraljica miru. Nekaj posebnega je bilo letos srečanje z vidkinjo Vicko (na sliki) pri sestri Korneliji z ustanovo Ranjena družina, nedaleč od Medjugorja. Čeprav je bilo to srečanje na prostem zaradi nepregledne množice romarjev, smo morali čakati precej časa, da smo prišli na vrsto. Udeležilo se ga je ogromno Italijanov, Angležev in naša skupina. Vicka je govorila v itali-

janščini, v slovenščino je prevajal g. župnik Jože Markuža. Dogodek je bil enkraten. Vidkinja se je v uri govora vsa razdajala s poročili, ki jih redno prejema od Matere Božje. Rad bi navedel samo kratko misel s srečanja: pri zadnjem poročilu je Marija poudarila: manj govo-

riti, več moliti! Na tem svetu je naše življenje kot ena sekunda. Zato moramo izkoristiti odmerjeni življenjski čas tako, da naša duša ne bo lačna. Vicka je lepo povedala, da cvetica, vsejana v vazo, lepo uspeva, če jo redno zalivaš, sicer se posuši. Enako je z nami. Če manjka molitev, ki je prepojena z darom Svetega Duha, je naša duša žejna, v njej pa praznina. Pristrčno je bilo tudi srečanje v novi cerkvi, ki je posvečena Usmiljenemu Jezusu v Šumranci ob reki Neretvi.

Za konec smo se v Rožni Dolini pri Gorici poslovili z objemom bratstva in s srčno željo, da se bomo, če je Božja volja, spet vrnili v Medjugorje v oktobru.

Darko Durcic

Ob obletnici smrti maestra prof. Stanka Premrla

Obisk na sredo popoldan

Drugo tisočletje se po naša tudi s tem, da so padale takšne in drugačne katedrale. Niso bile zidane s kamnom, ampak in predvsem z ideologijo, ki je bila ves čas tuja evropski duši pa tudi evropskemu poštenemu človeku. Te ideološke katedrale so razpadle mnogo hitreje kot meljejo mlini zgodovine. Kaj vse sta sanjarila Marx in Kardelj in kakšna ruševina ostaja za obema! Kardelj je pokopan v Ljubljani. Spremljal sem pogreb po televiziji. Rad se zaustavim prav pred grobnico, kjer je pokopan, in jo imenujejo grobnica narodnih herojev na Trgu narodnih herojev v Ljubljani. Moj postanek ni zaradi ideologije ali takšnega in drugačnega izma, ampak v spomin na človeka, ki ima svoj zadnji dom tudi tam, to je Janko Premrl - Vojko. Primorec, doma iz Šembida v Vipavski dolini. Kraj je ta izem prekrstil v Podnanos. Za čudo, ko so pred leti hoteli kraju vrniti staro ime, so se krajani uprli, češ koliko stroškov bodo imeli, če bi zopet postali prebivalci Šembida, kot so bili njihovi predniki! Tudi tu je lepo vid-

ni ostanek nekega izma, ki ga naš slovenski človek nosi s seboj kot polž svojo hišo. To je tudi znamenje prevaranih častilcev neke človeške epohe, ki se je pronikaje v uganko časa znala predstavljati kot edino odrešilna za naš narod pa tudi

dljiv... Smrad po trohno bi mi je bil vedno odvraten, četudi je del naše duhovne biti. S tem nam vsem prebujala vest, ki jo je nekdanji in tudi sodobni izem tako sistematično spodjedal in jo še s prefinjeno izbranimi huma-

je sledila čredniku in diktator ji je bil vedno bolj dopa-

napolnjeval s trohno bi...

Vsaj kdaj se je zaustavil korak pred to grobnico narodnih herojev v Ljubljani tudi starejšemu gospodu. Bil je dolgoletni profesor na akademiji za glasbo v Ljubljani. Iz akademije so ga izključili, ker je bil duhovnik. To je bil profesor, kompozist in glasbenik prof. dr. Stanko Premrl. S paličico je v tistem času, ko je kraljeval slovenski izem počasi pridrsal izpod Ljubljanskega gradu, kjer je stanoval, se pred spomenikom na rahlo poklonil in odstopal dalje. Budni Titov miličnik, ki je v tistem času večkrat na sredo popoldan stražil pred skupščino in tudi nadziral grobnico, ga je dobro poznal. Čeprav niso bili zadovoljni, da bi se pred grobnico zaustavljali, je miličnik navadno naredil kratek sprehod proti

zgradbi skupščine, da se je lahko sivolasi gospod profesor nemoteno za hip zaustavil in opravil svoj poklon z obredom.

Njegova obleka in postava sta ga izdajala, da je duhovnik, čeprav na sebi ni imel nobenih vidnih duhovniških znamenj. Ozrl se je in pogledal, kje se nahaja mož postavbe. Ko je videl, da ta odhaja proti skupščinski zgradbi, je iz desnice preložil palico v levico in z desnico naredil rahlo nerodno kretnjo proti grobnici. Budni opazovalec bi lahko videl, da je bil to križ. Bežno se mu je pogled zastavil na nečakovem imenu. To je bil Janko Premrl - Vojko, ki je pokopan v tej grobnici. Nato je spet preložil palico v desnico in odrsal naprej. Prepričan sem, da je med potjo redno molil. Njegova molitev pa je bila vedno oplemenitenjena z kdo ve katero skladbo, ki se je v tistem trenutku pozibavala v profesorjevi notranjosti. Bilo mu je usojeno, da je z glasbo živel in jo podarjal drugim. Naša usojenost je spravljena v shrambah duha. Svetost naše usojenosti je velikokrat prepoznavna po naših slabostih in padcih. Tudi nam postaja marsikaj znosnejše, če nam je dano zaustaviti korak, se zamisliti, pomoliti, pa naj bo to tudi ob grobnici narodnih herojev v slovenski prestolnici...

Bil je lep sončni popoldan, eden od tolikih, ki nam jih je

poklonil veliki Komponist. Spominjam se, da smo se znašli v stanovanju g. maestra prof. Stanka Premrla. Prišli smo mu čestitat za njegovo okroglo obletnico. Ob tej priložnosti je slučajno nastala tudi ta fotografija. Navadno ni veliko govoril, tudi tokrat ni, je pa bil izredno vesel našega obiska ... Sam sem se z njim še velikokrat srečal. Kljub ponižnosti, ki jo je ohranil ob kopici znanja, je rad obujal spomine na ljubljanski stolni kor, na dr. Kimovca, tedanje stolnega prošta, predvsem pa mu je bil zelo blizu prof. Snoj, tedanji regens ljubljanskega stolnega kora, ki ga je od vseh duhovnikov največkrat obiskal. Ob njegovi smrti, ko so praznili stanovanje, smo pripeljali na Dolničarjevo 4 njegov črni klavir, ki še vedno služi pri raznih hišnih glasbenih prireditvah. Pa še to: “Eden od nekdanjih njegovih učencev, je mimo dovoljenja predstojnika ob Premrlu smrti obesil črno zastavo na pročelje Akademije za glasbo v Ljubljani, kot spomenu, da je tu poučeval, opomin pa tistim živečim, ki so ga z Akademije odslovili”. Varuhi reda so tedaj zaslislali kar nekaj slušateljev, nihče ni nič vedel, črna zastava pa je bila na stavbi Akademije do dneva, ko so ga pokopali.

Ambrož Kodelja

za Evropo in celo za svet. Odrešilna oseba novodobnega Mojzesa, oplemenitenega z izmom, je oplajala čredo. Čreda

nističnimi parolami, in to v imenu tiste resnice, ki gnije. Ta izem je tudi nas same pa tudi naš prostor in čas prepričeval in

Kratke

Nedeljske svete maše v dekaniji Štandrež

Nedeljske maše ob sobotah so: v **Podgori** ob 18.00, na **Jazbinah** (Sv. Subida) ob 18.45 (v zimskem času ob 17.45), v **Gabrijah** pri Yipavi ob 19.00 (18.00), v **Pevmi/Štavrnu** ob 20.00 (19.00), v **Štandrežu** ob 20.00 (19.00).

Ob nedeljah: v **Gorici (Marijine sestre)** ob 8.00, v **Gorici (Šolske sestre)** ob 8.00, v **Rupi/na Peči** ob 8.45, v **Jamlijah** ob 9.00, v **Pevmi/Štavrnu** ob 9.00, v **Podgori** ob 9.00, v **Doberdobu** ob 10.00, v **Gorici (sv. Ivan)** ob 10.00, v **Sovodnjah** ob 10.00, v **Štandrežu** ob 10.00, v **Števerjanu** ob 11.15, na **Vrhu Sv. Mihaela** ob 11.30, v **Gorici (sv. Ignacij)** ob 18.00.

Vrtec Pika Nogavička iz Štandreža / Ubrano razigrana prireditev

Narava z rastlinami in še posebno z živalicami se je razbohotila na prireditvi štandreškega vrtca Pika Nogavička, ki je bila v petek, 15. maja, v veliki dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu. Že lepo okrašen oder s svetjem

Foto DP

in živalicami, ki so poskakovale od cvetice do cvetice, in z velikim napisom Pozdrav pomladi je nakazoval, da se bomo srečali z različnimi živimi bitji, ki bogatijo našo okolico. In živalce, od čričkov do krtov, so skupno in v posameznih prizorih, s petjem, z besedo in gibi pričarale številnim prisotnim razigrano, priskočno in spontano predstavo, ki je vse razveselila in zadovoljila, predvsem seveda starše, none in nonote ter druge sorodnike, ki so napolnili župnijsko dvorano in z večkratnim ploskanjem nagradili malčke za njihov lepi in "korajžni" nastop. Predrznje in poredne živalice so prisotnim postavljale tudi uganke in spravile marsikoga v težave z odgovori. Prireditev je bila sklepni del projekta na glasbeno tematico, ki ga je vodila Michela De Castro, ki je celoten program tudi spremljala na harmoniko. Na nastopu so otroci uživali in samozavestno odigrali svoje vloge, saj so bili dobro pripravljeni, predvsem v petju, ki je prevladovalo in dajalo tekoč ritem celotni prireditvi.

Ob koncu je stopila na oder Katja Zavadlav in v imenu staršev najprej čestitala otrokom za prijeten in sproščen nastop, nato se je zahvalila vodji projekta Micheli De Castro in vzgojiteljicam, ki so sodelovale in ji pomagale. Zahvalila se je tudi župniku Karlu Bolčini, ki je dal dvorano na razpolago za vaje in nastop, ter Prosvetnemu društvu Štandrež za tehnično pomoč. / DP

Sončnica vabi v Apulijo / Skupnost družin vabi na izlet od 20. do 24. avgusta 2015

V poletnem času, točneje od 20. do 24. avgusta, bo Skupnost družin Sončnica tudi letos priredila večdnevni avtobusni izlet, tokrat v deželo Apulijo v južni Italiji. Tovrstni izleti so lepa priložnost, da se lahko člani, prijatelji in simpatizerji Skupnosti družin Sončnica, predvsem pa tisti, ki skozi celo leto aktivno sodelujejo pri njenih različnih pobudah, sprostijo in razvedrijo, predvsem pa, da se z druženjem obogatijo in obenem spoznajo nove kraje in njihove zanimivosti.

Mirna in idilična Apulija, dežela na skrajnem koncu italijanskega škornja, s svojimi mesti in mesteci ter spomeniki govori o svoji razgibani preteklosti in bogati kulturni zgodovini. Poleg številnih umetnozgodovinskih spomenikov oblikujejo deželo tudi prelepe kraške jame, naravna pristanišča, mediteranska vegetacija, peščene plaže, med največje zanimivosti pa vsekakor lahko uvrstimo trulle, hišice značilne arhitektonske oblike (enosobne bele hiše s kupolastimi strehami iz kamnitih plošč), ki ponekod sestavljajo manjše vasi ali celo mesta.

Izletniki si bodo najprej ogledali mesto Loreto, ki slovi kot največje Marijino romarsko središče v Italiji, ter kraj San Giovanni Rotondo, poznan po patru Piju, ki je nosil stigme – Kristusove rane. V tem romarskem kraju, ki velja za enega izmed najbolj obiskovanih v Italiji, je pater Marko Rupnik izdelal veličasten mozaik. Sledila bo vožnja do slikovitega Nacionalnega parka Gargano. V naslednjih dneh bodo izletniki obiskali še skrivnostni Castel del Monte z osmerokotnim normanskim gradom ter nadaljevali pot najprej v mesto Altamura, poznanem med drugim tudi po svojem geografsko zaščitenem kruhu. Pot jih bo popeljala še v mesto Matera, ki slovi po starem delu mesta (Sassi di Matera), kjer so pravadna značilna bivališča v naravnih jamah in izklesana v skalah. Sprehodili se bodo med trulli v Alberobellu in Polignano a Mare, ogledali si bodo belo mesto Ostuni, baročni Lecce in še marsikatero zanimivost te lepe pokrajine v Italiji.

Za katerokoli podrobnejšo informacijo ali za vpis na izlet se lahko zainteresirani najkasneje do 15.06.2015 javijo pri Ani Saksida (gsm 328 9181685) ali Katerini Ferletič (tel. 0481/536807).

Srečanje pod lipami ob 50. obletnici skavtizma na Goriškem

“Naj skavtski duh ...” (3)

Na “srečanju pod lipami” v četrtek, 7. maja, posvečenem 50. obletnici slovenskega skavtskega gibanja na Goriškem, je bil posebno zanimiv poseg **Petra Lovšina**, ustanovitelja slovenskih skavtov v matični domovini, ki ga je številno občinstvo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici zelo toplo sprejelo. Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov je nastalo leta 1990, pred tem se je Peter “kalil” v Gorici. Obljubil je leta 1986, njegovo skavtsko ime je Bojeviti bober. “Da je zopet skavtizem v slovenskem prostoru, gre zahvala vam, goriškim skavtom”, je dejal. Začetki segajo v leto 1984, ko je prvič prišel na goriški tabor v Žužemberk. Stric duhovnik, ki trenutno slušbuje na Tržaškem, je tedaj poklical g. Markežiča in ga vprašal, ali bi Peter lahko “malo pogledal skavte”, ker ga to zanima. G. Marijan ga je pripeljal na tabor. “Tam se je zgodila prelomna točka: Mauro v belih coklah je skical kvadrat, naredil dobrodošlico in rekel: ‘Med nami je Peter Lovšin, ki bo ustanovitelj slovenskih skavtov’. Star sem bil 16 let; kaj je govoril, nisem vedel, toda vse to se je enostavno uresničilo”.

Kako je sploh prišlo do ideje o skavtih? “Temu lahko rečemo Božja previdnost”, je dejal Lovšin. Leta 1982 je v reviji Ognjišče videl daljši zapis in zraven sliko, na kateri so bili Marijan Jevnikar, Mauro Leban, Aleksandra Kosič, Ivica Švab in Marijan Markežič, “vsi so bili še črnih las” ... Leta 1983 se je veliko govorilo o krizi mladih in njihovih problemih, na drugi strani je Ognjišče predstavljalo jamboree, skavte v modrem, duhovnost itd. “In sem si rekel: to je odgovor za rešitev mladinske pastoralne!” Leta 1986 se je aktiviral v okviru goriških skavtov, “pridno hodil v Katoliško knjigarno in spraševal za nasvete”. Leta 1984 je že našel knjigo *Skavtizem za fante*, prevod ustanoviteljevega priročnika, “vendar to ni bilo dovolj. To je bila pač prebojna literatura”. Pri goriških skavtih je prvič spoznal, kaj je vod, kaj skavtsko delovanje, “oborožili so me

vedno z literaturo. Še danes me pri Rdeči hiši stisne v želodcu, kajti velikokrat sem bil... zaprt. To povem šele sedaj, po skoraj 30 letih. Zaprt sem bil tudi po 2-3 ure”. Po eni strani je na Goriškem “črpal skavtsko metodo”, po drugi pa tu našel “neverjetne prijatelje, s katerimi smo uganjali neverjetne norčije ... Mauro je v meni videl neke vrste potencial, povabil me je k obljubam. Formalno sem postal vaš član, udeleževal sem se zborov in drugih zadev”. Šlo je veliko časa, a ta čas je bil poplačan: skavtska organizacija v Sloveniji je bila prva katoliška organizacija, ki se je ustanovila po letu 1945. Prvi občni zbor je bil že leta 1989, leto prej so bile prve obljube skupaj z goriškimi skavti pri sv. Ani nad Ribnico: “Bilo je neverjetno veliko povezovanj, medsebojnih dogovarjanj”. V tistem obdobju so imeli veliko željo, da bi se uveljavili v odnosu do tabornikov, do svetovne skavtske organizacije, do prostora v Sloveniji. “Toda zaradi političnih razmer nisimo bili priznani. To lahko odkrito povem: predsednik predsedstva, g. Milan Kučan, je preukrenil, da smo ostali nepriznana skavtska organizacija oz. da so bili v svetovno skavtsko organizacijo sprejeti samo taborniki”. Letos se praznuje 25-letnica. Organizacija ima največ članov v svoji zgodovini, 4.600 aktivnih članov! Skozi organizacijo je šlo nad 10.000 članov. Seme, ki se je

Peter Lovšin

hranilo med Slovenci v Italiji, je botrovalo, da je v slovenskem prostoru, od Kanala do Lendave, veliko skavtskih stegov, ki delujejo in se razvijajo. “Z veseljem in ponosom oblečem goriško uniformo in ... še enkrat hvala!” je sklenil Lovšin. **Mirjam Černic** je obljubila leta 1981, njeno skavtsko ime je Nasmajana mravljica. S hvaležnostjo se je spomnila sovođenjskega župnika Marijana Komjanca, ki je po Sovodnjah “lovil” mlade in jih spodbujal, da bi se vključevali v skavtsko organizacijo. Župnišče je bilo zanje vedno odprto, razdal se je, saj “je verjel, da se da vero posredovati mladim predvsem prek osebne izkušnje”. Še danes ima skavt-

Mirjam Černic

ska organizacija svoje mesto v družbi, ker mladim nudi izkušnjo prijateljstva in življenja v skupnosti. V 80. letih so doživljali res “velike tabore, bilo nas je ogromno”. Poletne podvige so pripravljali skrbno in do potankosti, veliko sta dala g. Marijan Markežič in g. Karel Bolčina. Kasneje so res prišla prelomna leta in začeli so obiskovati taborne šole. Mlade so uvajali v preizkušene metodologije, od zamisli pa do sklepnega preverjanja in praznovanja. “To je organizaciji pustilo močan pečat”. Druženje s skavti iz Slovenije je bilo tudi posebna izkušnja, z njimi so goriški voditelji delili “upe in težave”. Veliko energij so voditelji vlagali tudi s pomočjo italijanskih bratov Agesci - v strukturo organizacije, da bi postavili na prave temelje vsako izmed treh starostnih vej.

Štandreški župnik in dekan, lanski srebrnomašnik, **Karel Bolčina**, je kot volčič obljubil leta 1973, kot izvidnik tri leta kasneje; njegovo skavtsko ime je Pojoči nosorog. “Skavtska organizacija je vedno imela veliko oporo v naših duhovnikih”, je najprej dejal. Omenil je župnike - Štonto, Gošnjaka, Breclja, Žorža, Princiča, Komjanca “z njegovim slavnim kombijem!” - pa še mnogo drugih, zlasti msgr. Humarja, ki je bil z dr. Krannerjem začetnik našega skavtizma. “Meni se zdi, da je skavtska organizacija v teh 50 letih doživela štiri obdobja glede duhovnosti in krščanskega soudeleženja v Cerkvi”, je dejal g. Karel. Prvo obdobje je zazna-

Karel Bolčina

moval msgr. Humar: “Naša krščanska pripadnost je bila tradicionalna, tista, ki smo jo poznali pri nas pred 20-30 leti, povezana z župnijo ter našimi krščanskimi in narodnimi navadami”. Drugo obdobje je bilo obdobje Marijana Markežiča, “ki je prinesel skavtizmu in tudi krščanski obliki skavtizma neko svežino. Takrat se nam je zdelo nemogoče, da je duhovnik lahko maševal v coklah”... Ta “svežina je privedla tudi do množične širine”. Tretje obdobje je bilo “obdobje Marka Rupnika in njegovih pomočnikov, posebej tistih, ki so izhajali iz Družbe Jezusove in so skupaj z Markom ali za njim sodelovali kot duhovni asistenti. To je bilo posebno obdobje, ki bi ga bilo treba malo razčistiti”. V sedanjem obdobju je organizacija, kot tudi vsa Cerkve, v pričakovanju. “Duhovnikov nas je tako malo, da se nihče od nas žal ne more celostno posvetiti organizaciji in vsak na svoj način pomagamo”. Zadnja leta označuje tudi sodelovanje z različnimi duhovniki tako iz Slovenije kot iz Italije. “Nekdaj je bilo samo po sebi umevno, da duhovniki iz Slovenije niso prihajali pomagati”. Zdaj pa je že običaj, da vprašajo tudi nje, če je potreba. G. Karel je prepričan, da so bile in so vse te faze “za duhovno rast skavtov poglavitnega pomena”. Iz organizacije je namreč izšlo kar nekaj duhovnih poklicev, “moški in ženske” iz Gorice, Števerjana, Doberdoba, Sovodenj, Moša itd. “Dejstvo je, da jim je skavtska organizacija dala neko ‘obliko’”. Vsi tisti, “ki smo duhovniki, redovniki ali redovnice, danes velikokrat delamo v

odnosu do mladih, podzavestno, kot skavti. To ti pride v kri”. Nihče več ne razmišlja, da mora vsak dan narediti vsaj eno *dobro delo*, enostavno ga naredi. “To so nam dali naši duhovniki: znali so nam pokazati, da življenje ni ločeno od krščanskega doživljanja, ampak da krščansko življenje - zlasti v skavtizmu - pride še kako do veljave, kajti v skavtizmu je človek res dvakrat povezan z Bogom: prvič preko bratstva in sestrinstva, torej skupnosti, in drugič preko stvarstva”. To skavtizem stalno poudarja: “Vse, kar je okrog nas, je Božji dar”. Kadarkoli gre skavt v naravo, “ne nese s sabo tega, kar je umetno, ne nese plastike. Ohranja to, kar je naravno”. Ne gre za to, da bi bili “naturalisti”, ampak za to, “da to, kar nam je Bog dal, je dal zato, da bi mi uporabljali v naše dobro”. Pri skavtih “nam je bilo in nam je še lepo”! / DG

/ dalje prihodnjic

Jubilejna prireditev 7. junija 2015

Veliko pričakovanje vlada za sklepni dogodek proslavljanja 50. obletnice skavtizma na Goriškem, ki bo potekal v nedeljo, 7. junija 2015.

Ob 16.30 bo v atriju Kulturnega centra Lojze Bratuž uradno odprtje razstave o skavtizmu na Goriškem: v atriju bodo na ogled tematski panoji o skavtizmu kot gibanju in skavtizmu pri nas, dalje o nastanku organizacije, o msgr. Humarju, o metodologiji, o nastanku ZSKSS; na hodniku bodo “spominski panoji” s fotografijami, dokumenti, članki itd. V vitrinah bodo razstavljeni tudi skavtski kroji, značke, vozli in drugi predmeti, ki imajo opraviti s skavtskimi večšinami in življenjem.

Ob 17.30 bo na ploščadi pred telovadnico zbor, sledijo dviganje zastave, pozdrav načelnikov in gostov, klici vodov.

Ob 18. uri bo v neposredni bližini, pod lipami, sveta maša, ki jo bo daroval g. Renato Podbersič ob somaševanju prejšnjih duhovnih asistentov. Sledijo večerja, druženje, čas za ogled razstave in filmov, ki jih bodo predvajali v komorni dvorani.

Ob 20.30 bo na nogometnem igrišču taborni ogenj. Program se bo končal s pesmijo slovesa okrog 22.30.

V primeru grdega vremena bo slavlje, predvideno od 17.30 dalje, potekalo v telovadnici.

Odločna obsodba spreveda Casa Pound in zaskrbljenost za varnost

Pokrajinski svet SSK izvolil vodstvo

Na umestitveni seji pokrajinskega sveta SSK za Goriško, ki je bila v torek, 19. maja 2015, na goriškem sedežu stranke, je bilo izvoljeno goriško vodstvo. Ob predstavitvi kandidatov za predsedstvo in tajništvo se je razvila razprava, iz katere je izšla soglasna potrditev dosedanjima predsedniku in tajniku. Več posgovov je bilo tudi namenjenih političnim smernicam, ki bi si jih morala goriška SSK držati v naslednjem mandatu. Tako je bilo poudarjeno, da bo potrebno več pozornosti nameniti zanimanju za politiko in za vprašanje našega področja. Odaljevanje ljudi od politike je negativen pojav, ki šibi zavest za demokracijo. Stranka se bo morala pripraviti za nove volilne preizkušnje v Ronkah in Trziču,

za pokrajino Gorica, kjer bodo volili le izvoljeni upravitelji, in za občino Gorica. V vseh teh upravah je pomembno, da se

Med zasedanjem pokrajinskega sveta je bila tudi izražena velika zaskrbljenost za sobotno manifestacijo skrajnega desničarskega

ru in sodelovanja med narodi in državami. Nesprejemljivo je, da se taka manifestacija dogaja v neposredni bližini državne meje, ki je v zadnjih letih postala vedno bolj priložnost za razvoj in sodelovanje med Italijo in Slovenijo ter še posebno med obmejnimi občinami.

Novo goriško vodstvo SSK

Pokrajinski svet
Predsednik: Silvan Primožič
Podpredsednica: Marilka Koršič
Tajnica: Martina Šolc
Pokrajinsko tajništvo
Julijan Čavdek – Pokrajinski tajnik
Franca Padovan
Mara Černic
Miloš Čotar
Marko Jarc
Igor Tomsič
Marjan Drufovka
Božidar Tabaj
Lovrenc Peršolja
Matevž Čotar
Walter Bandelj
Mijan Likar

zagotovi slovenska prisotnost, čeprav nam zakonodaja tega ne zagotavlja. Sklepna točka je zadevala 15. deželni kongres SSK, ki je potekal v soboto, 23. maja 2015, v Gorici, na katerega so poleg delegatov bili vabljeni vsi člani in somišljeniki edine zbirne stranke Slovencev v Italiji.

ga gibanja Casa Pound. Stranka SSK ne odobrava izbire, da se dovoli spreved, še posebno v času, ko v mestu poteka 11. izvedba festivala eStoria. SSK tudi nasprotuje vsebinam, ki jih ponuja desničarsko gibanje Casa Pound v zvezi s 100-letnico 1. svetovne vojne. Te so v popolnem nasprotju s sporočilom mi-

Kulturni dom v Gorici

Poklon furlanskemu pesniku Celsu Macorju

Ravnatelj Kulturnega doma v Gorici Igor Komel je naredil prav, ko si je zamislil izjemno dobro obiskani kulturni večer z naslovom *Ceslo Macor – Poklon umetniku ob njegovi 90-letnici rojstva*, na katerem so o furlanskem pesniku in pisatelju Celsu Macorju spregovorili Igor Komel, duhovnik in nekdanji urednik tednika Voce Isontina ter Macorjev osebni prijatelj don Renzo Boscarol, sedanjí urednik tednika Voce Isontina Mauro Ungaro, ravnatelj goriške Državne knjižnice Marco Menato ter naš urednik in prevajalec izbora Macorjevih pesmi v slovenščino Jurij Paljk, medtem ko je nekdanji urednik tednika Voce Isontina Andrea Bellavite, ki je bil zadržan, poslal prijazno pismo, v katerem se je na njemu lasten pronicljiv način spomnil Celsa Macorja, kot je tudi

poudaril, da mu je bil vir navdih pri pisanju knjige o Soči. Igor Komel je naglasil predvsem dejstvo, da je bil Celso

za furlanskega pesnika, čigar soproga gospa Laura je bila v nabito polni mali dvorani Kulturnega doma, je našel tudi urednik tednika Voce Isontina Mauro Ungaro, ki si je zaželel, da bi goriški duh sožitja in plemenitega odnosa do drugih tudi danes vel na Goriškem. Marco Menato je kot ravnatelj goriške Državne knjižnice povedal, da je od gospe Laure

povezanosti z območjem in zemljo, na kateri je živel. Naš urednik Jurij Paljk je naglasil predvsem dejstvo, da bi bilo prav furlanske pesnike prevajati v slovenščino, o Macorju pa je dejal, da je bil človek iz časov, ki jih danes ni več, zavezan rodni zemlji in materne mu jeziku. Paljk je še dodal, da je leta 1999 za senatorja Mitjo Volčiča pripravil izbor iz Ma-

Macor človek, ki je združeval, Furlan, ki je bil pa predvsem velik Goričan in je znal prisluhniti drugemu in drugemu, kot je tudi izpostavil njegovo prijateljevanje z goriško pesnico Ljubko Šorli in Marjanom Brecljem, le-ta je tudi prvi prevajal Macorja v slovenski jezik. Tople besede

knjižnica pred kratkim prejela v dar pisno zapuščino Celsa Macorja, ki je ena prvih od goriških avtorjev in so jo zato zgledno uredili, kot je tudi izpostavil izjemen red in preglednost, ki je označevala pokojnega furlanskega pesnika. Duhovnik in urednik don Renzo Boscarol, ki je z Macorjem dolga leta sodeloval in prijatelj jeval, je poudaril predvsem nekričavo, nikdar izpostavljeno, a vedno plemenito krščansko držo Macorja in njegovo furlansko narodnost, zavezanost krajevnemu furlanskemu jeziku, ki ni bila zgolj akademska, ampak znamenje odličnosti, predvsem pa tesne

corjevih pesmi, jih prevedel, dvojezična furlansko-slovenska izdaja pa je, žal, nekje ostala v času, saj ji niso sledili drugi prevodi. O Macorjevi poeziji je Paljk še dejal, da se ji pozna predvsem to, da je prežeta s krščanskimi ter občečloveškimi vsebinami, najbolj pretresljiva pa takrat, ko se pesnik zaveda minevanja lastnega jezika in spreminjanja družbe, v kateri kot da ni več prostora za furlanski in druge manjšinske jezike. Pretresljiva je tudi pesnikova slutnja, da kmečkega življenja nekega dne ne bo več. Prisotni so si tudi ogledali film o Celsu Macorju.

ZUT

Svetnik SSK Bandelj pisal županu Romoliju

Sporna telefonska antena v neposredni bližini šole

V občinskem parku med ulicama Garzarolli in Furlani so se začela dela za postavitev telefonske antene, kar je vzbudilo nekaj skrbi v občanah in koristnikih bližnjih šolskih ustanov. Občinski svetnik SSK Walter Bandelj se je zaradi tega takoj odzval in naslovil na goriškega župana vprašanje, v katerem zahteva pojasnila o izdaji dovoljenja, ki omogoča, da so se dela za postavitev antene lahko začela od 18. maja dalje. V svojem dopisu omenja svetnik Bandelj vrsto negativnih mnenj, ki so bila izrečena v upravnem postopku. Leta 2013 je pristojna občinska komisija izdala negativno mnenje o tej lokaciji za anteno. V občinskem pravilniku je nato bilo pojasnjeno, naj se v bližini šol sploh ne bi postavljale antene. Istega mnenja je bil tudi občinski odbornik Guido Germano Pettarin, ki je v medijih izjavil, da velja popolna prepoved postavljanja telefonskih anten v bližini šol in krajev, kjer se zbirajo otroci (npr. telovadnice in drugi športni objekti). Zaradi tega dovoljenje za zgoraj omenjeno lokacijo ne pride v poštev, saj se ta nahaja le 40 m od parka z igrali in manj kot 200 m od dveh otroških vrtcev. Pri tem je svetnik Bandelj še spomnil na svetniško vprašanje na zasedanju občinskega sveta z dne 25. marca 2013, v katerem je bila podrobno pojasnjena spornost tiste lokacije za anteno.

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič vabita v četrtek, 28. maja 2015, ob 20.30 na srečanje pod lipami z naslovom Pomen tradicije vloga mediacije – dialog ob knjigi Posredovanja. Gosta bosta slovenski filozof in poet Gorazd Kocijančič in Giovanni Grandi z univerze v Padovi. Uvodni pozdrav bo imel goriški nadškof msgr. Carlo Maria Redaelli. Večer bo vodila Francesca Zaccaron. Zagotovljeno bo simultano prevajanje.

Mladinski dom vabi otroke od 10. do 14. leta na "POLETNOSTI 2015": PRIPRAVA NA MALO MATURO (3. - 9. junij, za tretješolce); POLETNI IZZIVI (12. - 24. junij z videodelavnico, izleti, kopanjem, adrenalinskimi pustolovščinami); ZELENÍ TEDENI v koči v Žabnicah (24. - 30. junij); - PRIPRAVA NA ŠOLO: ŠOLA ZA ŠALO (1. - 11. september), UVOD V SREDNJO (7. - 11. september). Predpis k pošolskemu pouku 2015/16 (s polovično vpisnino). Vpis in informacije do 31. maja na tel. 0481-280857, 366-6861441, e-mail: mladinskidom@libero.it

AŠZ Olympia - Gorica vabi na končni prikaz dela Olympia go talent. Nastopajo: Gymplay, Show Dance, Rhythm & Dance, Artistic Gym. V četrtek, 28. maja 2015, ob 18. uri v telovadnici AŠZ Olympia, Drevored 20. septembra 85 v Gorici.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem izleta v Prlekijo in Varaždin, da bo v soboto, 30. maja, odpeljal avtobus ob 6.10 iz Gorice s trga Medaglie d'oro-z Goriškega, nato s postanki pri vagi, v Podgori pri telovadnici, Štandrežu pri lekarni in na Pilošču, v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi ter v Doberdobu. Priporoča se točnost! **V Galeriji A. Kosič** (ul. Raštel 5/7b Gorica) je do 6. junija 2015 odprta razstava likovnih del, ki so nastala na 22. Mednarodni likovni delavnici Slovenija odprta za umetnost 2014 na Sinjem vrhu z udeležbo 25 umetnikov iz raznih držav.

V okviru Srečanj pod lipami in ob 70-letnici konca druge svetovne vojne prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič v nedeljo, 14. junija, avtobus za obisk spominske svečanosti v Kočevskem rogu pod vodstvom zgodovinarja Renata Podbersiča. Spremljal nas bo tudi umetnostni zgodovinar Saša Quinzi, ki bo predstavil mozaik Marka Rupnika DJ. Poskrbljeno bo za kosilo in popoldanski obisk Muzeja krščanstva v Stični. Avtobus se bo ustavil tudi na Opčinah. Vse informacije in prijave na tel. 0039 0481 531445 od ponedeljka do petka od 8.30 do 12.30 ali po elektronski pošti info@centerbratuž.org.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja od 5. do 10. oktobra potovanje v Rim. Vpisovanje za en sam avtobus bo na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. samo ob sredah od 10. do 11. ure do 27. maja. Udeleženci morajo imeti s seboj veljaven osebni dokument. Na račun 200 evrov.

Pisarna svetovalcev za delo išče vestnega kandidata/ko za upravljanje osebja in vodenje plač. Zaželen je najmanj dvoletna izkušnja v tem sektorju. Zahteva se znanje slovenskega in angleškega jezika ter uporabe računalnika. Življenjepis pošljite na mail: info@consulenzelavoro.it

Prispevke za Slovenski center za gla-

sbno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kersevana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225- SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanj. Tel. št. 00386 40153213.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim osebam od 4 do 6 ur na dan. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoci potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Cestitke

Na svetovnem prvenstvu desetih plesov WDSF P. D. World Ten Dance 2015 - Böblingen 16/05/15 - sta **Miša Cigoj in Nika Bagon** osvojila bronasto kolajno za Slovenijo! Čestitava! Nono Remo in nona Mara.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 29.5.2015 do 4.6.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvenca- mi za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored: **Petek, 29. maja** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 30. maja (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 31. maja (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 1. junija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotichek - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 2. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 3. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: 120 let stoji Aljažev stolp - Izbor melodij.

Četrtek, 4. junija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ PRAZNIK ŠPARGLJEV 2015

30. in 31. maja 2015

Štandrež - župnijski park med lipami

sobota, 30. maja

20.30: ples z ansambлом **Souvenir**

nedelja, 31. maja

19.00: nastop plesne skupine AKŠD Vipava-Peč
vedra igra **Gremo v teater** - nagrajevanje ex-tempore
Sledi ples z ansambom **Hram**

Bagat srečelov, odlični šparglji, domača jedaja in pijača.

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Gimnazija Jurija Vege v Idriji / Referat na simpoziju: Idrija in njena kulturna identiteta v slovenski književnosti

Dr. Anton Kacin (Idrija 1901- Trst 1984) - Življenjska in znanstvena pot v znamenju slovenstva

POVZETEK, objavljen v zborniku povzetkov: *Osebnost dr. Antona Kacina je močno zaznamovala slovensko Primorje, prav tako pa so zgodovinske razmere, ki so s prvo svetovno vojno temeljno posegle v geopolitično stvarnost ter obenem v življenje posameznikov, definitivno zaznamovale njegove življenjske, ideološke, poklicne in znanstvene izbire. Šele danes, ko je izšel temeljit zbornik ob stoti obletnici rojstva, ki ga je podpisala slovenistka in italijanistka Marija Kacin, lahko zavestno raziskujemo njegovo osebnost in poudarimo njegovo vlogo v krogih slovenskih primorskih antifašistov, njegov temeljni prispevek k vlogi Goriške Mohorjeve založbe, pa tudi njegov prispevek za slovenistično stroko ter slovensko povojno šolstvo v Italiji. Njegova življenjska pot je neločljivo povezana z rodno Idrijo, ki jo je nosil v srcu. To ljubezen je podprla tudi zakonska zveza z Angelo Tušar. Njuni trije otroci so ostali tesno zavezani idrijskim koreninam in so zato izpolnili očetovo željo, da sta oba starša pokopana ob cerkvi starodavne Marije na Skalci. Idrijski občinski svet je sklenil, da po njem imenuje ulico. "Kacinova ulica", piše Marija Kacin, "se nahaja v tistem predelu mesta, v katerem je do svoje smrti živela njegova mama. Ta sklep je Uradni list Republike Slovenije objavil 12. februarja 1993".*

Spoštovano občestvo, cenjeni kolegi! Spregovoriti o liku tega zlahtnega Primorca predstavlja zame v prostorih te legendarne slovenske gimnazije ponovno možnost skromnega poklona izjemnim mentorjem, med njimi prof. Mariji Kacin, hčerki dr. Antona Kacina, profesorici italijanske književnosti na klasičnem liceju Franceta Prešerna v Trstu. Njej dolgujemo številne generacije klasikov svoje suvereno nastopanje s temami iz italijanske književnosti pred svojimi italijanskimi kolegi na univerzi ter izjemno solidno podlago za nadgrajevanje svojih italijanističnih ali komparativističnih razmišljanj. Mislim, da bi si Anton Kacin zaslužil samostojni simpozij, ki ga ni doživel še danes, ko je minilo 31 let od njegove smrti. 25. maja letos mineva 113 let od njegovega rojstva. Njegova osebnost in njegovo delo sta umeščena v prostor in čas, ki je ključnega pomena za razumevanje sodobne narodne pa tudi družbene stvarnosti na Primorskem in med Slovenci v Italiji. Poglobljen vpogled v mozaik, ki ga sestavlja njegova življenjska pot v navezi z izjemnimi osebnostmi, s katerimi je prepletena, zavezana visokemu idealu in izjemnim dosežkom, vse to bi bilo vredno metodološke znanstvene zgodovinsko-literarne poglobitve. Naj se najprej zahvalim organizatorjem, med njimi in primis prof. dr. Katji Mihurko-Poniž, ki v okviru novogoriške univerze opravlja neprecenljivo delo

pri ustvarjanju nekakšne mape zgodovinske in sodobne literarne stvarnosti slovenskega Primorja: v ta okvir se umešča pomemben simpozij in znanstvena monografija, posvečena stoletnici rojstva tolminske pesnice Ljubke Šorli pred nekaj leti, vdove glasbenika Lojzeta Bratuža, žrtve fašističnega terorja leta 1937: oba sta povezana z zgodbo dr. Antona Kacina in njegove soproge Angele Tušar, teh zlahtnih Idričjanov, ki sta si za poročni priči izbrala dr. Janka Kralja in skladatelja Lojzeta Bratuža. Že ta podatek nas pelje v razmišljanje o življenjskem kategoričnem imperativu Antona Kacina, ki sta mu bila etika in slovenstvo temelja eksistenčne držbe in dela.

Leta 1957 je ob dvajsetletnici smrti Lojzeta Bratuža, ki - piše Anton Kacin, "na sebi ni imel nobene krive -anima candida v najčistijem pomenu"-, izšel znameniti sonetni Venec spominčic možu na grob Bratuževe vdove Ljubke Šorli. Anton Kacin je v uvodu podčrtal predvsem, kako Venec spominčic ni in noče biti obtožba oseb, naroda ali države, pač pa obtožuje zlo, ki nujno izvira iz vsakršnega totalitarizma. Totalitarno mišljenje zamegli pogled razumu, uniči smisel za osnovne in višje vrednote v družbi ter vcepi tudi šibkim posameznikom zavest, da vršijo v službi in v imenu 'ideje' neko visoko poslanstvo, da se pri tem ne čutijo vezani na božji ali človeški zakon, da tisto namišljeno poslanstvo opravičuje pred njihovo vestjo tudi nasilje in zločin, da pred 'idejo' izginejo vse vrednote. /... / Da bi se kaj takega nikoli in nikjer več ne zgodilo, zato naj primore tudi ta pretresljivi krik ranjenega človeškega srca in ponižane ter razžaljene slovenske pesmi".

(A. Kacin, Uvod, v: L. Šorli, Venec spominčic možu na grob, Samozaložba, Gorica 1957- ponatis Samozaložba A. in L. Bratuž, Gorica 2010). Obsežno delo Antona Kacina se umešča v izredno zapleteno zgodovinsko obdobje tako za epohalna dogajanja, ki so v teku njegovega življenja spremenila Evropo in globoko zarezala v eksistenčno bit primorskega ozemlja in njegovih ljudi, zajema pa obenem izjemno širok ris dejavnosti in poglobljanj. Dr. Kacin je s svojim delom temeljno prispeval k prepoznavanju slovenskega jezika in kulture med Italijani: naj omenim samo njegovo slovnico Grammatica della lingua slovena, ki je doživela od leta 1972 devet ponatisov in predstavlja še danes odlično podlago za Italijane, ki želijo poglobljeno spoznati temelje slovenskega jezika.

Anton Kacin je bil popolnoma predan ohranjanju slovenske prisotnosti in zavesti v najtemnejših časih naše zgodovine, prav tako tudi poglobljanju nekaterih tem slovenskega literarnega kodeksa: po definiciji, ki jo najdemo v Primorskem slovenskem biografskem leksikonu, je bil šolnik, literarni zgodovinar, urednik in prevajalec. Tudi jezikoslovec, bi dodala. Rodil se je v idrijski rudarski družini, kar je pomenilo, da je znal ceniti trud in bitko za preživetje, saj je ob vpisu na idrijsko realko odločil, da bo sam pripeval k lastnemu vzdrževanju in se tega sklepa tudi držal. "Tudi realka izpričuje življenjsko moč idrijskih rudarjev", je namreč zapisal v prispevku z naslovom Sličice iz Idrije, ki je bil objavljen 23.12.1923 v štev. 102 (str. 4-5) časnika Goriška straža "Postavili so jo sami in jo dolga leta z lastnimi žulji vzdrževali. Žalostno je, da propada zavod, ki je bil nekdanj ponos idrijskega mesta". (Prim. Kacin M., 2001) Pretresljivi so spomini na otroštvo in mladost, ki jih navaja Marija Kacin v uvodnem poglavju svojega Zbornika, ki je izšel ob stoletnici rojstva dr. Kacina: kako je dr. Kacin med šolanjem na realki skrbel za lastno vzdrževanje, ko pa je bil oče med prvo svetovno vojno odpo-

klican v vojsko, je skrbel tudi za vse domače. Maturiral je z odliko.

Čeprav se je od Idrije ločil že po maturi leta 1919, ko je izbral študij na Filozofski fakulteti v Ljubljani, je ostala Idrija zapisana v njegovem srcu. V istih Sličicah iz Idrije opisuje svoje rodno mesto "med gorami" in citira pogovor z dr. Debeljakom: "Človek bi rekel, da je Bog ustvaril idrijsko okolico neko

primeru zmage zahtevala obsežno ozemlje zase. V to ozemlje so bili vključeni skoraj cela Dalmacija, Istra in pomemben del slovenskega ozemlja, predvsem cela Primorska, vključeno z Idrijo, seveda. Primorska je vse to doživljala izredno pregnantno: na svoje so končno prihajali italijanski iredentistični krogi, ki so dosegli aneksijo obsežnega teritorija, na drugi strani pa so Slovenci in Slovani začeli

razmišljati o dejstvu, da bi res bila nujna združitev južnih Slovanov in da bi meje slovenskega Primorja morale teči pravzaprav nekje zapadno od Soče, ki predstavlja nekakšno grobo naravno etnično mejo med slovenskim in latinskim svetom. Zato je bilo v teku vojne, zlasti po letu 1915, Slovencem vse bolj jasno, da se odloča o usodi naroda, ker se bliža razpad stare Avstrije in z njo razpad starega sveta. 28. oktobra 1918. leta je Avstrija zaprosila za mir, dvignila belo zastavo in s tem zapisala konec vojnemu stanju. In lastnemu imperiju. Konec je bilo Austriae felix, začelo se je obdobje, ko je bila Primorski vsiljena nova identiteta. V Versaillesu, kjer je bil podpisan traktat, ki je zaključil prvo svetovno vojno, so namreč ratificirali italijanske zahteve, zapisane v tajnem Londonskem paktu 1915. leta. Posebej pa je definirala italijansko zapadno mejo Rapalska pogodba, ki sta jo podpisali Italija in novonastala Jugoslavija. Po Rapalski pogodbi leta 1920 je vsa Primorska postala del italijanske države. Približno pol milijona Slovencev in Hrvatov je dobilo italijansko državljanstvo. Italija je kot zmagovalka ob pogodbeni mizi zahtevala vse pravice za svojo manjšino na jugoslovanskem ozemlju, nikakor

pa ni nudila recipročnosti za te stotisoče ljudi, da bodo lahko, kakor je trdil Wilson, imeli pravico po avtodeterminaciji svoje pripadnosti in identitete. Tako se je začela tragična usoda naroda ob slovenskem Primorju: izobraženci in duhovniki so se večkrat prostovoljno umaknili, večkrat pa so bili v to primorani. Nekateri so izgnali. Mnogi so bežali v kraljevino SHS. Leto 1920 predstavlja definitivno cezuro za slovensko Primorje s požigom Narodnega doma v Trstu: italijanske oblasti so pokazale svoj pravi obraz in tlakovalce pot, po kateri je leta 1922 Benito Mussolini prevzel oblast. Italija je postala fašistična država. Osrednja Slovenija je seveda vse to doživljala dokaj drugače, saj se je z ustanovitvijo kraljevine Jugoslavije začelo pravzaprav obdobje prve samostojnosti po karantanski državi.

V to tragično zgodbo je vpeto življenje in delo dr. Antona Kacina. Kakor mnogi drugi Primorci se je odločil za študij v Ljubljani. V letih njegovega študija, ko je rapalska meja že razkosala slovensko ozemlje, se je vračal domov tako, da je večkrat ilegalno prestopil državno mejo med Italijo in Jugoslavijo. Beremo v zapisu hčerke Marije Kacin: "Prehod je bil vedno tvegan: ob meji je namreč tekla žična ovira, nadzirale so jo vojaške obhodnice s policijskimi psi. Zgodilo se je na primer, da sta se domov grede s prijateljem v trdi temi izgubila, tavalata nekaj časa in končno zagledala majhno razsvetljeno okno. Podala sta se tja. Kacin je potrkal na šipo in zaslišal: "Chi e"? (Kdo je?) Prišla sta bila do italijanske karavle. Pričela sta teči v temo, vsak v svojo smer, in se srečno izognila strelom, ki so jih sprožili za njima. Našla sta se naslednjega dne v Idriji. Zgodilo se je tudi, da se je, prav tako v trdi temi, ob nekaj spotaknil, padel in zaslišal krik: "Mamma mia! " Z vsoto teže je padel na italijanski vojaški šotor. Tudi to pot je pričel teči, kar je mogel in jo srečno odnesel. Zgodilo se je pa tudi, in ne enkrat, da je po prašni ovinkarski poti v Zali privozil vrstnik, sin idrijskih kapitalistov, lastnikov največje trgovine in prvega avtomobila v Idriji. Videl je študenta, ki sta pešala proti meji, in peljal mimo". (M. Kacin, op. cit., str. 11)

/ dalje prihodnjic
Tatjana Rojc

Foto JMP

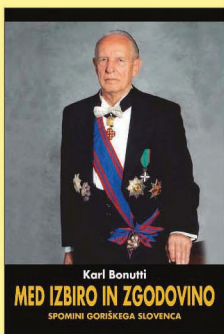
CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA IN
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

VABITA NA MATINEJO

v ponedeljek, 1. junija 2015,
ob 11. uri v knjigarni na Nazorjevi 1 v Ljubljani

Pogovor ob knjigi:

Karl Bonutti
MED IZBIRO IN ZGODOVINO
Spomini goriškega Slovenca

Ob prisotnosti avtorja bodo sodelovali:

predsednik Goriške Mohorjeve družbe msgr. Renato
Podbersič ter urednika Marko Tavčar in Marija Češčut

TOPLO VABLJENI!

GMD / Novost na knjižnih policah

Med izbiro in zgodovino. Spomini goriškega Slovenca

Knjiga dr. Karla Bonuttija, univerzitetnega profesorja in veleposlanika RS, ki nosi naslov *Med izbiro in zgodovino* in je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi, podaja prikaz avtorjeve življenjske poti, ki ga je iz rodne Bukovice peljala najprej v Gorico, kjer je dokončal gimnazijo, sledili so univerzitetni študij v Švici, poroka, vse do odločitve za Združene države Amerike, kjer se je nastanil v Clevelandu. Ob napornem delu v tovarni ter skrbi za družino je magistriral iz ekonomije in si tako odprl vrata v ameriški akademski svet ter začel kot profesor svojo

plodno univerzitetno kariero na clevelandski državni univerzi. Njegova zavzetost za kulturne in univerzitetne izmenjave je privedla do prvih obiskov slovenskih gledaliških, glasbenih in vokalnih skupin v Clevelandu, tečajev o slovenskem jeziku, kulturi in zgodovini, predavanj slovenskih profesorjev ter študija in izpopolnjevanja slovenskih študentov ter slovenskih in jugoslovanskih poslovnih na clevelandski univerzi. Njegova clevelandska leta so pomenila tudi zavzeto udejstvovanje v slovenski clevelandski skupnosti in njenih organizacijah. Skrbno je

spremljal tudi dogajanja na Goriškem in v zamejstvu, saj je bil eden glavnih pobudnikov Odbora za gradnjo Katoliškega doma v Gorici, ki je bil ključnega pomena, da je v 50. letih prišlo do nakupa zemljišča in gradnje same. Z osamosvojitvijo Slovenije je dr. Bonutti leta 1992 postal njen prvi častni konzul v Clevelandu. Leta 1998 pa je bil imenovan za veleposlanika Republike Slovenije pri Svetem sedežu, kjer je ostal do leta 2002. V to obdobje sodi beatifikacija škofa Antona Martina Slomška z obiskom papeža Janeza Pavla II. v Mariboru in

podpis sporazuma med Svetim sedežem in Slovenijo v času predsedovanja dr. Janeza Drnovška. *Med izbiro in zgodovino* je knjiga, v kateri si Bonuttijeva prehojena pot utira svoj korak med svobodnimi odločitvami in zgodovinskimi okoliščinami, ki so znanomavale predvsem drugo polovico 20. stoletja. In ta izbira, kot poudarja zgodovinar Peter Vodopivec v uvodni misli "ni le prisposoba avtorjeve življenjske izkušnje, temveč tudi izraz njegovega trdnega prepričanja o nenadome-

Foto ddp

pričanju zvest vse življenje in mu je sledil ne le, ko je izbral in usmerjal lastno pot, temveč tudi, ko se je srečeval s privrženci zanj težko sprejemljivih ali nesprejemljivih stališč in nazorov. Znati strpno prisluhniti argumentom drugače mislečih in posredovati lastne misli in poglede v upanju, da se jih bodo dotaknili in jih bodo upoštevali, sta, kot pravi v knjigi, temelj demokratične kulture in kulture človeških odnosov, sprejemanje in spoštovanje drugačnosti pa nepogrešljiva prvina človečnosti".

Predstavitve Bonuttijeve knjige bo **8. junija 2015**

ob 20.30 v sklopu Srečanj pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Pogovor z avtorjem bo vodil urednik Goriške Mohorjeve družbe Marko Tavčar.

stljivem pomenu svobode odločanja in svobode izbire, ki se ju mora človek zavedati in ju poskušati ohraniti celo v najtežjih življenjskih trenutkih. Bonutti je bil temu pre-

Pesniški prvenec (čeprav ne knjižni) Aleksandre Jelušič

Z jezikom ti pišem pesem

Naša poročila o književnosti in novih knjižnih izdajah velikokrat namenjamo poeziji. Tudi tokrat bo tako, saj bomo našim bralcem predstavili pesniški (čeprav ne knjižni) prvenec Aleksandre Jelušič, ki nosi naslov *Z jezikom ti pišem pesem*. Jelušičeva se je rodila v drugi polovici sedemdesetih let v Mariboru, živi v bližini Ptuja, zaposlena pa je kot odgovorna za stike z javnostjo v tovarni aluminija TALUM, ki deluje v kraju Kidričevo na Dravskem polju. Njen priimek priča o tem, da segajo njene korenine v našo bližino, točneje na Kras. Zbirka *Z jezikom ti pišem pesem* je pred kratkim izšla pri mariborski založbi Zavod Volosov hram, za spremno besedo avtoričine ustvarjalnosti pa je poskrbel pisatelj, pesnik in urednik Robert Titan Felix. Zapisali smo že, da knjiga ni avtoričin prvenec, saj je Jelušičeva pred šestimi leti objavila

Foto: Srdan Mohorič

zbirko kolumn, pesmi in fotografij z naslovom *Postanki v času*. Avtorica je namreč poliedrična ustvarjalka, na družbenih omrežjih si je moč ogle-

dati obsežno zbirko njenih fotografskih posnetkov. Oblikovalec naslovnice Darko Ferlinc je uporabil fotografijo Sandre Požun, na kateri je upodobljen ženski akt, dejansko zasenčeno žensko oprsje. Fotografija vsebinsko uvaža velik del avtoričine ustvarjalnosti, saj je tako rekoč glavna tema pesnjenja Aleksandre Jelušič ljubezen, kateri se tu in tam pridajajo še druge prvine, ki jih bomo v nadaljevanju zapisa tudi obravnavali.

Zbirka sama po sebi preseneča po svoji dolžini in količini, saj so pesmi zaobjete na preko sto straneh, kar se po navadi dogaja le pri antologijah. Najbrž je avtorica v delo zbrala svoje pesniško ustvarjanje daljšega obdobja, kaj kmalu pa je opaziti dejstvo, da so nekatere pesmi dolge tudi po nekaj strani. Skupno je v zbirki pesmi preko petdeset. Avtorica uporablja prosti verz, rime se pojavljajo bolj redko (pa še tedaj nenamerno), tudi ločil ni veliko. Kot smo že dejali, obravnava poetika Aleksandre Jelušič raznovrstne teme. V njenih verzih se tako poleg ljubezni pojavljajo še bivanjska tematika, podobe iz narave, družbena vprašanja, doživljanje zunanjega sveta in umetnosti ter še

bi lahko naštevali. Mnogoterost seveda najboljše ponašajo sami primeri. Na zadnji platnici se namreč nahaja ponatis pesmi, ki je avtorici najbrž posebno pri srcu, njen naslov pa je *Frida*. Dejansko gre za parafrazo ljubezni med mehiškima umetnikoma Frido Kahlo in Diegom Rivero, nekatere motive, denimo likovno umetnost, pa avtorica tudi dejansko vpenja med svoje verze. Če se zalistamo v zbirko od njenega samega začetka, bomo najprej naleteli na pesem z naslovom *Akacija*. Prva črka abecede nas tako neslučajno uvaža v avtoričino poetiko, ki s pomočjo naravnih prvin takoj preide na področje ljubezni in intimnega odnosa med ljubimcema. Dalje po svoji vsebini in obliki zanimanje pritegne *Jutranjka pesem*, ne le zaradi njene pariške ambientacije, ampak tudi po latinskem citatu konec pesmi, ki se glasi '*Carmina non dant panem*' oziroma pesmi ne prinašajo kruha. Pomensko močni so že sami naslovi v nadaljevanju, denimo *Resnica o tvojih neresnicah*, *Adam*, *Eva in tisto vmes*, *Začetek je zavezan koncu* in še bi lahko naštevali. Oksimoron posebnosti vrste predstavlja naslov *Nevidnost videnega*, v kateri se avtorica (le) navidezno ukvarja z vsakdanjimi drob-

narijami. Na videz (samo) ironična *Na obronku smeja* se utaplja v iskanju smisla vsakdanjosti, *Priročnik za čustvovanje* pa je subtilna družbena kritika današnjemu času. Po svoji dolžini preseneča pesem *O mali kvantni fiziki po domače*, *Enosmerna vozovnica v osamo* pa obravnava bivanjsko stanje besednega umetnika.

Ob vsem ostaja izredno zanimiv podatek, da avtorica v večini svojih pesmi neodvisno od obravnavane teme ali motiva z lirskim subjektom nagovarja bližnjega. Mojrski preplet nekaterih besed prihaja do izraza tudi drugje, ne samo v besedilih pesmi, ampak v že omenjenih naslovih, denimo z uporabo ad hoc besednih zvez med pridevnikom in samostalnikom, denimo *Mavrični prijateljstvo*, *Pisunski bič*, pa tudi drugače, torej *Dramaturg v skladovnici žeblicev*, *Oditi v prazno* in še bi lahko naštevali. Avtorica svoje pesniško ravnovesje dobiva v tem, da snov, teme in motive črpa iz zunanjega sveta, ki ga mojstrsko prepleta z lastnimi besedami, predvsem pa s svojimi globokimi doživetji. Njena poetika ostaja brez dvoma lirski, bogatiji pa jo primesi, ki smo jih že našli.

Primož Sturman

Vekoslav Batista in njegovi slovanski bogovi

Staroslovanski Olimp v slovenski Istri

Klesal je **Vekoslav Batista**, vztrajno klesal svoje mogočne, dva do tri metre visoke, nenavadne skrivnostne skulpture v skriti oazi na Robidi, v dolini Rižane blizu Dekanov, ob regionalni cesti Koper-Ljubljana. Najprej je iz kamnate gmote vzniknil *Radogost*, bog gostoljubja, ki s soljo in kruhom v rokah sprejema obiskovalce pred Batistovo poljsko hišico. Za njim se je izvil iz kamnitega sklada mogočni in strogi *Svarog*, glavni bog in stvarnik, in kot tretji *Vodan*, demon voda. Tudi *Perun*, bog groma, bliska in dežja, je že nared. Nasproti *Radogosta* stoji *Voloska*, varuhinja živine in domačije, za sedaj edino žensko božanstvo v Batistovem svetišču. Izklesan je tudi Svarogov sin *Svarožič*. Triglav je tudi že nared, a še ni dobil svojega mesta v tem enkratnem parku staroslovanskih bogov. Blizu vhoda v dolino stoji lesena skulptura *Kurenta*, ki veselo pozdravlja obiskovalce parka. V kiparjevi zasnovi je tudi še *Vesna*, boginja pomladi, a so trenutno Stvarniku staroslovanskih bogov opešale moči. Vsa ta božanstva je ustvaril za nas in za naše potomce, da nam spregovore o naših prednikih in o njihovi kulturi, ki je segala tja do naših

skrajnih zahodnih meja. Izklesal jih je trmasto, sam samcat, s svojimi rokami, s svojimi skromnimi sredstvi in brez vsakršne družbene podpore. In ni odnehal tudi takrat, ko se je zdelo, da se je vse zarotilo proti njemu. Klesal je, vztrajal in hitel, da bi dokončal svoje poslanstvo, da bi se njemu prej kaj ne zgodilo. In pozabljeni bogovi naših pradedov so vstali iz kamna drug za drugim ter pričajo o naši preteklosti in tudi o možu – Stvarniku, ki jih je priklical na svet. Ko Vekoslava Batisto predstavljam, ga rad primerjam, malo za šalo malo zares, z Leonardom da Vincijem. Prek osemdeset jih že ima, a še vedno zre v svet z otroško zvedavim in zasanjanim pogledom, kot da vsak dan spet in spet odkriva nova čudesa okrog sebe. In česa vsega še ni počel v življenju. Že v prvih povojnih letih je začel kipariti ter je posejal Slovenijo s svojimi skulpturami, ki so črpale motive pretežno iz tematike primorskega odpornišva. Vendar ga je nemir gnal naprej. Začel je muzicirati na temo ljudskih motivov, ki jih je največkrat tudi sam posnel ter uredil, glasbeno in tekstovno. Do kraja zvest svojemu izročilu, je ostal pri ljudskih glasbilih, ki jih celo sam izdeluje. S svojim

nevsakdanjim glasbenim programom, pri katerem ga je spremljala soproga Irena, po njeni smrti pa hčerka Irena ter vnuka Metka in Vid, kar naprej prireja prijetna presenečenja po Slovenski Istri, Primorski, Sloveniji in tudi prek njenih meja. Je inovator, ki je sam sestavil vrsto domačih kmetijskih in gospodinjstvih strojev. S šestimi križi na hrbtu je še vedno letel z zmajem ter se z njim spuščal z Glema v dolino Dragonje. Prav rad je po malem tudi kmetoval, pasel svoje kozice in pripravljval odlične domače sire. Njegova hiša je ena najbolj gostoljubnih na Koprskem in v njej se je rado zbiralo staro in mlado, zlasti v času slovenske politične pomladi in nastajanja slovenske države. Celotna zgodba o tem podvigu Vekoslava Batiste je dolga, zanimiva, in vsa naša, primorska. Začela se je z ranim otroštvom, ko se je učiteljica v italijanski osnovni šoli zaradi nekaj izgovorjenih slovenskih besed spravila nanj z grobo psovko "*Ti strappo questa brutta boccaccia - Ti raztrgam ta umazana usta*" in mu vtaknila dva prsta v usta ter mu začela raztegovati ustnici do neznosne bolečine. Otrokova duša je bila ranjena in svojo bol je zaupal stricu duhovniku. Le-ta se mu je posvetil in skušal razložiti, od kod tak odnos učiteljice do njega. Pri tem je malega Slavka uvažal v kulturni svet naših prednikov, pri čemer sta trčila tudi na njihovo mitologijo. V otroku je zrasla razvednost ter je začel sanjariti, kako bi tudi on kaj ustvaril in prispeval k tej

kulturni zakladnici. Slavko je zrasel v mladeniča, prišla so partizanska leta in njegova upornost je še bolj ojeklenela. In po vojni je naključno začel prijatel-

jevati s hrvaškim znanstvenikom dr. Franjem Delićem, ki je na stičišču romanskega in slovanskega sveta raziskoval, do kod vse so segli vplivi staroslovanske kulture, zlasti tisti materializirani, ki govorijo o mitološkem svetu

naših pradedov. Človeška vez, ki se je razrasla med njima, je bila tako močna, da je Batista prijatelju pred smrtjo obljubil, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da se ostanki te kulture ohranijo. Sledilo je poldrugo desetletje iskanja virov in preučevanja literature in Batista si je počasi prikladal pred oči in naskiciral podobe staroslovanskih božanstev. Potem se je ponudil koprskim občinskim močim, da jim brezplačno izklesajo staroslovanski Olimp. Prosil jih je samo to, da mu določijo lokacijo, pri čemer jim je predlagal razgledno točko na koprskem hribu Markovec, ob restavraciji Belveder. Vse drugo bi postoril sam. Tudi materialne stroške je bil pripravljen prevzeti nase. Vendar takrat časi niso bili pravšnji za bogove in Batisto so občinski močje obzirno pospreмили do izhodnih vrat s priporočilom, naj ne razglašajo preveč naokoli teh svojih sanj o bogovih naših prednikov. Vendar je bila notranja zaveza, ki jo je dal umrlému prijatelju in samemu sebi tako močna, da mu ni dala miru, dokler je ni ob nepopisnih težavah uresničil v svoji oazi v dolini Rižane, ki bo stoletja pričala o tem velikem Sanjaču, ki se pri uresničitvi svojega sna ni ustavil pred nobenimi ovirami.

Milan Gregorič

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu je obiskal Tržaško

Krepi se sodelovanje med FJK in RS

Minister Gorazd Žmavc se je v petek, 22. maja 2015, mudil na Tržaškem, kjer se je najprej udeležil konca Regijskih iger Specialne olimpijade Slovenije, ki jih je priredil Sklad Mitja Čuk. Bilo je to drugič, da je openski Sklad priredil tovrstno športno manifestacijo v zamejstvu. Prirediteljem je program uspelo speljati kljub muhastemu vremenu. Tekmovanja v atletiki so bila na igrišču na Cologni, balinariji so se pomirili v strukturi v domu Ervatti, plavalci pa so se kosali v bazenu Bianchi. Bil je lep športni praznik, ki se ga je udeležilo več kot 300 športnikov in športnic in njihovih spremljevalcev. Za to, da je or-

ganizacijsko vse steklo v najboljšem redu, so poskrbeli tudi obetavni višješolci, skavti in taborniki ter posamezniki. "Gre za pomemben dogodek, na katerem lahko naši verovanci dokažejo to, kar znajo in za kar trenirajo med letom", nam je povedal koordinator pri Skladu Mitja Čuk Marko Svab. Tudi predsednica Sklada Stanka Čuk je bila videti na odru prosvetnega doma v Svetem Križu (kjer so upravitelji gostilne Bita pogostili udeležence Specialne olimpi-

jade) vidno zadovoljna. Višek dogodka je bil v predaji olimpijske zastave, ki so jo člani openskega sklada predali sorodni organizaciji iz Vipave, prireditelji prihodnje olimpijade. Minister je v priložnostnem nagovoru vse prisotne pozdravil in jim čestital ter poudaril, da je šport pomembna človekova aktivnost, ki ljudi združuje, in tako tekmovanje je tudi eden izmed načinov povezovanja regij. Minister Žmavc se je nato sestal z županom Robertom Cosolinijem. Šlo je za vljudnostno srečanje, ki je ob navzočnosti predsednikov krovnih organizacij SSO in

Župan Cosolini se rokuje z ministrom Žmavcem; ob njiju tudi Rudi Pavšič in Walter Bandelj (foto IG)

spomnil na nedaven obisk italijanskega predsednika Sergia Mattarelle v Ljubljani, hkrati pa je napovedal srečanje, ki ga bo s kolegom Bandljem imel pri predsedniku republike na Kvirinalu v Rimu 9. junija. Novoizvoljeni predsednik SSO je izrazil prepričanje, da se na poti reševanja še obstoječih problemov lahko koraka le z ramo ob rami. To složnost je potrebno vzpostaviti na različnih nivojih, na primer v zvezi s težavami Primorskega dnevnika ter ostalih kulturnih in medijskih dejavnikov naše narodne skupnosti. Ob koncu srečanja je minister Žmavc povabil župana Cosolinija na težko pričakovano

odprtje Tržaškega knjižnega središča na trgu Oberdan, ki bo v torek, 23. junija. To središče bo po njegovem mnenju prostor srečevanja tako pripadnikov slovenske narodne manjšine kot italijanskega naroda. Obenem pa bo vez med Republiko Slovenijo in Italijo. Preden se je predstavnik slovenske vlade odpravil spet na pot proti Ljubljani, si je v gostilni Sardoč v Prečniku ogledal enogastronomsko prireditev z naslovom *Izvrstni okusi - Slovenija se predstavi*, katere pokrovitelj je Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu.

IG

Prejeli smo

Spoštovano uredništvo!

Z začudenjem berem, kar pišeta prof. Marija in dr. Metka Kacin v Novem glasu (pa tudi v Primorskem dnevniku, zasebnih pismih in, kdo ve, morda še kje....). Na simpoziju o Idriji in njeni kulturni identiteti v slovenski književnosti sem nastopila kot referentka s prispevkom, posvečenim dr. Antonu Kacinu, ker je datum simpozija skoraj sovpadal z njegovo obletnico rojstva, dne 25. maja. Na noben način nisem bila soudeležena pri zasnovi ali organizaciji idrijskega simpozija, zato ne vem, v imenu česa naj bi si lastila pravico, da bi pošiljala vabila naokoli: v teku let sem sodelovala na desetinah simpozijev, kjer sem velikokrat predavala o različnih avtorjih. In dobila od slednjih kvečjemu zahvalo. Sem pa iz ljubeznivosti en dan pred simpozijem telefonirala okoli 12h hčerka dr. Antona Kacina, prof. Mariji in dr. Metki, da bi preverila, če sta prejeli vabilo, saj sem sama organizatorjem posredovala njun naslov, ko so me vprašali zanj. Ker ju ni bilo doma, sem pustila telefonsko sporočilo. Ne vem sicer, zakaj in čemu naj bi vse to koga zanimalo: narobe svet... ali, bi zapisal urednik Jurij Paljk: "Tako pač je..." Prijazen pozdrav!

Tatjana Rojc

Udeleženci regijskih iger SOS na pogostitvi v Sv. Križu (foto IG)

SKGZ, Walterjem Bandljem in Rudijem Pavšičem, Generalne konzulke RS v Trstu Ingrid Ser-

gaš ter konzulke Eliške Kersnič Žmavc potekalo na županstvu. Župan Cosolini je izpostavil po-

membne korake v smer vse bolj tesnega sodelovanja med italijanskim Trstom in slovensko narodno skupnostjo, za kar se mu je predstavnik slovenske vlade zahvalil. Minister Žmavc je poudaril, da je tovrstno pozitivno vzdušje mogoče občutiti tudi na relaciji med Furlanijo Julijsko krajino in Slovenijo: prav zato je potrebno še bolj okrepiti čezmejne kulturne in predvsem gospodarske naveze, predvsem v luči koričenja evropskih sredstev. Tako partnerstvo je potrebno čedalje izvrševati zlasti na nivoju regijskih politik. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je v potrditev dobrososedskih odnosov

Zadružna kraška banka / Občni zbor 2015

Spremembe družbenih organov

V nedeljo, 17. maja 2015, so člani Zadružne kraške banke, zbrani na občnem zboru na prekrasem prizorišču visoke šole SISSA iz Trsta, odobrili bilanco poslovne dobe 2014. Vezna nit dogodka je bilo zaupanje, katerega pokazatelj je bila tudi rekordno visoka udeležba, kar priča o vitalnosti naše kreditne zadrage. Po uvodnem pozdravu direktorja SISSE

Banka je še naprej kreditirala družine in podjetja našega prostora; novi krediti, izdani v letu 2014, znašajo 33 milijonov evrov.

Sledili so pozdravi in razprava, ki so se je udeležili tudi gostje. Prvi je nastopil tržaški župan Roberto Cosolini, čigar pozdrav je vseboval kar nekaj zaupanja v prihodnost; posebej je izpostavil srednje in dolgoročne

Foto Damjan

profesorja Guida Martinellija, ki je navzočim predstavil ta zavod, ki se uvršča v sam vrh svetovnih raziskovalnih institucij in je pravi ponos našega prostora, so besedo prevzeli zastopniki zadrage. Vodstvo banke je 352 članom predstavilo ključne vidike poslovanja v letu 2014. Vse bolj zahteven predpis in birokracija nista preprečila zavodu, da bi pred terminskim planom uresničil vrsto ciljev, ki si jih je zastavil za triletno obdobje 2014-2016. Odobreni dobiček znaša 213.222,34 evrov, vendar je v danih tržnih razmerah od končnega rezultata še bolj pomembno, da je banka izboljšala stopnjo pokritja nerednih kreditov in da je znatno povišala kapital. Ob koncu leta je ta znašal 60.753.264 evrov, količnik najbolj kakovostnega kapitala Tier 1 pa je znašal 17,87%. Skupni depoziti so v letu 2014 porasli za 10 milijonov evrov oziroma 2,14% na letni ravni. Porast depozitov ZKB je po mnenju predsednika Kovačiča jasno znamenje zaupanja, saj "ZKB pomeni varnost in jamstvo, da bo denar ostal na našem ozemlju. Odjemalci nam zaupajo, saj pridejo vrednote naše banke do izraza ravno v času največjih pretresov".

obete za Trst. Po županu je prevzel besedo predsednik deželne zveze zadružnih bank Furlanije Julijske krajine Giuseppe Graffi Brunoro, ki je navedel nekaj informacij o reformi sistema zadružnih bank, katere pobudnici sta vlada in Banka Italije, in zlasti pomiril prisotne v zvezi z ohranitvijo samostojnosti posameznih bank. Tudi drugi pozdravi in posegi so izražali zaupanje, a so hkrati podčrtali pomembnost sodelovanja kot vzvoda sinergije in učinkovitosti pobud, ki nastajajo v našem prostoru.

Na dnevnem redu je bilo tudi nekaj sprememb v sestavi organov družbe. Dolgoletna upravitelja Marino Kokorovec in Fabrizio Polojaz nista obnovila kandidature. Potem ko se je predsednik Kovačič obema toplo zahvalil, sta bila na vrsti glasovanje in izbira med petimi kandidati za položaj upravitelja. Člani so potrdili zaupanje odvetniku Mitji Ozbiču in hkrati izvolili nova upravitelja, in sicer odvetnico Barbaro Rudolf in podjetnika Erika Zobca. Vzporedne volitve v nadzorni odbor so potrdile Alda Cunjo na položaju nadzornika, nova nadomestna nadzornika pa sta Boris Valentič in Walter Stanissa.

ZDA Smrt zavedne Slovenke

V Kaliforniji je preminila 104-letna Štefka Ravnik

Na svojem domu v kraju El Cerrito pri San Franciscu v Kaliforniji je 18. maja preminila ugledna Primorka, najstarejša in še donedavna aktivna pripadnica slovenske narodne in verske skupnosti v San Franciscu Štefka Rutar, vdova Ravnik. Na lanskim sveti večer je dopolnila 104 leta in za Božič še prepevala na koru tamkajšnje nekoč povsem slovenske cerkve Božjega rojstva. Štefka Rutar se je rodila v Tolminu leta 1910 kot peti izmed osmih otrok Viktorije in kolarja Ivana Rutarja. Med prvo svetovno vojno je morala družina v begunstvo. Gospa Štefka je nato maturirala na učiteljskiču. Poučevati je začela v vasi Krn, nato v okolici Kanala, kjer se je med drugim na prvi pogled zaljubila v mladega živinozdravnika Antona Ravnika (1898-1988). Oblasti so jo zaradi njene narodne zavesti kmalu premestile v severno Italijo. Po koncu šolskega leta pa se je

vrnila, se avgusta 1931 omožila z Antonom in se naselila v njegovem rojstnem Kanalu. Dobila sta štiri otroke, ki so danes vsi aktivni v slovenski skupnosti v San Franciscu (kardiolog Toni, farmacevt Aljoša, profesor Ivo in trgovka Mirjam). Anton Ravnik, ki je bil okrajni živinozdravnik v Kanalu, je med drugim pri Gorški Mohorjevi družbi leta 1928 izdal knjigo *Kako zdravimo živino*. Takoj po vojni je Štefka Rutar Ravnik ponovno nastopila kot učiteljica v Kanalu, ki je na podlagi Morganove linije do razmejitve spadal v cono A.

Štefka Ravnik in hčerka Mirjam

Še pred septembrom 1947 pa se je družina, ki je imela prej težave s fašističnimi, nato pa s komunističnimi predstavniki, umaknila v Gorico. Gospa Štefka je med drugim dobila službo kot učiteljica v Nabežini. Ker Ravnikovi niso optirali za italijansko državljanstvo, saj bi morali otroci zapustiti slovenske šole, jim tudi v Gorici ni bilo lahko, tako da so se leta 1951 izselili v Združene države. Poprijeti je bilo treba za vsako delo, mož

pa je po določenem času dobil službo med raziskovalci tako cepiva proti poliomelitisu kot različnih virusov na univerzi v Berkeleyju pri San Franciscu. Vsa družina se je vključila v slovensko društveno

življenje in slovensko župnijo, ki jo je takrat vodil župnik Vital Vodusek. Gospa Štefka je na koru prepevala do pred nekaj meseci - več kot 60 let!

ij

Spomin šolarčka

Bilo je konec štiridesetih let prejšnjega stoletja, ko je strogi ravnatelj nabrežinske osnovne šole predstavil učencem IV. A razreda (takrat smo imeli celo paralelko v osnovni šoli v Nabežini; danes pa!?) novo učiteljico Štefanjo Ravnik. Bila je to črnolasa, edina nedomaćinka, ki nas je kmalu osvojila ne le s svojo lepo slovenščino, ampak predvsem z umirjeno govorico, ki je popolnoma obvladala "živahen" mešani razred kraških razgrajačev, med katerimi tudi "vojnih reziduov", tri, štiri leta starejših! Imeli smo jo radi, ker nas je naučila marsikaj ob pomanjkanju pripomočkov in predvsem, ker nam je vlila ljubezen do svojega jezika in predvsem domovine. Samo dve leti je poučevala v Nabežini in nas vedno zagovarjala pred strogim ravnateljem (tudi

Štefka Ravnik z avtorjem zapisa Antkom Terčonom

sam sem ji še danes hvaležen), nas uspešno pripravila na sprejemni izpit za vpis na gimnazijo in nas odslovila. Ko sem obiskoval prvi razred srednje šole v Gorici, sem jo še nekajkrat srečal, saj je živela prav nasproti Alojzijevejšča, in tam sem navezal prijateljstvo s sinom. Naslednje šolsko leto sem prestopil v tržaško srednjo šolo in zgubil vsak stik z učiteljico, do oktobra 1954, ko me je presenetila razglednica iz Amerike s pozdravi pred koncem STO-ja, ko jo je skrbela ponovna priključitev naših krajev Italiji.

Ohranil sem vsakoletne stike (pisne, telefonske in obojestranske obiske) do njenega 104. rojstnega dne. Ostala bo v mojem hvaležnem, neizbrisnem spominu! Naj ji Bog bogato poplača, saj mu je še do konca prepevala. Zbogom, gospa Učiteljica

Antek

OPČINE Finžgarjev dom / Otroška dramska skupina Tamara Petaros

Začel se je bogat niz gledaliških prireditev

V soboto, 16. maja, se je začelo. Kaj? Pestro gledališko dogajanje v Finžgarjevem domu na Opčinah! Tamkajšnje društvo namreč začena gledališki niz, ki bo mlajše in starejše otroke popeljal do poletja. Kot je v sončnem popoldnevu povedala predsednica Lučka Peterlin, nas namreč čaka mesec samih predstav, ki ga bo v nedeljo, 14. junija, sklenila gledališka skupina MOSP s psihološko vinjeto *Eeny meeny miny moe*.

A pojdimo po vrsti. S pravljico in pesmijo v svet nas je v soboto najprej ponesla otroška pevka skupina Vesela pomlad z Opčin, ki je pod vodstvom Andreje Štucin in ob klavirski spremljavi Alenke Cergol zapele in zaigrala vrsto kratkih in prikupnih pesmic o vseh mogočih likih in prigodah. Ob žabicah, igranju in kričanju so malčki pokazali, kako se na zabaven način učijo slovenskega

jezika in sveže slovenske avtorske glasbe. Pred polno dvorano staršev in

se nasmejali ob tem, kako je režiserka in avtorica Manica Maver reinterpretirala to pra-

prijatelj se je nato predstavila otroška dramska skupina Tamara Petaros z uprizoritvijo *Rdeče kapice malo drugače*. Kakšni bi bili "rdeča" zvezdnica in njeni soigralci v pravljici v sodobni gledališki preobleki? Res smo

vlično klasiko. V njej se na svojo usodo najbolj jezi volk, ki je v resnici prav dober in priku-pen. "Zakaj so vsi jezni name in tako prestrašeni, ko me srečajo?" se sprašuje. Ni mu dovolj to, da publiko razdeli šopke

barvanih rož. Režiserja igrane gledališke vaje prepričuje, da prava stran zgodbe ni tista, ki jo vsi poznamo. V živi in dinamični uprizoritvi se volk pokaže kot pristrčen in občutljiv lik, ki svetuje kuharske recepte, vseh so mu lepe obleke, okrog sebe trosi dobra voščila in srečo. Sodobna Rdeča kapica pa je arhetip razvajene sitnice. Prizori se izmenjujejo, kdaj pa kdaj zamrznejo, volku pa se nazadnje uspe z babico zmeniti, da bi mladenko počakal v postelji in jo prevzgojil. Eksperiment s pomočjo zmedenega lovca in pozabljive babice kljub vsemu spodleti. Mladi gledališčniki predlagajo, naj se vrnemo k izvirni pravljici, ki je ljudem tako všeč, kljub vsemu pa sedaj, končno, poznamo "resnično" zgodbo. Predstavo so pospremili pisani kostumi in vizualno-glasbeni efekti.

Gledališko dogajanje v Finžgarjevem domu se je nadaljevalo v nedeljo, 24. maja, ko je gledališka skupina SKK uprizorila *Ta (ne) srečni dan*. Vpisi za junijski gledališki teden pa že potekajo.

Obvestila

Društvi "Luna e l'altra" in "Una casa tutta per noi" vabita na predstavitev fotografske razstave o ženski toponomastiki v Sloveniji, ki bo v četrtek, 28. maja, ob 16.30, v tržaškem mestnem središču, na sedežu mikro območja, ul. del Pane 6.

Klub prijateljstva – Vincencijeva konferenca vabita na avtobusni izlet v Labin (ogled mesteca in njegovega zanimivega muzeja, kosilo, nato spust do morja v Rabac z možnostjo sprehoda po obmorski promenadi), v petek, 12. junija, info 040 225468 zvečer (Vera).

Ob boleči izgubi drage sestre **NATALIE**

izreka deželnemu svetniku Igorju Gabrovcu

in vsem prizadetim svojcem

iskreno in občuteno sožalje

STRANKA SLOVENSKA SKUPNOST

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje
vabi na

53. Praznik češenj

v Mačkoljah

od 29. maja do 2. junija 2015

DSI in Knjižnica Dušana Černeta Nikola Moscatello: duhovnik in diplomat

Fabijan Veraja, pred kratkim umrli monsinjor in nekdanji podtajnik kongregacije za svetnike, in Stipe Kljaić, mlad zgodovinar iz Splita, sta lani izdala knjigo o duhovniku Nikoli Moscatellu, cerkvenem svetovalcu na poslaništvu Kraljevine SHS oz. Kraljevine Jugoslavije pri Sv. sedežu, ki osvetljuje tako celotno obdobje kraljevine, vključno z vojnim dogajanjem, kot prve mesece po drugi svetovni vojni. Prvi del knjige je avtobiografski, saj je svoje spomine narekoval nekaj let pred smrtjo zaradi prigovarjanja prijateljev. Drugi del pa obsega pomembnejše dokumente iz Moscatellovega osebnega arhiva.

32-letnega zgodovinarja Stipeta Kljaića, zaposlenega na Hrvaškem inštitutu za zgodovi-

no v Zagrebu, ki je z znanstvenim aparatom sodeloval pri izdaji avtobiografije msgr. dr. Nikole Moscatella, sta v Peterlinovo dvorano povabila DSI in Knjižnica Dušana Černeta. Gosta je predstavil Ivo Jevnikar, ki mu je tudi zastavljal vprašanja. Moscatello predstavlja lik duhovnika in diplomata, ki je imel dokončno držo, bil velik intelektuallec, odkrit, odločen in zelo pogumen. Bil je na zelo kritičnem položaju, saj je bil kot katoliški duhovnik v službi države, ki je pri Sv. sedežu vzdrževala bolj diplomatske kot prisrčne odnose in je moral zagovarjati svojo srbsko usmerjeno pravoslavno državo. Svojim spominom je dal naslov *Neprijatelj Papin radi Kralja, neprijatelj Kraljev radi Pape*. Ta stavek je izrekel Tito in izpostavlja

Foto Damjan

njegovo notranjo svobodo. Moscatello je moral namreč krmari med državnimi in cerkvenimi interesi, pri iskanju kompromisnih rešitev pa se je večkrat znašel v nemilosti, zdaj na tej, drugič na drugi strani. Na kraljevski ambasadi v Vatikanu je doživel vrhunec svoje kariere kot cerkveni svetovalec in imel veliko vlogo pri prizadevanjih za konkordat. Ko je propadla Jugoslavija, se je znašel v novi situaciji: v Mussolinijevi Italiji.

Njegova glavna vloga je tedaj postala karitativno humanitarna: med drugo svetovno vojno je pomagal vsem, ne glede na vero in narodno pripadnost. Kot diplomat se je zavzemal za pravice slovenske in hrvaške manjšine. Znan je kot tajni pogajalec o jugoslovanskem konkordatu, imel je pomembno vlogo pri reševanju sporov glede hrvaškega zavoda sv. Hieronima v Rimu.

Hrvaški duhovnik in jugoslovanski diplomat je od leta 1922 do 1946 služboval kot svetnik za cerkvene zadeve na poslaništvu Kraljevine SHS oz. Jugoslavije pri Sv. sedežu, v Rimu pa je ostal do smrti. Rodil se je na Dolu na Hvaru leta 1885 kot peti otrok. Stric dominikanec je imel odločilno vlogo pri njegovi izobrazbi. Vstopil je v bogoslovje v Splitu, bil posvečen v duhovnika na Hvaru. V Zadru je študiral cerkveno zgodovino in pravo, v Rimu pa opravil doktorat iz cerkvenega prava. Med vojno je pisal, kaj se dogaja internancem, italijanske oblasti pa so vse Cerkvi znikale, v odgovor na to pa jim je Moscatello naštel vsa taborišča in povedal, kaj tam počnejo. V Rimu je ostal do konca vojne in še naprej. Osebnost se je srečal s Titom v Beogradu, kmalu potem pa se je končala njegova kariera. Režim ga je prisilno umaknil z ambasade, pokopan pa je v Rimu, v grobnici Zavoda sv. Hieronima. Ta ustanova, ki je bila najprej gostišče za romarje in nato center za duhovnike, ki so študirali na papeški univerzi v Rimu, je tudi izdala Moscatellovo knjigo.

Šin

V Barkovljah je navada, da si otroci za prvo sv. obhajilo oblečejo noše. Noše hrani domače društvo (SKD Barkovlje) in so last vseh domačinov. V nedeljo, 17. maja, so Erin, Giada in Mija prvič stopile k obhajilni mizi. Bilo je res slovesno. Med mašo, ki jo je daroval msgr. F. Vončina, je pel domači zbor pod vodstvom Aleksandre Pertot. Obhajanke so občuteno sodelovale, starši tudi. Po maši so šli vsi v domače društvo. Po stari navadi pripravijo družine prvoobhajajcev prigrizek za sorodnike, prijatelje, pevce. Vsi so dobrodošli. Vsi radi pridejo na kavo in sladico, da pokramljajo, se veselijo ob prazniku. Da je vse lepo izpadlo, je botrovalo tudi sončno pomladansko vreme.

Prenovljeni Doklerjev grško-slovenski slovar

V ponedeljek, 25. maja 2015, so v mali dvorani Narodnega doma v Trstu slovesno obeležili stoletnico Doklerjevega Grško-slovenskega slovarja, ki je dijakom klasičnih jezikov v matični Sloveniji in v zamejstvu od daljnega leta 1915 odpiral vrata v bogato zakladnico grške književnosti. Slovar je nastal iz želje, da bi smeli v gimnazijah poučevati staro grščino v slovenščini, kar je do takrat zaradi pomanjkanja učbenikov potekalo v nemščini. Tudi nova, popolnoma prenovljena izdaja slovarja, ki so jo ob tej priložnosti predstavili publiko, je namenjena študirajoči mladini, a ima, kot prva, ob didaktičnem tudi močan kulturni naboj. Predstavitev je začel prof. Tomaž Simčič v imenu Urada za slovenske šole pri Deželnem šolskem ravateljstvu, saj je slovar založila prav ta ustanova, ki ob drugih zadolžitvah skrbi tudi za natis učbenikov za slovenske šole. Začrtal je pot prenovljenega slovarja od zamisli do uresničitve ter povedal, da so pri pobudi strnili vrste strokovnjaki Oddelka za klasično filologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (doc. dr. Matej Hriberšek), profesorji klasičnih jezikov Liceja F. Prešerna v Trstu (dr. Barbara Zlobec) ter založba Znanstvenega raziskovalnega centra, ki deluje pod okriljem SAZU (mag. Aleš Pogačnik).

Barbara Zlobec, profesorica na Liceju Franceta Prešerna in pobudnica projekta, je prisotnim opisala novosti predelane izdaje. Slovar je doživel temeljito jezikovno prenovu in posodobitev, odstranjeni so bili arhaizmi, marsikateri dijakom težje razumljiv pojem ima dodatno razlago. Številna gesla so bila razširjena in oblikovno preurejena; v slovarju na primer ne najdemo več dvojnih oklepajev, značilnih za gesla s podiztočnicami, odstranjeni pa so bili tudi številni oklepaji znotraj gesel, ki so moteče prekinjali vsebino. Vnešena so bila osebna in krajevna imena v skladu s sodobnimi pravopisnimi pravili, kratice so bile poenotene, dodani zemljevidi in druga didaktična pomagala.

Zasluga dr. Hriberška je precizna posodobitev etimologij in obsežen uvod, ki ne razkriva samo zgodovine slovarja, ampak v marsičem tudi zgodovino študija klasičnih jezikov v slovenskem prostoru. Profesorica Zlobec je poudarila, da so te etimološke osvetlitve tako dodelane, da bodo nedvomno očarale tudi negreciste; kot primer je omenila etimologijo besede "manthano" (učim se): ta temelji na indoevropski bazi, ki pomeni "razmišljam", iz iste baze pa izhajajo gotski glagol s pomenom "stremeti" in vrsta pridevniških besed: staronemški s pomenom "zagnan", litovski s pomenom "živahen", nem. s pomenom "živahen, vesel" in ne nazadnje slovenski "moder". Ob nastanku je bil Dokler eden izmed redkih grških z etimologijami obogatenimi slovarjev v Evropi, kajti avtor je hotel poudariti enakopravnost slovenščine med drugimi jeziki.

O Doklerju in njegovem življenjskem poslanstvu je nato podrobneje spregovoril dr. Matej Hriberšek, docent na Oddelku za klasično filologijo na Univerzi v Ljubljani. Predstavitev je končal mag. Aleš Pogačnik, vodja in glavni urednik Založbe ZRC, ki je prisotnim razložil vlogo založbe v sklopu SAZU in napovedal njene nadaljnje cilje: ker prenovljeni šolski Grško-slovenski slovar ne bo v prodaji, Deželni šolski urad ga je namreč založil za potrebe zamejskih gimnazij, bodo v naslednjih letih v Ljubljani izdali naknadno izpopolnjen slovar, stara varianta iz leta 1915 pa bo prosto dostopna na spletu v digitalni obliki.

Ob slovesu so govorniki izrazili željo, da bi profesorji in dijaki še naprej s pridom uporabljali slovar ter da bi se klasična gimnazija še naprej razvijala v skladu z ideali, pri katerih se je vedno napajala: kultura, sodelovanje in kalokagathia (iskanje lepega in dobrega).

Arhivirana tožba proti odgovornemu uredniku msgr. Qualizzi

Kazenska ovadba je bila povsem neutemeljena

Tožba, ki jo je deželni svetnik Roberto Novelli (Naprej Italija) vložil proti Domu oz. proti njegovemu odgovornemu uredniku msgr. Marinu Qualizzi, se je izkazala kot neosnovana. Sodnik za predhodne raziskave videmskega sodišča je sprejel zahtevo za arhiviranje, ki jo je predstavila javna tožilka Viviana Del Tedesco. "Postopek raziskave je bil arhiviran, kot smo vedno zahtevali in zagovarjali. Kazenska ovadba s strani deželnega svetnika Novellija je bila povsem neutemeljena, medtem ko je bila legitimna kritika Doma v odnosu do ravnanja omenjenega politika", je izjavil odvetnik Carlo Monai, ki je zagovarjal msgr. Qualizzo. Čedajski politik je novembra 2012 vložil tožbo zaradi članka v zvezi s krčenjem državnih sredstev v prid slovenske manjšine v Italiji. Čutil se je prizadet, češ da je bil obrekovan, ker je v komentarju, ki je bil objavljen 31. oktobra v Domu, bilo poudarjeno, kako je po letih posgov in zagovarjanja stališče proti delitvi sredstev v prid slovenske skupnosti prišlo do tega, da so bili ti tega leta dejansko zmanjšani, predvsem tisti, namenjeni razvoju obmejnih občin videmske pokrajine.

"Iz vsega tega prahu ni bilo nič. Sodni postopek je dal popolnoma prav Domu in njegovemu odgovornemu uredniku msgr. Qualizzi", je izjavil Monai, ki je obrambo sprejel brezplačno in je to tožbo imel za "ustrahovalno dejanje proti osebi široke kulture in velike odprtosti in hkrati za napad na svobodo tiska in kritike. Novellijeva

pobuda za tožni postopek – je pridrtil advokat, ki je bil v tistem času tudi poslanec – kaže na šibke točke v samih argumentih: njegova mnenja so vprašljiva, tudi ko se tikajo problema jezika". Javna tožilka Del Tedesco je predstavila zahtevo za arhiviranje že februarja leta 2013, toda Novelli je preko svojega odvetnika Gugliel-

ma Pelizza temu nasprotoval, tako da je sodnik Alessio Verni' odredil dodatne preiskave. Sedaj pa je prišlo do arhiviranja. Novica je bila sprejeta z velikim zadovoljstvom v Nediški dolini, med Slovenci v Italiji, v celotni Furlaniji Juljski krajini, a tudi v bližnji Sloveniji in Avstriji. Msgr. Qualizza je poznan in cenjen kot duhovnik, teolog in novinar.

Ko se je konec novembra 2013 razširila novica o tožbi, so kar padele solidarnostne izjave v bran

msgr. Qualizze in petnajst dnevnika Dom, tudi iz Slovenije in Avstrije. Prihajale so s strani tako navadnih bralcev kot kolegov novinarjev, kulturnih delavcev, duhovnikov in krajevnih upraviteljev. Svet slovenskih organizacij je v svoji izjavi obtožil Novellijevo prijavo kot "hudo potezo proti svobodi informiranja". Stranka Slovenske skupnosti je pisala: "To je nedopustno, da se neki politik in javni upravitelj poslužuje takih metod, ki so prava ustrahovanja". Iz Avstrije je Hanzi Tomažič, odgovorni urednik celovskega škofijskega tednika Nedelja, označil Novellijevo ravnanje kot "napad na svobodo informacije". V Sloveniji so zadevo spremljali z veliko pozornostjo na najvišjih nivojih. Načelnik upravne enote Tolmin Zdravko Likar je Domu izrazil solidarnost v imenu cele gornje Soške doline. Spletni portal www. articolo21. info v zvezi s svobodo tiska v Italiji je poročilo naslovljeno: "Ustrahovalno dejanje napram duhovniku – novinarju v Furlaniji".

Svet slovenskih organizacij izraža veliko zadovoljstvo zaradi odločitve sodnika za predhodne preiskave, ki je na predlog javnega tožilstva arhiviral tožbo deželnega svetnika Roberta Novellija proti štirinajst dnevniku Dom in njegovemu odgovornemu uredniku msgr. Marinu Qualizzi.

Deželni predsednik SSO Walter Bandelj se je v telefonskem pogovoru že zahvalil odvetniku Carlu Monaiu, ki se je brezplačno zavzel za Dom in za njegovega odgovornega urednika msgr. Marina Qualizzo.

skladb poznoromantičnega skladatelja Maxa Regerja in *Peace upon you*, Jerusalem Arva Parta. Prisotni so lahko prisluhnili tudi skladbam slovenskih skladateljev, kot so Adamičeva *Nmaw čez izaro*, Merkujeva *Sonce ljubo*, Skrivnost Andreja Makorja in *Poslednji spev* Patrika Quaggiata. Zvečer je bil čas še za druženje z gostitelji in sprehod po malem mestnem središču. V nedeljo, 17. maja, so dekleta končala svoje pevsko potovanje v Piazzoli sul Brenta (zraven Padova), kjer so nastopile v vili Contarini na festivalu Festa della musica attiva. To je festival, ki ga Fundacija G. E. Ghirardi prireja od leta 2009. Poslušalcem so pevke ponudile nekaj skladb iz svojega železnega repertoarja, posebej pa so jih navdušile z *Urokom* Lojzeta Lebiča in s tremi modernejšimi skladbami, ki so jih zapele ob spremljavi Patrika Quaggiata in Davida Šuli-

kot sta na primer *I got Rhythm* in *Jamaica Farewell*. Svoj nastop je DVS Bodeča Neža sklenila v notranjosti slovenskega paviljona, kamor je privabila mnogo turistov od vsepovsod. Oblačno vreme ni pokvarilo navdušenja

za Donatija in Bonatovo *Drai brauen*, ki so ju zapele razpršene po cerkvi, tako da je zvok objel poslušalce. V cerkvi je nato zadonelo nekaj renesančnih skladb, in sicer Gallusovi *Trahe me* in *O beata Trinitas*, nekaj

goja. Pevke so bile nad turnejo izredno navdušene, saj je bila to zanje čudovita izkušnja, hkrati pa so lahko s svojim petjem ponesele slovensko pesem v svet.

Nika Cotič

ŠTANDREŽ Praznik špargljev

Uvod s fotografsko razstavo in malimi risarji

V župnijskem parku pod lipami se je v soboto, 23. maja, začel tradicionalni Praznik špargljev, ki vsako leto poteka ob koncu meseca maja. Organizira ga Prosvetno društvo Štandrež. Pravzaprav se je praznovanje začelo že v petek, 22. maja, zvečer, ko so v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič odprli skupinsko fotografsko razstavo desetih domačih fotografov. Svoje najlepše izdelke so prikazali: Loredana Prinčič, Milan Bressan, Andreja Bizjak, Cristina Marussi, Mario Mucci, Damjan Paulin, Viktor Selva, Fabiola Torroni, David Vižintin in Slavko Zavadlav. Večer je uvedel predsednik društva Štandrež Marko Brajnik, ki se je zahvalil vsem, ki so prispevali k uresničitvi lepe razstave, in napovedal začetek večera z glasbenim uvodom male violinistke Makrine Quinzi, učenke Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. O razstavi je spregovoril umetnostni zgodovinar in kritik Saša Quinzi, ki je svoj nastop osredotočil na vlo-

Foto DP

go, ki jo ima fotografija v umetnostnem krogu in ki je pomemben dejavnik ustvarjalnega, sicer zelo subjektivnega, dogajanja. Pohvalil je pobudo za razstavo, na kateri so prisotna dela že priznanih in uveljavljenih fotografov kot tudi začetnikov, ki ljubijo to zvrst in jih je spodbudil, naj nadaljujejo po tej poti, ki lahko nudi veliko zadoščenja. Večer je sklenil mladi harmonikar Lorenzo Marussi, ki tudi obiskuje šolo Komel. Razstava bo obrpta do 31. maja ob prireditvah Praznika špargljev. V soboto pa so se pomerili mladi ustvarjalci iz vrtcev in osnov-

nih šol. Njihova naloga je bila, da narišejo najljubše igrače. Čeprav je bilo vreme deževno, se je pod šotori zbrala kar lepa skupina mladih umetnikov. Nedeljski spored je začel številni zbor osnovne šole Fran Erjavec iz Štandreža, ki je pod vodstvom učitelja Martina Srebrničja lepo zapel vrsto narodnih. Sledil je nastop tria Hram. Na voljo so bili odlični šparglji ter druga jedca na žaru in bogat srečelov. Praznik špargljev se bo nadaljeval v soboto, 30. maja, in nedeljo, 31. maja.

DP

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (98)

Mariza Perat

Cerkev Marije Vnebovzete na Repentabru

V letu 1972 je Repentabor dobil novo šolsko poslopje, ki so ga že naslednje leto poimenovali po pesniku Alojzu Gradniku. Na poimenovanju sta ob odkritju njegovega doprsnega kipa bila prisotna vdova pesnika Gradnika, gospa Francka, ter Gradnikov sin, inženir Sergej. Veliko slavje je šola pripravila tudi leta 2013, ob 40-letnici poimenovanja in 140-letnici ustanovitve šole. Tudi ob tisti priložnosti je šolo obiskal Sergej Gradnik. Takrat so šolsko knjižnico poimenovali

Osnovna šola "Alojz Gradnik" na Repentabru

Poimenovanje šole l. 1973. V ospredju Gradnikov sin, inženir Sergej

Doprsni kip Alojza Gradnika

odkril, kar je vsekakor edinstven, a tudi zelo prijeten dogodek. Pred koncem naj dodam še nekaj besed

Učenci na Repentabru

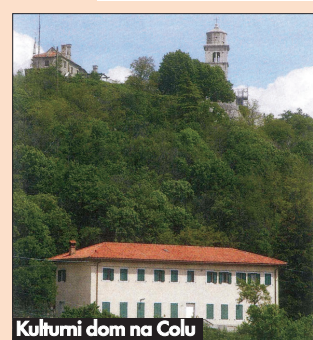
Sergej Gradnik ob 40-letnici poimenovanja

po učitelju Antonu Fakinu.

Šola na Repentabru pa je znana tudi po svojih bogatih izvenšolskih izobraževalnih dejavnostih. Za svoje raziskovalno delo so učenci prejeli več priznanj, poleg drugih tudi zlato priznanje s pohvalo Zveze Prijateljev mladine Slovenije. Enkrat na leto učenci izdajo list *Naš Čira Čara*. Njihovo raziskovalno delo je izšlo tudi v knjižni obliki. Delo je izdala občina Repentabor. Razvito je tudi sodelovanje učencev

Doprsni kip pisatelja Borisa Pahorja

Kulturni dom na Colu

ka je imela svoj okraj. V glavnem so vse znosile na glavi, vrče pa so nosile v rokah.

/ dalje

Tigr, prva organizacija slovenskega odpora zoper fašizem!

Kako k novi enotnosti politične desnice?

Slovenci smo se združili v bolečini in sočutju zaradi umora sedmih starejših bolnikov, zločina v ljubljanskem Kliničnem centru, ki naj bi ga povzročil zdravnik, domnevno prikrit psihični bolnik. Primer je zelo zmanjšal ugled največje in najpomembnejše zdravstvene ustanove v Sloveniji, njenega vodstva in posredno celotnega zdravstva, dobiva pa čedalje večje razsežnosti izredno boleče in škodljive afere.

V politiki se v prejšnjih dneh ni zgodilo veliko novega, nepričakovane. V Sloveniji se namreč v bistvu v družbi in državi neprekinjeno soočata programa in strategiji obeh idejnopoličnih blokov, levega in desnega, ki pa jih tvorci zelo počasi prilagajajo sicer zelo nujnim reformam in drugim potrebam državljanov. Delo vlade je, denimo, zdaj precej oteženo zaradi sporov med ministri oziroma v koaliciji glede prodaje ali sistema prodaje državnega premoženja, posebej zelo pomembne družbe Telekom Slovenije. Tudi v vladi obstajajo različni pogledi o raz-

merah na vrhu slovenskega pravosodja, pa o stališčih do opozicije, pri čemer je Janez Janša pogosto najbolj citirana oseba. Predsednika vlade Mira Cerarja, ki javnost rad prepričuje, kako je

narjev, vključno z dodatki, ki niso zasluženi. Vlada naj prenovi kadrovsko politiko in ugotovi, ali je raven socialne države spričo krize in finančnih dolgov še primerna. Predsednik Računskega sodišča je politiko in javnost opozoril, da država za plače javnih uslužbenecv porabi 11% proračunskih izdatkov letno. Dolg države, preračunan na vsakega prebivalca Slovenije, je lansko leto znašal 14.600 evrov. Vsak delovno aktiven državljan pa je bil zaradi javnega dolga lani zadolžen za več kot 37.600 evrov.

Na politični desnici pa si SDS predsednika Janeza Janše najbolj prizadeva, da bi se politično ponovno opomogla in uveljavila. V stranki se trudijo za nov dogovor o tesnejšem sodelovanju s sorodno stranko, Novo Slovenijo, krščanskimi demokrati, predsednice Ljudmile Novak, za kar naj bi kmalu posredoval tudi predstavnik Evropske ljudske stranke. Nekateri so za vo-

izvršilna oblast čedalje boljša in uspešna, je pred dnevi v mnogimi argumenti prepričljivo zanimal predsednik Računskega sodišča, Tomaž Vesel. Vlado je opozoril, da bi morala končno zelo nujno začeti izvajati reforme na raznih področjih, najprej zdravstveno in pokojninsko. Zmanjšati je treba del državne uprave in zelo visoke plače raznih funkcio-

Tomaž Vesel

Afera Ivan Radan in njene posledice za slovensko javno zdravstvo

Na pomoč, dr. House!

Ivan Radan je bil donedavna samo eden od številnih zaposlenih v ljubljanskem kliničnem centru (UKC). Ni bil sicer ravno med povprečnimi zaposlenimi v največji bolnišnični strukturi v Sloveniji. Bil je zdravnik, nevrolog, ki je imel dnevno opravka z bolniki. Ivan Radan je bil vse to... da, namenoma uporabljamo preteklik, ker je danes isti zdravnik nekaj povsem drugega. Pred nekaj meseci je v javnost pljusnila novica, da naj bi eden od zdravnikov v kliničnem centru poskrbel za evtanazijo terminalnega bolnika. Le nekaj dni zatem se je Ivan Radan javno razkril: dejal je, da je simuliral evtanazijo bolnika. Usodne mešanice s smrtonosnim kalijem pa, tako je pojasnil, da ni vbrizgal v pacientovo telo.

Kdo ukaže na UKC?

“Zakaj ste to storili?” ga je takrat vprašal Slavko Bobovnik na Odmevih. “Da bi opozoril na nevzdržne razmere na nevrološki kliniki”, je odgovoril Radan. Zadeva je po tem razkritju postala državna afeta. Radana so umaknili in začele so se preiskave, ali je do evtanazije res prišlo ali ne. Pred kakimi desetimi dnevi so mediji objavili novico, da je policija Radana aretirala in da ga sumi kar sedem umorov in 24 drugih kaznivih dejanj. Ob splošnem zgražanju je kvišku planil celoten politični vrh. Ministrica za zdravje Milojka Kolar Celarc je zahtevala odstop vseh hierarhično nadrejenih do vršilca dolžnosti generalnega direktorja kliničnega centra Simona Vrhunca. Iz UKC so po ustaljeni praksi odgovorili, da razlogov za odstop ne vidijo, in so prejšnji ponedeljek, ko se je rok iztekkel, tako “preslišali” poziv in

mirno ostali na svojih položajih. Primer Radan bo naprej preučevala policija, dejstvo pa je, da je ta afeta nova gnojna bula, ki se je razpočila in pokazala stanje znotraj javnega zdravstva. UKC je izjemno velika blagajna, kjer tok denarja nikoli ne usahne. To je jasno vsem, ki delajo v tamkajšnjem okolju. UKC je tako plen politike in je plen številnih lobistov, ki imajo z največjo slovensko bolnišnico sklenjene bajne pogodbe za svetovanje oziroma za zunanje sodelovanje. Novembra lani so tako Finance razkrile, da je vodilne v UKC obiskoval Janez Zemljarič (in to so potrdili tudi v UKC), nekdanji notranji minister socialistične Slovenije in vodja slovenske Udbe v času SFRJ, pa tudi nekdanji vodja UKC. Zakaj in v kakšni vlogi je to počenjal, seveda ostaja (javna) skrivnost...

Neuspešni razpisi

Zemljarič je samo najbolj znan med lobisti in eden od pomembnejših t. i. stricev iz ozadja. O političnih igraricah javnega zdravstva nazorno govori tudi več neuspešnih razpisov za generalnega direktorja v zadnjih letih. Vse od leta 2009, ko je bil minister za zdravstvo Borut Miklavčič, zaseda to mesto Simon Vrhunec, ki je v zadnjih mesecih to funkcijo opravljal samo še kot “vršilec dolžnosti”. Od junija 2013 je UKC trikrat objavil razpis za generalnega direktorja (prvič junija 2013, potem novembra istega leta, nazadnje marca letos), a nikoli ni bil nihče imenovan. Nazadnje sta bila med favoriti poslovna direktorica pediatrične klinike Biserka Marolt Meden z neuradno podporo vladajoče stranke SMC in že omenjeni Vrhunec, za katerim pa naj bi

stali (že spet) nekateri lobisti (predvsem že omenjeni nekdanji minister Borut Miklavčič) in nekateri od pomembnejših dobaviteljev. Med njimi naj bi bilo npr. podjetje Interexport (lastnik Aleš Jenčič), ki je v zadnjih 12 letih imelo z ministrstvom za zdravje promet v višini 13,6 milijona evrov, z UKC 8,5 milijona evrov in z mariborskim kliničnim centrom 8,8 milijona evrov. Tudi na zadnjem razpisu ni bil izbran nihče, pritisk javnosti je bil pri tem izjemno velik. Na dan pa so prišle pritožbe enega od prijaviteljev kandidatov, ki ni spadal v ožjo skupino “posvečenih”, kako da ga je komisija šikanirala: ob prvem razpisu naj bi njegovo prijavo sprejela, ob istih razpisnih pogojih pa naj bi ga v naslednjih dveh močno ovirala in ga onemogočala.

Afere in aferice... milijonske škode

V igri so posli, bajni posli. Spomnimo se samo na afero s preplačanimi operacijskimi mizami, ki je stara že 10 let. Ta afeta je nadaljevanje dobila aprila lani, ko je NPU izvedla več hišnih preiskav. Pod udarom naj bi lani bile pogodbe za vzdrževanje operacijskih miz v vrednosti 770 tisoč evrov, sklenjene s podjetjem Medicoengineering, ki naj bi imelo do vodilnih na UKC privilegiran kanal. Ta močna vez med dobaviteljem dragih storitev in ljubljanskim kliničnim centrom naj bi neuradno po izsledkih preiskovalcev bil prav že omenjeni Zemljarič, ki so ga v sklopu teh preiskav za kratek čas

dilno vlogo SDS na politični desnici, toda brez Janeza Janše. Obstajajo mnenja, da za vnovičen politični vzpon slovenske desnice ne potrebujemo nobene nove politične stranke, po prepričanju drugih pa bi, potem ko je samo SDS na preteklih izrednih parlamentarnih volitvah in s predsednikom Janezom Janšo v zaporu izgubila okoli 100.000 volivcev, potrebovali vsaj eno novo politično stranko na desnici. Vodil naj bi jo Janez Šušteršič, uspešen minister v drugi vladi Janeza Janše. Ivo Hvalica, nekdanji poslanec SDS, sicer pravi, “da izstopa iz stranke ni nikdar obžaloval. Vse, kar se je v poznejših letih dogajalo v stranki in okoli mojega večnega predsednika – naj spomnim, 15. maja je minilo 22 let, odkar je bil na litostrošnem kongresu izvoljen za predsednika stranke –, me v tej odločitvi potrjuje. Kot sem se pozanimal, je Janez Janša vodja stranke z nadaljšim stažem v Evropi”. Nekdanji poslanec Ivo Hvalica je ocenil tudi predsednika vlade Mira Cerarja. O njem pravi, “da je povsem v redu fant, a v realnem sektorju ni zaslužil niti ene plače, takšni ljudje pa ne morejo vedeti, kaj je življenje. Niso se dotaknili nobenega od stvarnih problemov”.

Glede vloge Janeza Janše v slovenski politiki, na območju desnice, pa povsem drugače razmišlja ekonomist in politični analitik Bernard Brščič. Tole je zapisal v reviji Reporter: “Stranka SDS po mojem mnenju za rast nima. 30 let laži, podtikanj, medijskih izmišljotin in montiranih političnih procesov je Janeza Janšo priskutilo večini slovenskih volivcev in s tem zamejilo

doseg stranke. Menim pa, da je zmotno iskanje rešitve omejitev SDS v zamenjavi predsednika. Nasprotno, s SDS brez Janeza Janše ne bo nič. On je stranka. Znatno del volivcev voli SDS izključno zaradi Janeza Janše in v njem vidi varovalo pred popolno prevlado neosocializma v Sloveniji. Takšno zaznavo Janeza Janše kot edine nevarnosti, upoštevajoč neprestane napade nanj, imajo tudi na politični levi. Jaz torej odgovora na vprašanje hkratnega preletstva in blagoslova Janeza Janše za SDS in slovensko desnico nimam”.

Sicer pa je kronika dogajanj v Sloveniji zmeraj bogata in raznolika, odnos ljudi do košaric novic pa različen, saj gre od zanimanja pa do popolne ravnodušnosti. V javnih občilih je še vedno objavljenih veliko prispevkov o 70. obletnici konca druge svetovne vojne, pa o narodni pomiritvi in spravi v Sloveniji. V Slovenskem času, Časniku za družbo in kulturo, ki je priloga katoliškega tednika Družina, je Brane Senegačnik v svoji kolumni zapisal tudi: “Nekoč so bile strokovnost, Združena Evropa in prihodnost. Tako polno jih je bilo, da se skoraj ni dalo misliti, kam neki so šle? Nekoč je bila revolucija, potem je nekaj časa ni bilo in sedaj spet je. In spet so povsod rdeče zvezde, Tito, OF in socializem, da se še dihati ne da. Kaj neki je vse to, da lahko kar tako izgine in pride? In kaj neki so ti in ti, eni in isti ljudje, ki govorijo zdaj to in zdaj ono, in so zmeraj tu, in zmeraj tako ali drugače na oblasti”.

Glede bližnjih pomembnejših dogodkov navajamo, da bo predsednik vlade Miro Cerar proti koncu meseca obiskal sv. očeta v

Vatikanu. Od obiska in morebitnih pogovorov zlasti katoliški del našega narodnega občestva veliko pričakuje. Premier je z obiskom pri papežu predhodno seznanil slovenske škofe. Ob bližnjem obisku se naša javnost z zagrenjenostjo spominja, da je nekdanja premierka Alenka Bratušek svoj obisk pri papežu kasneje izrabila za grob napad na slovenske škofe in Cerkev, kar je uporabila v kampanji za svojo izvolitev v Državni zbor.

Predstavniki Gibanja 13. maj javnost in dele politike v tem mesecu seznanjajo z domoljubno in protifašistično organizacijo Tigr. Priladniki le-te so se 13. maja leta 1941 na Mali gori pri Ribnici prvi v Sloveniji spopadli z okupatorjem in zato njihov boj pomeni simbolni začetek vseslovenske vstaje. Da so Tigrovcu prvi začeli oborožen boj proti fašizmu, je v Ajdovščini partizanom in vrhovom uradne slovenske politike ponovno zelo jasno povedal tudi akademik in pisatelj Saša Vuga. Gibanje 13. maj bo parlamentu kmalu predlagalo, da 13. maj, zaradi deleža in vloge organizacije Tigr v boju proti okupatorjem, razglašajo za nov državni praznik. Pa še obvestilo, da bo v četrtek, 28. maja, v prostorih Državnega sveta v Ljubljani ob 70. obletnici konca druge svetovne vojne znanstveni posvet z naslovom *Leto 1945 – 70 let potem*. Prireja ga Študijski center za narodno spravo, društvo Nova slovenska zaveza, Slovenski katoliški izobraženci in Zbor za republiko. Na posvetu bodo prisluhnili tudi zgodbam pričevalcev, ki jih je vojni in povojni čas odločilno zaznamoval.

Marijan Drobež

tudi pridržali. Podjetje Medicoengineering je z UKC v zadnjih 12 letih sklenilo za 7,7 milijona evrov poslov, z ministrstvom za zdravje pogodbe za 6,9 milijona evrov, s celjsko bolnišnico za 2,5 milijona evrov, z mariborsko za 2 milijona evrov z murskosoboško za 1,2 milijona evrov in tako naprej... Pa še bi lahko naštevali: lani so bile na tapeti tudi žilne opornice, ki jih je UKC donedavna plačeval tudi do 1.200 evrov za kos, a so nato cene, soočene s konkurenčno ponudbo primerljive

bolnišnice. Tega pa ni bilo, razpis je bil napisan malodane po željah Telekoma, UKC pa je dobil dražji račun. Skratka, vse to je danes sistem javnega zdravstva v Sloveniji. V teh poslih se izgublajo na desetine in stotine milijonov evrov v obdobju, ko zdravniki in medicinske sestre stavkajo zaradi pomanjkanja osebja in prenizkih plač.

Odtok denarja

No, našteji bi lahko še nekaj takih primerov. Kot zunanji izvajalec je pri oblikovanju prej omenjenega “Telekomovega razpisa” sodelova-

turistični agencijami. Kompas je v zadnjih 12 letih od ljubljanske bolnišnice prejel 2,7 milijona evrov (od leta 2013 dalje 530 tisoč evrov), turistična agencija Galileo 3000 je od leta 2008 do 2014 “pokasirala” 1,4 milijona evrov, družba Airpass od leta 2010 do danes 1,2 milijona evrov (v zadnjem letu in pol 600 tisoč evrov). Večina teh zneskov je najbrž namenjena za izobraževalne tečaje zdravnikov, ki so res nujni. A niso kljub vsemu tolikšni zneski le nekoliko previsoki in v nasprotju z racionalnim trošenjem davkoplačevalskega denarja?

Vsakdo laže

To so teme, ki bi jih morala na dan naplaviti zadnja afeta z zdravnikom Ivanom Radanom. Policija in sodstvo morata ugotoviti njegove odgovornosti v primerih suma evtanazije, politika pa bi se morala vprašati, ali je tako javno zdravstvo res vzdržno. Ni čudno, da je Slovenija v zadnjih petih letih imela sedem ministrov za zdravje, nihče pa ni bil sposoben spraviti pod streho nujno potrebne reforme zdravstvenega sektorja. Niti ni čudno, da se na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), ki financira stroške UKC, vseskozi pritožujejo, da je sredstev premalo. Zadevo bi bilo potrebno obrniti nekoliko drugače: troši se prekomerno, potratno in nerazumno. Pa naj kdo to razreši, če more. Državi doslej ni uspelo. In še več, strukture javnega zdravstva vselej prikazujejo svoje delovanje kot optimalno in najboljše in nasploh odlično.

Je edina rešitev samo še dr. House? Ja, najbrž res. On je ubesedil modrost: “Vsakdo laže”. In te modrosti se je slovensko javno zdravstvo še kako nalezlo. Morda bi zato prav samo še šepavi zdravnik lahko predpisal ustrezno cepivo za Slovenijo... na pomoč, dr. House!

Andrej Černič

S 3. strani

Stranka s pogledom ...

Terpin je pozdravil zamenjavo v strankinem vodstvu na Tržaškem in obsodil kritike in žuganja z razkoli. Da bo stranka bolj učinkovita, pa potrebuje tudi prenove na ravni statuta in notranje organizacije, ki bo omogočila boljše črpanje sredstev. Svoj 14-letni tajniški mandat je Terpin ocenil kot uspešno obdobje skupnega dela, ki je obrodilo nekaj zares pomembnih rezultatov in stranko z obrobja privedlo v samo središče deželne politike. Terpin je svoj nagovor končal z zahvalo vsem in vzklikom: "Naj živi slovenska stranka, naj živi Slovenska skupnost"! V zahvalo za vse požrtvovalno delo pa je od predsednice Premolinove prejel v poklon sliko goriškega slikarja Andreja Kosiča in dolg, bučen aplavz.

V nadaljevanju kongresnih del so nastopili še dosedanjí pokrajinski tajnik Peter Močnik in njegov ravnokar izvoljeni naslednik Marko Pisani. Prvi je izpostavil nekaj odprtih vprašanj na Tržaškem in se zahvalil vsem, ki so ga v 21-letnem tajnikovanju

jinska raven. Veliko je namreč dela ravno na področju upravljanja območja in pri čezmejnem sodelovanju. Deželna tajnica mladinske sekcije SSK Giulia

Fulvia Premolin (foto JMP)

Leghissa je poročala o aktivnosti mladih na kulturni in politični ravni ter poudarila potrebo po politični šoli, ki bi mlade uvajala v politično delo v stranki in izvoljenih upravah.

Zadnje poročilo je pred premorom prispeval deželni svetnik in podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec. Ugotovil je dejstvo, da je bila SSK odločilna pri zmagi leve sredine leta 2013 in se je potem pokazalo razmerje v deželnem svetu, kjer ima SSK enega svetnika na 49. Ocenil je celoten potek reforme krajevnih uprav, od ukinitve pokrajin do deželnega zakona 26/2014, in povedal, kaj vse je SSK naredila, da bi se tem krivičnim reformam po-

stavila po robu, s posebnim poudarkom na sodnem prizivu. Gabrovec se je dotaknil tudi političnih odnosov, ki jih je v preteklosti in jih tudi sedaj goji SSK. Ugotovil je, da je v sedanjem trenutku Demokratska stranka edina strukturirana stranka, kljub vsem napetostim znotraj nje. Ne Severna liga ne ostale stranke v desni sredini niso resna opcija za SSK. Pomembno bi bilo v novih razmerah preveriti volilni sporazum med SSK in DS ter upoštevati, kaj se dogaja na našem območju, kot npr. določena stališča komunista Iztoka Furlaniča. Slovenija je drugo pomembno politično področje. SSK je bila trdno na strani pomladnih strank, Demosa in slovenske osamosvojitve, medtem ko so ostale komponente v manjšini čakale

na razplet. Nadaljevati je potrebno odnos s pomladnimi strankami, obenem pa SSK ne sme zanemariti odnosov s politično garnituro, ki je trenutno na vladi.

Igor Gabrovec je potrdil, da je SSK najstarejša stranka v FJK, a tudi to ni avtomatično pozitivno. Tudi SSK se mora vprašati, ali sta sedanja organiziranost in njena podoba še aktualni. Tudi stranki SSK se namreč dogaja, da izgublja glasove zaradi volilne neudeležbe, in prav zato je potrebno ustvariti novo podobo, ki bo bolj privlačna in zanimiva tudi za tiste, ki se bolj kot za slovenstvo zanimajo za avtonomijo teritorija. V tem smislu je Gabrovec še apeliral na posodobitev statuta, da bo bolj primeren današnjemu času, tudi glede črpanja sredstev.

Na koncu je deželni svetnik Igor Gabrovec še poudaril, da so največje bogastvo SSK ravno izvoljeni upravitelji ter pokrajinska in deželna vodstva, ki se zelo žrtvujejo in skoraj vedno to počno brezplačno. Potrebno je ustvariti sistem javnih posvetov glede aktualnih družbenih vprašanj, ki jih prirejamo v sodelovanju z drugimi subjekti na našem območju, v obmejnem prostoru in z evropskimi povezavami, je svoj poseg končal Gabrovec.

V popoldanskem delu 15. deželnega kongresa SSK, ki je potekal v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, je najprej bila razprava. Prijavilo se je lepo število delegatov in vsak je izpostavil svoje gledanje na določeno področje, vprašanje, problem. Več nastopov je zadevalo prihodnjo podobo stranke, njevo politično profiliranost, tako v vsebinah kot tudi v podobi. Razpravi so sledile volitve, začenši z deželnim svetom SSK, ki ga sestavlja po 20 svetnikov iz vsake pokrajine, nadzornim odborom in razsodiščem. Sledile so volitve za deželno tajništvo, kjer ima vsaka pokrajina po sedem članov, deželni svetnik in deželni tajnik mladinske sekcije pa sta polnopravno v tajništvu po statutu. Na koncu so bile še volitve za štiri glavne funkcije v stranki, in sicer za deželnega tajnika, podtajnika, deželnega predsednika in podpredsednika. Čeprav je dejstvo, da sta deželni tajnik in predsednik s Tržaškega, vzbudilo nekaj negotovanja, so bili na koncu s široko večino izvoljeni Igor Gabrovec za deželnega tajnika, Marko Jarc za podtajnika, Peter Močnik za deželnega predsednika in Hadrijan Corsi za podpredsednika.

Za države članice EU je eno od prednostnih področij podeželje

Osvetlitev programa za razvoj podeželja 2014-2020

Za države članice Evropske unije je strategija razvoja podeželja eno prednostnih področij delovanja. S Programom za razvoj podeželja 2014 -2020 posamezne države članice Evropske unije črpajo evropska finančna sredstva iz kmetijskega sklada. Gre za kompleksen sistem, saj na državni ravni povzemajo in strnejo prednostne naloge posameznih krajevnih stvarnosti, kar se v praksi odraža v smislu posameznih dežel, ki so poklicane, da pripravijo vsebinski načrt pa področje kmetijstva in gozdarstva ter zaščite in razvoja podeželskega okolja. Dežela Furlanija Julijska krajina je na osnovi Evropskega programa za razvoj podeželja pripravila svoj, kakih 800 strani dolg dokument, na osnovi katerega bodo v prihodnjih mesecih pripravili razpise za koriščenje sredstev. Skupno gre za 296 milijonov evrov, ki jih bodo delili na osnovi različnih kriterijev, ki so jih razporedili v 6 prednostnih okvirov z 11 končnimi cilji in 16-timi področji ukrepanja. Na to obsežno in zahtevno temo je Kmečka zveza v sodelovanju z dolinsko občinsko upravo priredila večer o možnostih razvoja za kmetijstvo na teritoriju. Po uvodu deželnega tajnika Kmečke zveze Edija Bukavca, je problematiko razčlenjeno in nazorno predstavil arhitekt Maurizio Trevisan, ki velja za velikega izvedenca na področju črpanj evropskih sredstev. Natančno je razčlenil vsebine in izzivalne možnosti novega programa za razvoj podeželja ter izpostavil glavno novost, se pravi izhodiščno načelo, da bodo finančno podprli predv-

sem tiste projekte, ki so rezultat povezovanja med kmeti ali drugimi ali tudi javnimi upravami, in to ne le na ravni proizvodnje živil, ampak tudi ustvarjanja obnovljivih virov energije, zaščite in splošnega ovrednotenja naravnega okolja. Gre za zahteve, ki jih po novem označujejo s pojmom 'mreženje' v smislu ustvarjanja neke mreže povezav med raznimi zasebnimi ali tudi javnimi osebkami. Nakazane možnosti je podrobneje in s pri-

vodnega režima na teritoriju Daniele Luis predstavil možne oblike koriščenja javnih sredstev, na primer za urejanje namakalnih infrastruktur.

Zanimanje prisotnih je potrdilo, da gre za koristne informacije, ki bi jih kazalo razširiti med kmete, zadrage ali organizacije, ki ob javnih upravah delujejo na teritoriju in ki bi tako lahko primer- no koristili evropska sredstva v splošno korist celotnega teritorija.

meri razčlenil agronom in pokrajinski tajnik Kmečke zveze za videmsko pokrajino Stefano Predan. Nova zakonodaja, tako so povedali, poziva bančne zavode, naj financirajo pripravljane študije za uresničitev načrtov, nato pa naj primerno podpirajo njihovo izpeljavo. Pravilnik evropskega programa za posamezne vloge za proizvodne dejavnosti predvideva le 40% kritja predvidenih stroškov. Vlogo denarnih zavodov pri izvajanju možnih načrtov je tako orisal predstavnik Zadrugne kraške banke Ivo Mozetič, medtem ko je v imenu Posoškega konzorcija za urejanje

Naj v zvezi z vsem tem dodamo, da je t. i. Konferenca Država – dežele potrdila dekret ministrstva za kmetijstvo, ki za mesec dni podaljšuje rok za vložitev vseh prošenj za pridobitev sredstev iz programov evropske kmetijske strategije. V uradnem listu z dne 12. maja letos je objavljen tudi pravilnik 2015/ 747, ki ga je pripravila komisija in določa, da se rok za vlaganje prošenj podaljša samo letos, velja pa tako za neposredna plačila kot za črpanje sredstev za razvoj podeželja, kot tudi za ostale ukrepe, ki so vezani na površine.

MT

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (67)

ZBOLELA SEM

Tako je! Celó zimo mi ni bilo nič, lepega jutra pa naenkrat povišana telesna temperatura - 38 stopinj, bolečine po celem telesu, utrujenost, občutek nemoči. Verjetno gripa. Pri tem pa moramo biti pozorni, saj se ista bolezen pri vsakem človeku kaže na drugačen način; vsako telo namreč izraža z boleznijo svoje potrebe in specifično neravnovesje. Zato je zelo pomembno, da ob boleznih počivamo, še pomembneje pa je, da si prizadevamo razumeti, kar nam telo želi sporočiti, kje smo zgrešili, kaj smo narobe počeli. Pri moji gripi se je situacija razpletla na naslednji način. Ker sem naturopatinja, sem se boleznijo lotila po naturopatsko, torej multidisciplinarno z več različnimi možnimi prijemi.

Vsak dan sem izvajala kopel iz njivske preslice, bila sem v kadi vsaj 1 uro vsak dan, spila 2 litra tople vode in se potila, naknadno sem se potila tudi v postelji, in sicer po 2-3 ure vsak dan. Pila sem vodo in se neizmerno veliko potila. Tudi koža se mi je prečistila, celo mozoljčki so se s čiščenjem pokazali na obrazu. Po vsakem potenju sem se počutila lažjo, mehkejšo, toplejšo, čistejšo. Vročina pa vseeno ni padla, zato sem jemala belladonno, homeopatsko zdravilo proti vročini in probiotike v povišanih količinah. Jedla sem zares veliko zelenjave.

Moxala sem se vsak dan po pol ure po predelu pljuč, na ta način sem kašelj odpravila še pred njegovim nastankom.

Tretji dan sem opazila, da je situacija veliko boljša, vendar sem čutila še hude bolečine v desni rami, ki sem jih odpravila z ventuza terapijo. Dve ventuzi sem položila na ramo na akupresurne točke z energetskimi blokadami.

Ventuze prihajajo iz naših krajev iz tradicionalne kitajske medicine, pomagajo nam odpravljati bolečino, kjer je energija fizično blokirana, ko nas boli vrat, rama, križ idr. Če ventuzo pravilno uporabljamo, se na točki, kjer smo jo postavili, naredi modrica. Na ta način ventuza pokaže svoj zdravilni učinek, kar pomeni, da je energija na tistem predelu stekla. V mojem primeru se je pod ventuzo naredil mehur, iz njega je stekla voda, pomešana s krvjo, bolečina je bila v trenutku odpravljena, ostala je samo modrica. Na ta način sem odpravila bolezen in harmonizirala svoje telo, razumela pa sem tudi, česa me je bolezen želela naučiti; akupresurne točke so bile ravno na predelu žolča, kar pomeni: Erika, umiri svoje konje, vse boš naredila in uredila, samo lepo počasi in brez občutka krivde, čeprav kdaj rečeš ne, ne morem sedaj ..., saj ne boš ničesar zamudila! Iščimo zdravje!

www.saeka.si

Peter Močnik (foto JMP)

spremljali in z njim sodelovali, drugi pa je izrazil hvaležnost Močniku in Terpinu ter pozval vse k skupnemu delu v prihodnjih političnih in volilnih izzivih, saj bo le tako mogoče dosegati uspehe v dobrobit celotne narodne skupnosti Slovencev v Italiji. Julijan Čavdek, pokrajinski tajnik SSK za Goriško, je najprej obsodil fašistični shod po goriških ulicah ter nato označil stranko Slovenska skupnost kot dolgoročen projekt sloge in avtonomije. Ta projekt bo v naslednjih letih postal neizbežen, drugače bomo Slovenci izgubili politično težo in ostali kulturni rezervat. Predstavniki SSK iz Benečije Miha Coren je poudaril, da se zavest o SSK širi tudi na Videmskem in bi bilo še kako potrebno, da se tudi tam ustanovijo sekcije in pokra-

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travniki 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 26. maja, ob 14. uri.

Čudovite votivne cerkvice “vrh gora” (1)

Stražarji nad dolino

Na splošno je znano, da ravno kraj, v katerem prebivamo, poznamo najbolj površno. Živimo namreč v času hitrih prevozov, v času velikih razdalj. Izlet marsikomu pomeni vožnjo z avtom, premik v oddaljene, neznane kraje. Ko ostaneš doma, delaš na vrtu, bereš ali posedaš s prijatelji. Da bi raziskoval bližnjo okolico, se dogaja le poredkoma. To je pač ena izmed tistih stvari, za katere velja pravilo, “bom že...”.

Ker sva z možem zadnje čase zelo utrujena, nekje nad Praprotnim pa sva doma šele leto dni, nas je minulo nedeljo zamikalo, da postaneva turista doma. Pro loco Nediške doline je namreč organizirala peš izlet po grebenih nad Čento in Praprotnim z ogledom gradu in treh votivnih cerkvic, ki so po navadi za obiskovalce zaprte. Ogled kulturnih znamenitosti v prelepem naravnem okolju je bil izziv, ki se mu nisva mogla upreti, kljub domačim tegobam. Preveč sem se že navezala na to dolino, ki jo je Idrija, Judrio, zarezala globoko med griče in skale. V dolino, kjer sta doma zelenje in veter, kjer je nebo vedno modro in kjer se oblaki s Krna podijo prek Korade proti morju. Ne vem, če bom kdaj tu poglala korenine, vem pa, da vsakič, ko zapuščam svoje malo Seuce ali Selice (Cladrecis), da grem po opravkih v Trst, čutim nekaj meni še neznanega, kar je podobno domotožju in želji, da bi ostala tu, med griči in reko.

Tako sva tokrat pustila avto do-

ma, naj si oddahne od vsakodnevnih voženj v Trst. Midva pa sva se napotila do agriturizma Caterina da Centa, kjer je bila zbirna točka pohodnikov. Že ob prihodu mi je bilo jasno, da so mi neznane ne samo lepote domačega kraja, ampak celo ljudje, ki tu živijo. Na dvorišču lepo prenovljene kamnite hiše nas je namreč s kavo, domačim pecivom in preprostim, gostoljubnim nasmehom pozdravila lastnica družinskega obrata, ki je drugače zaposlena na občini. Kar sram me je bilo, da mi je že neštetokrat nudila prijazno pomoč za okencem anagrafskega urada, jaz pa sploh nisem vedela, kje stanuje in kako živi. A so časi, kot sem povedala, ko se veliko vozimo in premikamo in vse premalo časa namenjamo domačemu kraju in sočloveku.

Pozajtrkujemo, saj je ura šele devet, in se vsi skupaj, nabralo se nas je nad štirideset, zraven pa še deset štirinožnih prijateljev, napotimo do prve, nekaj minut oddaljene votivne cerkvice v Čenti nad Ibano. Votivne cerkvice so značilnost Nediških dolin. Najdemo jih na celotnem območju, baje naj bi jih bilo nad štirideset, od katerih se jih je lepo ohranilo le nekaj več kot ducat. Arhitektura je značilna za petnajsto in šestnajsto stoletje, zgrajene pa so bile v prvotni zasnovi veliko prej, in sicer po večini na vrhu gričev, razglednih vzpetin, na pobočjih in slemenih. Cerkvice se zelo redko nahajajo v vasi sami. Danes so doline Nediže in Idrije močno

poraščene z bujnim mešanim gozdom, zato je posamezne sakralne objekte težko opaziti. Predvsem tiste, od katerih so ostali samo zidovi in razvaline, je zelenje že popolnoma prekrilo in zakrilo radovednim očem popotnikov in turistov. Pripovedujejo pa, da so bile v preteklosti cerkvice lepo vidne, ljudje so se vanje zatekali pred plenitvami in barbarskimi vpadi. Ko so prebivalci pred katero izmed cerkva prižgali ogenj, je bi ta lepo viden z vseh ostalih slemen, domačini pa so tako vedeli, da se bliža nevarnost in se je treba varno poskriti. Ravno zaradi tega so bile cerkvice redkokdaj grajene sredi vasi, ampak vedno nad njo, na kraju, ki se ga je dalo brniti in je bil obenem lepo viden daleč naokoli. Termin votivne je pri teh cerkvicah napačno uporabljen, dejansko gre samo za podeželske, planinske sakralne objekte, ki so ljudem služili tudi za obrambo in zaščito. O teh stražarjih idrijske in Nediških dolin se je dodobra razpisal zgodovinar in raziskovalec Tarcisio Venuti v obsežni publikaciji *Chiesette votive da S. Pietro al Natosone a Prepotto (Votivne cerkvice od Špietra do Praprotnega)*. No, cerkvice nad Ibano, ki je posvečena sv. Petru in Pavlu, je ena izmed redkih, ki se nahaja sredi zaselka in je le nekaj metrov dvignjena nad dolino. Zanj je tudi značilno, da vhod nima nad-

streška s stebri, obdaja jo nizek zid, za katerim so nekoč pokopavali rajne. Vsenaokoli pa cvetje in vzpenjajoča se glicinija, ki nas je obdarila z opojnim vonjem. Lep, majhen, miren zaselek, ujet med trte in strma pobočja Korade, nedaleč od Idrije, katere žuborenje je v deževnih dneh slišati tudi po okoliških gričih in vzpetinah.

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

10

Že večkrat sem napisal, tudi javno govoril o tem, kako smo tisti, ki živimo državno mejo, če smem tej danosti življenja ob meji in čez mejo tako reči, še posebej ranljivi, ko gre za doživljanje izrednih dogodkov, takih, kakršen je bil javni sobotni spreod novofašistov, ki se zbirajo okrog desničarskega gibanja CasaPound. Kot sem že večkrat tudi napisal, da sam težko prebavljam vsakršno retoriko, še posebej pa vojaško.

Za razliko od velike večine ljudi, ki so se v soboto v Gorici udeležili tako fašističnega shoda kot mirovniškega protesta, ki so ga organizirali predvsem nekdanja levica in gibanja, ki so blizu njej, če odmislimo razna civilna združenja, ki so umirjeno sodelovala, a jih zaradi velikega števila rdečih zastav in zastav “mavričnih združenj” skorajda ni bilo videti, sem bil sam vojak.

Seveda sem bil vojak v drugih časih, v drugi ter drugačni družbi in drugem političnem sistemu, a bil sem vojak in takrat je bilo biti vojak resna zadeva, zdoma si bil najmanj 15 mesecev, če se ti je uspelo izogniti 18-mesečnemu služenju vojaškega roka, da ne govorim o tistih malce starejših, ki so marširali po dve leti daleč od doma. Ne bom pnavljal tu starih zgodb, tudi nostalgčno se ne bom spominjal mladosti in ne vojaškega urjenja, kot tudi ne mišičastih debelih zadnjic, ki so jih imeli oficirji v vojski, predvsem tisti, ki so nas vojakezelence dobesedno gonili kot žival, da so počasi iz nas naredili vojaške stroje. Rad bi se tu samo spomnil, da je eden takih nekoč že pred peto zjutraj vdrl v Zrenjaninu v našo spalnico, več kot trideset nas je spalo v njej, in opravil podroben pregled naših omarič. Iz moje se je usul kup knjig, ki sem jih stisnil noter, poslal mi jih je sošolec Dušan Strle, ki danes, usoda pa taka!, vodi knjižnico za slepe in slabovidne v Ljubljani. Med knjigami, ki jih je z odporom gledal črnogorski oficir, mlad, nadut in zabit je bil, vojaško obleko je nosil, kot da bo šel na parado, pokončna drža je potrjevala, da so imeli moji predniki doma na Vipavskem prav, ko so me učili, da vedno najbolj odmeva prazen sod, med knjigami, ki so padle na tla, je torej bil tudi izbor Ciceronovih del v latinščini in nekaj knjig v angleščini, kakšne, se ne spominjam, po moje izbor pesmi Tagoreja in najbrž Hesse, a nisem gotov. Ni se sklonil, zahteval je, da to storim jaz, vzem knjige v roke; ko je ugotovil, da so v tujem jeziku, je rezko naročil podrejenemu deseterju, ki je bil z njim, naj me naroči na raport, da bodo preverili, če sem prijavil znanje tujih jezikov, in tudi to naj preverijo, je naročal, če so knjige sploh dovoljene v kratkimi Jugoslaviji. Nekatere namreč niso bile. Imel je srep pogled, na tihem je o meni mislil, da sem reva, jaz pa o njem v zamenjo, da je kreten, po moje je to razbral v mojih očeh, čeprav sem stal mirno in nisem rekel nobene. Ko se je obrnil in šel dalje v vrsti med pograde isto zadevo uredit z Zagrebčanom Željkom, ki je imel dve francoski knjigi, sem lahko v miru opazoval njegovo debelo, mišičasto zadnjico, ki me je, niti ne vem zakaj, vedno spominjala na zadnjico lipicanca. Govorila je o nenehnem teku, ne-

nehni vsakodnevni skrbi za telesno pripravljenost in o nadutosti, za kar je poskrbel sam, ko si je dal pretirano zožiti vojaške hlače, da je bila zadnjica tako še bolj poudarjena. To o oženju hlač je znano, prisotno je v vseh vojskah, in če sem kdaj imel rad kakega oficirja, je bil to gotovo stari srbski stotnik, takrat smo ga klicali kapetan, ki je v Beogradu javno med pregledom na Banjici vsem kadetom, ki so bili v tamkajšnji šoli za vojaške oficirje, prepovedal ožanje vojaških hlač, a žal brez uspeha.

In prav tako zadnjico kot tisti zabiti črnogorski častnik, iz katerega je nadutost kar brizgala na vsakem koraku, je imel predstavnik varnostnikov gibanja CasaPound v Gorici, ko sem ob njem stal in opazoval, kako je rezko svojim v vrstah govoril, naj ne hodijo kot ovce, naj držijo korak, naj bo razdalja med enim in drugim dva metra, kot se je rezko in odločno pogovarjal preko prenosnega radio sprejemnika ter oddajnika s sebi enakim nekeje na drugi strani kolone novofašistov.

Prav zazeblu me je, ko sem ga gledal, čepico je pogtegnil nizko na oči, imel je hladen pogled, poln prezira do vseh nas, ki smo jih opazovali, fotografirali, oblečen je bil seveda v ozke kavbojke, kratko bundo je imel in čez potegnjeno majo z napisom CasaPound. Razkoračen je stal ob strani in komandiral.

Poznam take.

Taki so klali in taki bi še klali.

In so vodili in bodo še vodili druge v klanje.

Zato sem se nelagodno počutil ob smrtni tišini in redu paravojaške parade, kar je shod fašistov v Gorici po svoje bil, poln simbolike, ki je sicer lepa na pogled, a tisti, ki vemo, kaj je za njo bilo, jo sovražimo, saj sta tako fašizem kot nacizem k nam prinesla samo gorje.

Pa sem mu moral, temu “nabildanemu” debelorožju srepega pogleda, le pokvariti malo urejeni red in sem stopil do njega ter ga presenetil z vprašanjem, ali mi lahko pove, koliko jih po njegovi oceni maršira. Odgovoril je tako, kot se za take spodobi: “Ne dajemo izjav do konca pohoda. Izjave bodo dajali vodje”.

“Potem pa nič”, sem privoščljivo rekel in šel na rob sprevoda.

Grdo, vedno srepo je gledal za mano.

Šel sem še do “mironikov”, med katerimi je bilo preveč zastav, ki so me spominjale na zabitega črnogorskega oficirja, predvsem pa preveč hrupa in nabijanja na bobne. Med njimi so bili tudi taki, ki so pljuvali na naše kolege, sam sem bil vesel, da se nihče ni mene spomnil, ker se bojim, da bi imel jaz težave, pljunek je namreč nekaj najbolj podlega, kar lahko nameniš sočloveku, in bi sam najbrž predrznežu gotovo popravil spodnjo čeljust.

“Tako pač je!” je rekel sosed tržaškega porekla, ko sem mu zvečer pripovedoval, kaj sem doživel v Gorici.

Žena mi je odprla domača vrata ravno v trenutku, da je ujela lahko še moj odločni sočni izraz, s katerim sem pospremil misel na sosedovo brezbriznost.

Izjemno težka sezona za naše nogometno moštvo

Krasu tudi tretjič ni uspelo

Nogometašem Krasa na posled ni šlo po načrtih, v nedeljo so v dodatni tekmi za obstanek v D ligi v Castelfrancu Venetu proti Giorgioneju izgubili z 2:1 in tako izpadli spet v elitno ligo. Skratka, tudi tretji poskus Repencev na ravni meddeželnega prvenstva se je izjalovil, tako da se po eni sami sezoni med četrtoligaši vračajo v nižje nad-

stopje, v okvire Furlanije Julijske krajine.

Po odločilnem dvoboju za biti ali ne biti je bilo v taboru Krasa veliko grenkobe, saj je vladal vtis, da je bil mladi nasprotnik premagljiv, do ključne tekme za rešitev pa varovanci trenerja Žlogarja v bistvu niso prišli v najboljši formi in torej njihov nastop ni bil na nivoju finala. Svežim nasprotnikom iz Veneta, ki so računali na prednost domačega igrišča spriči boljše uvrstitve po rednem delu prvenstva, so gostje dobro pari-

doval našo enajsterico. Iz bele točke je nato dozorel tudi gol belo-rdečih, ki ga je dosegel Spetič. V zadnjih 20 minutah so krasovci na vse kripnje iskali ize-načenje, v bistvu pa jim ni uspelo zbrati dovolj moči in domislil za preobrat.

Resnici na ljubo Kras ni napravil D lige v dodatni tekmi, pač pa v izjemno težavni sezoni, v kateri je bilo nihanj in kriznih obdobji očitno preveč. Tudi letos ni šlo brez zamenjave trenerja med samim prvenstvom (Tonči Žlogar, ki je začel sezono kot

igralec, je kmalu prevzel moštvo Predraga Arčabe, akterja lanskega napredovanja), tudi sestavo ekipe so z okrepitevami krpali v zimskih mesecih, precej začetnih odločitev se je namreč izkazalo za napačne. Lani poleti je uprava v veliki meri zaupala preverjenim posameznikom iz slovenske Primorske, marsikdo od teh fantov pa iz enega ali drugega razloga ni izpolnil pričakovanj. D liga je ugledno prvenstvo, v katerem si ni moč privoščiti napak, ne v posameznem dvoboju na travi kot tudi ne pred začetkom sezone pri klubskih izbirah. Kako naprej, je zdaj vprašanje. Ta prispevek je nastal v ponedeljek tik po nazadovanju, morda se je v teh dneh že kaj zgodilo. Vse kaže, da bodo pri družini Kocman nadaljevali vlaganje v mladinski sektor Krasa in v konkurenčno člansko vrsto, morda bi sprejeli tudi morebitno povabilo za naknadno vključitev ponovno v četrtoligaško tekmovanje. Prav kmalu bo vse znano, dejstvo pa je, da se zamujene priložnosti vrstijo, kar je škoda. Če je bil konec sezone nesrečen za repenski klub, pa se obstanka v D ligi naposled veselijo v taboru Triestine, ki se je rešila z zmago – po dramatičnih podaljških – v play-outu v gosteh pri ekipi Dro (3:1). Mimogrede, ker se je Helebarda obdržala v meddeželni ligi, si je doberdobska Mladost kljub porazu v finalu končnice druge amaterske lige proti Zarji vseeno prislužila napredovanje v prvo amatersko.

HC

GORICA eStoria 2015

Zgodovinski festival, posvečen mladim

Kljub muhastemu vremenu je bila tudi enajsta izvedba zgodovinskega festivala eStoria, ki je potekal v središču Gorice od 21. do 24. maja, uspešna. Če je lanska, jubilejna, privabila 60 tisoč obiskovalcev od vseh povsod, je letošnja po ocenah prireditev presegla to število.

Glavni junaki letošnje prireditve so bili mladi; prisotni so bili kot protagonisti različnih srečanj (Amina Shoui, Roberto Saviano, Diego Fusaro, Christian Natoli, Alessio Ponzio, Alessandro Piva

itd.), pa tudi kot organizatorji nekaterih pobud. Letos bi kot glavno temo pričakovali 70. obletnico druge ali 100. obletnico prve vojne,

je na uradnem odprtju 22. maja v gledališču Verdi povedal župan Ettore Romoli, in vendar pobudnik in direktor festivala, Adriano Ossola, vedno preseneča in to tudi uspešno. Zato nameravamo temo mladih, analizo njihove vloge v preteklosti in sedanjosti, ohraniti tudi v prihodnje kot samostojno sekcijo vsakoletne pri-

reditve, saj je tudi ta način lahko primeren, "da se približajo zgodovini in tako usmerijo v prihodnost, da bi se znali postaviti proti težkim izzivom sodobne družbe", so zapisali prireditelji. Letošnji festival, posvečen zgodovini, književnosti, kinu in aktualnosti, je v štirih dneh ponudil okrog 150 dogodkov, gostov pa je bilo skoraj 200. Zvrstili so se posveti, predstavitve in pogovori, razstave in predstave, predvajanja filmov, delavnice itd., vse to pa je privabilo res veliko ljudi. Eden največjih dogodkov je bila petko-

va *lectio magistralis* slovitega sociologa Zygmunda Baumana, ki je opravil odlično analizo stanja mladih danes. V soboto je kar dvakrat (zjutraj za študente, popoldne za vse) nastopil pisatelj Roberto Saviano, ki je s svojo zgodbo, pa tudi s poudarjanjem znanja, branja in poglobljanja, še kako znal očarati poslušalce. Tudi letošnji festival je imel mednarodni značaj, na njem so nastopili kakovostni gostje iz tujine, dogodki so odmevali tudi v vsedržavnih medijih. Možno jih je bilo spremljati tudi po internetu (www.estoria.it), pa tudi na družbenih omrežjih; vse to v prihodnje odpira še nove možnosti. / DD

Saviano podpisuje knjige

Delovanje naših rojakov "čez lužo" (3)

Polka kot ambasadorica slovenske kulture v Ameriki

Pri naših rojakih v ZDA lahko opazimo, da se je s postopnim logičnim stapljanjem v ameriško družbo koncept razumevanja slovenstva začel spreminjati – tako danes ni več toliko govora o narodu in narodni pripadnosti, ampak se diskurz premika bolj v smeri ohranjanja tradicije, dediščine ("heritage") itd. Ameriški talilni lonec je temeljil na relativno hitri izgubi maternega jezika, kar naj bi zagotavljalo dovoljšnjo asimilacijo v večinsko družbo. Tako so osrednji identifikacijski elementi naših rojakov v Clevelandu in ostalih slovenskih središčih, ki so bili že rojeni na drugi strani luže, a so ponosni na izvor svojih prednikov, predvsem kulturne prvine, kot so hrana (tudi številni najstniki, ki so že četrta ali peta tukaj živeča generacija, so mi zagotavljali, kako so klobase in potica njim najljubša jedi), navade, povezane predvsem s prazniki, narodne noše in folklor, ljudske pesmi... Posebno mesto pa ima za ameriške Slovence brez dvoma polka. Prve slovenske plošče, prav s to

zvrstjo glasbe, so bile posnete v New Yorku, in sicer že od leta 1917 dalje. Tudi slovenske televizijske (glasbene) oddaje so v ZDA poznali že deset let, preden smo

v Sloveniji dobili televizijo. Za številne izseljence so bili to edini mogoči stiki s slovensko kulturo. A pri polki gre tudi za fenomen, ki je daleč presegel le slovensko skupnost in je že povsem vseameriška kulturna prvina. Od konca druge svetovne vojne do pojave rock&rolla v šestdesetih letih je bila to celo najbolj popularna glasbena zvrst

Društva upokojencev Severne Primorske Revija pevskih zborov

Pokrajinska zveza Društev upokojencev Severne Primorske s sedežem v Novi Gorici že več let prireja Revijo pevskih zborov Društev upokojencev, ki vsako leto poteka v drugem kraju. Lani je bila na vrsti Bukovica, letos pa Idrija, nekdanje rudarsko mesto, ki slovi kot pomemben spomenik tehnične ter kulturne dediščine. Tudi letos se je te odmevne revije udeležil Ženski pevski zbor Društva goriških upokojencev s skupino spremljevalcev. Društvo upokojencev Idrija je 15. maja z vso zavzetostjo poskrbelo za čim uspešnejši pevski praznik z geslom *Naj zadoni vesela pesem s poudarkom na vsebini Kekčeve pesmi Dkor vesele pesmi poje, gre po svetu lahkih nog...* Okrog 14.30 so organizatorji prijazno

sprejeli deset prijavljenih zborov v večnamenski dvorani osnovne šole v Idriji. Ob 17. uri je najprej nastopil s pozdravno pesmijo Mladinski pevski zbor OŠ Idrija. Sledili so pozdravni nagovori predsednika DU Idrija, predsednika DU Severne Primorske in župana občine Idrija. Zvrstili so se nato MePZ Cerkno, ŽePZ Društva slovenskih upokojencev za Goriško, MePZ 'Slavec' iz Solkana, ŽePZ 'Strmica' Rožna Dolina, MePZ 'Klasje' Bukovica-Volčja Draga, VS 'Nepozebnice' Tolmin, ŽePZ 'Večernice' Ajdovščina', ŽePZ 'Sanje' Nova Gorica, MoPZ Šempeter pri Novi Gorici in MePZ Idrija. Revija sta sklenila nastop MIPZ OŠ Idrija in skupna pesem *Vstajenje Primorske*. Vsi udeleženci so zapustili Idrijo z najlepšimi vtisi. (ed)

Predsednik Mattarella v Devinu

Ob svojem obisku na področju goriškega Krasa, da bi se na Debeli griži pri Dobrodo udeležil spominske svečanosti ob stoti obletnici vstopa Italije v prvo svetovno vojno, se je predsednik italijanske republike Sergio Mattarella udeležil tudi krajše slovesnosti Zavoda združenega sveta v Devinu, na kateri so poimenovali tamkajšnji avditorij po nekdanjem parlamentarcu Krščanske demokracije in prvem predsedniku Zavoda Corradu Belciju.

GORICA Zaključni nastop vrtca Ringaraja Hitro, hitro naokrog ...

foto Jan K.

Malčki otroškega vrtca Ringaraja iz ulice Brolo v Gorici so pod mentorstvom skrbnih vzgojiteljic pripravili staršem in drugim svojcem v sredo, 20. maja, pravi praznik. Na zaključni prireditvi v do zadnjega kotička polni veliki dvorani Kulturnega doma v Gorici so tokrat na domiselni način prikazali prehajanje časa v letu. V različnih skupinah so otroci - tudi s pesmicami, prizorčki in plesom - prikazali zimske snežinke, pustne maske, poletne počitnice, jesenske živalice itd., najstarejši pa so recitirali pesmice in druga besedila. Za glasbeno spremljavo so izkoristili Vivaldijeve *Štiri letne čase* in nekaj popevk, pa tudi očka Davida Bandlerja na klavirju. Kot je povedala učiteljica Mi-

la Bratina, so se pri pripravi predstave naučili, kaj pomeni poslušati, kaj so zbranost, koncentracija, usklajenost gibov, ritem in gledališka umetnost nasploh. Zelo so se potrudili, saj je vse teklo kot po olju. K dobremu poteku praznika je prispevalo tudi združenje staršev, ki budno spremlja delovanje vrtca in si po svojih močeh dejavno prizadeva, da bi to bilo res pestro in plodno. Tokrat so starši omogočili nastop v Kulturnem domu in poskrbeli, da se je praznik po nastopu nadaljeval še ob bogato obloženih mizah v spodnji dvorani. Za uspešen prikaz dela iskreno čestitamo učiteljicam in otrokom, saj so se od učilnic poslovili na prijeten, simpatičen in nepozaben način.

S 1. strani

"Ne bojmo se resnice!"

Na Debeli griži so bili, da bi se spomnili vseh žrtev in njihovega trpljenja ter poudarili željo po miru. Tu se je zgodila ena izmed tragedij prve svetovne vojne, to je "svet kraj". Drevesa in zelenje so v več desetletjih prekrili rane, ki jih je spor prizadel krajini; veliko časa pa ti kraji niso poznali

pomladi. In vendar "se ne smemo bati resnice. Brez resnice in zgodovinskih raziskav bi spomin zbledel. In slovesnosti bi tvegale postati zgolj retorične vaje". Spomin na tolikšne žrtve ne sme zamreti, prav tako ne smemo odstraniti trpljenja na obeh straneh.

"Vojna 1914-1918 je bila ogromna tragedija, ki bi se ji lahko izognili". Padli vseh narodov in časov "nas pozivajo, naj ukrenemo z orožjem politike in s pogajanj, da bi se povsod po svetu uveljavil mir". To je "najvišji način", da se počasti prelita kri, je dejal predsednik Mattarella.

muzej polke na svetu – Polka Hall of Fame. Tukaj so predstavljene neverjetne življenjske zgodbe "naših godcev", ki so dosegli tudi vseameriško slavo. Kralj ameriške polke Frank Yankovic je v svoji karieri prodal preko 30 milijonov plošč in tudi prejel najvišjo glasbeno nagrado Grammy. Po njem je poimenovan tudi eden izmed trgov v Clevelandu. Drugi najuspešnejši glasbenik polke Walter Ostanek, ki še vedno vsak dan igra šest ur v neki restavraciji na Niagarskih slapovih, dobitnik treh Grammyjev, znan tudi kot kralj kanadske polke, je pred kratkim praznoval 80-letnico. Ob tej priložnosti so v enem izmed slovenskih narodnih domov v Clevelandu priredili veliko slavo, na katerem je 18 ansamblov cel dan igralo ter privabilo nepregledno množico ljudi, starih in mladih, Slovencev in Neslovencev. Z Ostanekom sta ta dan zaigrala tudi največji zvezdi ameriške polke po Yankovicu Joey Miskulin in Richie Vadnal. Vsi ti in številni drugi glasbeniki, tudi iz Slovenije, so

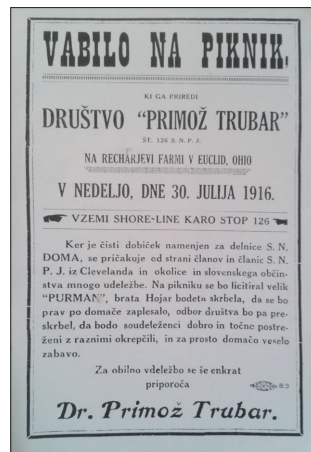
v muzeju odlično predstavljeni s posnetki njihove glasbe, primeri plošč, harmonik in obilo spominskega materiala. Pobuda, ki

bi jo nujno potrebovali tudi v Sloveniji!

Polka je bila pred leti vzrok tudi za zanimiv pojav, ki so ga poimenovali kar "obratne selitve". V 70. letih prejšnjega stoletja so namreč med Clevelandom in Ljubljano potekali direktni charter-ski poleti in vsako leto se je več

tisoč ljudi odpravilo na "polka počitnice" v Slovenijo. Slovenski ansambli iz ZDA so tudi pogosto gostovali po Sloveniji, Ansambel bratov Vadnal kar devetkrat in je v domovini celo snemal plošče. Končamo s tem, da je na tej strani luže polka prisotna celo v cerkvi. Duhovnik Frank Perkovich iz severne Minnesote si je tako domislil zelo priljubljene "polka maše", kjer je besedila slovenskih ljudskih pesmi predrugačil v liturgična besedila, ohranil pa melodijo. Mašo je daroval tudi v prisotnosti takratnega papeža sv. Janeza Pavla II.

Dejan Valentinčič

National
Cleveland-Style
Polka Hall of Fame

da danes tukaj sobivata dve zvrsti polke: prva je poimenovana "Cleveland style" ali "Slovenian style", druga pa "Alpine style". Za prvo je značilno, da temelji na

stavljajo glasbo, ki je še vedno globoko povezana s slovensko ljudsko pesmijo. Slovenci v Clevelandu so posebej ponosni, da v mestu deluje edini